

**TAVŞANLI ARKEOLOJİSİ VE TAVŞANLI BELEDİYE
MÜZESİ'NDE BULUNAN TUNÇ ÇAĞI'NA
TARİHLENEN PIŞMIŞ TOPRAK ESERLER**

(Yüksek Lisans Tezi)

Mehmet Ali KOCABAŞ

Kütahya – 2021

T.C.
KÜTAHYA DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Arkeoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**TAVŞANLI ARKEOLOJİSİ VE TAVŞANLI BELEDİYE
MÜZESİ'NDE BULUNAN TUNÇ ÇAĞI'NA
TARİHLENEN PİŞMİŞ TOPRAK ESERLER**

Danışman:
Prof. Dr. A. Nejat BİLGİN

Hazırlayan:
Mehmet Ali KOCABAŞ

Kütahya - 2021

Kabul ve Onay

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Arkeoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....

Prof. Dr. A. Nejat BİLGİN

(İmza)

Üye.....

Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU

(İmza)

Üye.....

Dr. Öğr. Üyesi Asuman KAPUCI

(İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Şahmurat ARIK

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Tavşanlı Arkeolojisi ve Tavşanlı Belediye Müzesi’nde Bulunan Tunç Çağı’na Tarihlenen Pişmiş Toprak Eserler” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim

..../.../2021

Mehmet Ali KOCABAŞ

Özgeçmiş

İlk ve orta öğrenimini Tavşanlı da tamamladıktan sonra 2012 yılında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Bölümünde lisans eğitimine başladı. Lisans eğitimi sırasında Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU başkanlığında yapılan Kültepe Kazısı'nda 2013-2015 yıllarında görev aldı. 2013 1. Kültepe Uluslararası Toplantısı (KIM), 13-19 Eylül 2013, Kültepe-Kayseri, Türkiye. Sempozyum Organizasyon Üyeliği yaparak 2015 Kayseri Arkeolojik Yüzey Araştırmaları Projesi'ne (KAYAP) katıldı. 2016 yılında Prof. Dr. İbrahim Tunç SİPAHİ danışmanlığında "Hitit Ritonları" başlığındaki Lisans Bitirme Tezini vererek Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Bölümünden mezun oldu. 2018 yılında Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı.

2019-2020 yıllarında Doç. Dr. Erkan Fidan Başkanlığında Eskişehir-Kütahya Tarih Öncesi Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırmalarına katıldı. 2021 yılında Doç. Dr. Erkan Fidan Başkanlığında Tavşanlı Höyük kazısı ekip üyesi. 2019 ve 2021 Safeguarding Archaeological Assets of Turkey (Türkiye'nin Arkeolojik Varlıklarının Korunması) Projesi Katılım Sertifika sahibi oldu. 2019 yılından itibaren Arkeologlar Derneği Kütahya Temsilciliği görevini sürdürmektedir. 2020 Arkeologlar Derneği ve Tavşanlı'nın Sesi gazetesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. 2020 "Arkeolojinin Doğuşu ve Türk Arkeolojisi" başlıklı bildirisi, TBMM'nin Açılışının 100. Yılı Anısına Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu bildiri kitabında yayımlandı. 2020 yılında Tavşanlı Belediyesi Müzesi'nde Arkeolog olarak mesleğe başlamış ve de görevine müze sorumlusu olarak devam etmektedir.

ÖZET

TAVŞANLI ARKEOLOJİSİ VE TAVŞANLI BELEDİYE MÜZESİ'NDE BULUNAN TUNÇ ÇAĞI'NA TARİHLENEN PİŞMİŞ TOPRAK ESERLER

KOCABAŞ, Mehmet Ali
Yüksek Lisans Tezi, Arkeoloji Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. A. Nejat BİLGEN
Eylül, 2021, 286 sayfa

Kütahya ilinde yer alan Tavşanlı ilçesi pek çok höyük, tümülüs ve Antik yerleşime ev sahipliği yapmıştır. Bu tez çalışması ile Tavşanlı çevresinin arkeolojik alanlarının tanıtılması amaçlanmış ve Tavşanlı'dan ele geçen bir grup çanak çömlek ele alınmıştır.

Yapılan bu çalışma ile Tavşanlı ilçe sınırı içinde yer alan arkeolojik yerleşimler yüzey buluntuları ile tek tek gezilerek yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış ve koordinatları alınmıştır. Tez çalışmasıyla, pek çoğu bu çalışma kapsamında ilk kez tespit edilen toplam 62 adet arkeolojik yerleşim yeri incelenmiştir. Bu çalışmanın yanı sıra Tavşanlı Belediye Müzesi'nde yer alan Erken Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağına ait 22 adet pişmiş toprak eser tez içinde yer almaktadır. Ayrıca, Doç. Dr. Erkan Fidan Başkanlığında, Eskişehir-Kütahya Tarih Öncesi Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırmaları kapsamında Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarına muhafaza edilen bir grup orijinal amorf malzeme de tez kapsamına dâhil edilmiştir. Tavşanlı Belediye Müzesi'nin envanter listesinde yer alan eserlerin bazıları dönem olarak belirtilmemiş olup, eserler yakın çevrelerde yer alan merkezlerde çıkan eserler ile karşılaştırılmaları yapılarak ve incelenen pişmiş toprak eserler kronolojik bir sıra oluşturulacak şekilde (Erken Tunç Çağı II-III – Orta Tunç Çağı) değerlendirilmiştir. Değerlendirilen pişmiş toprak eserler arasında: çanaklar, tabaklar, gaga ağızlı testiler, kesik gaga ağızlı testiler, yonca ağızlı testiler, yuvarlak ağızlı testi, tankardlar, çömlekcik, fincan, kapak ve depas örnekleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: ETÇ, OTÇ, Pişmiş Toprak Eserler, Tavşanlı Höyük, Tavşanlı Müzesi

ABSTRACT

ARCHAEOLOGY OF TAVŞANLI AND TERRACOTTA ARTIFACTS DATING TO THE BRONZE AGE FOUND IN THE TAVŞANLI MUNICIPAL MUSEUM

KOCABAŞ, Mehmet Ali

Master's Thesis, Department of Archaeology

Thesis Advisor: Prof. Dr. A. Nejat BILGEN

September, 2021, 286 pages

The District of Tavşanlı, located in Kütahya province, was home to many mounds, tumuli and ancient settlements. The aim of this thesis was to introduce the archaeological sites of the Tavşanlı environment and a group of pottery recovered from Tavşanlı was discussed.

With this study, the archaeological settlements located within the border of Tavşanlı district were examined, photographed and their coordinates were taken on site by visiting the surface finds with a single thesis. A total of 62 archaeological settlements, many of which were identified for the first time within the scope of this study, were examined. In addition to this work, 22 terracotta artifacts belonging to the Early Bronze Age and Middle Bronze Age are included in the dissertation in the Tavşanlı Municipal Museum. In Addition, Assoc. Dr. Under the chairmanship of Erkan Fidan, Eskisehir-Kütahya prehistoric archaeological surface Research, Bilecik Sheikh Edebali University Faculty of Science and literature professor Dr. A group of original amorphous materials preserved in the Turan Efe Laboratory were also included in the scope of the dissertation. Some of the works included in the inventory list of the Tavşanlı Municipal Museum are not specified as periods, and the works were compared with the works found in nearby centers and the terracotta works studied were evaluated in a chronological order (Early Bronze Age I-II-III – Middle Bronze Age). Among the Terracotta artifacts evaluated are: bowls, plates, beak-mouth jugs, decapitated beak-mouth jugs, alfalfa-mouth jugs, round-mouth jugs, tankards, pottery, cup, lid and depas samples.

Keywords: Carnivore, Herbivore, Tavşanlı Mound, Tavşanlı Museum, Terracotta Artifacts

ÖNSÖZ

İnsanlığın yerleşik hayata geçmesiyle birlikte değişen beslenme alışkanlıkları birçok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Beslenmeye bağlı bu yeniliklerin başında, yeni malzeme ve kullanım eşyalarına duyulan ihtiyacın artmasıyla birlikte depolama gibi çok yönlü amaca da hizmet eden pişmiş topraktan yapılan kaplar gelir. Pişmiş toprak kaplar, yazının icadından önceki dönemleri anlamamızda ve kültürel etkileşimi öğrenmemizde birincil kaynağı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, Tavşanlı Belediyesi Müzesi'nde yer alan pişmiş toprak eserlerin, yapım teknikleri, hamur ve yüzey özellikleri değerlendirilerek tarihlendirilmeleri yapılmıştır.

Bu çalışma kapsamında Tavşanlı Belediye Müzesi'nde yer alan 22 adet pişmiş topraktan yapılmış çanak çömleklerin incelenmesinde ki en büyük pay şüphesiz 23 Nisan 1989 yılında Tavşanlı Müzesi'ni kuran dönemin Belediye Başkanı merhum Fevzi COŞGUN'a aittir. Bu sebep ile kendisini rahmet ve şükranla anıyorum. Tez çalışmalarımın her aşamasında ki desteğiyle yolumu aydınlatan tez danışmanım Prof. Dr. A. Nejat BİLGİN'e çok teşekkür ederim. Kütahya Arkeoloji Müzesi uzmanı Serdar ÜNAN'a, Kütahya Müze Müdür vekili iken bana bu konuyu çalışmamda gerekli izinleri verdiğinden dolayı şükranlarımı sunuyorum. Güler yüzlü kişiliği ile şu an Kütahya Arkeoloji Müzesi Müdür vekilli Seher ALTUNKAYNAK DUĞAN'a tez çalışmalarım için gerekli izinlerin uzatılması konusunda sunduğu kolaylıklardan dolayı çok teşekkür ederim. Ayrıca Tavşanlı Belediye Müzesi'nde tez çalışmalarım için şahsıma izin veren Belediye Başkanı Sayın Mustafa GÜLER Bey'e de teşekkür ederim.

Maddi ve manevi desteklerini hep gördüğüm bana bir abi yakınlığı hissettiren Tavşanlı Belediye Başkan Yardımcısı Mehmet Ali AKAR'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca Tavşanlı Belediye Başkan Yardımcılarından Naci Erarslan ve İsmail Aka'ya da tez sürecinde sağladıkları kolaylıklar için çok teşekkür ederim.

Eskişehir – Kütahya Tarih Öncesi Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırmaları (EKAR), kapsamında yürütülen çalışmalara ekip üyesi olarak beni kabul eden ve bu coğrafya da yürüttüğü yüzey araştırmaları ile tezime farklı bir boyut kazandıran 2021 yılında başlayan Tavşanlı Höyük Kazılarının da başkanı olan Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Erkan FİDAN'a çok teşekkür ederim. Fikirleriyle ve önerileriyle beni yönlendiren Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel

Sanatlar Meslek Yüksekokulu, Mimari Restorasyon bölümünden, aynı zamanda Seyitömer Höyük kazısı bilimsel danışmanı olan Öğr. Gör. Nazan ÜNAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim sırasında üzerimde çok emeği olan, yeri geldi bir hoca ve arkadaş yakınlığı ile davranan, Dr. Öğr. Üye. Güzel ÖZTÜRK'e katkılarından dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Tez çalışmalarım sırasında desteğini esirgemeyen, görüşlerine başvurduğumda yardımını hep gördüğüm Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Arş. Gör. Semra KAYGISIZ'a çok teşekkür ederim

Tez çalışmalarımda başarımlarım için her yönüyle katkıda bulunan meslektaşlarım, başta Atalay KARATAK olmak üzere Ahmet KÜÇÜKKOÇAK, Fatoş NAZLI, K. Aykan ASLAN ve M. Enes ÖZKAN'a teşekkür ederim

Tavşanlı Fotoğraf Müzesi arşivini paylaşan Metin ERTEKİN'e, harita konusunda yardımlarını esirgemeyen Esin EROL, İlker UĞURLU ve Cemal ARI'ya, tez çalışmamda omzumdaki yükü hafifleten Ecem Ilgın DOĞAN'a ayrıca teşekkür ederim. Hayatım boyunca bana kardeş sıcaklığı gösteren Mehmet ÇETİNKAYA, Talha SÖNMEZ, Serkan ÖZCAN, Enes ÇAĞLAR, Alper-Onur FİKİR, Tahsin KİRİŞ ve İbrahim YURTLU'ya manevi desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Son olarak hayatım ve öğrenimim boyunca beni daima destekleyen, her anımda yanımda olan benim günlere gelmemde büyük emeği olan Rahmetle andığım dedem M. Ali KOCABAŞ ve babam Halil KOCABAŞ'a teşekkür ve minnetimi sunarım. Özellikle tez çalışmalarımda aile içi desteklerini esirgemeyen Annem Hatice KOCABAŞ, kardeşlerim Vildan ve Saide'ye ayrıca yeğenlerim İ. Ayber YILDIZ ile M. Halil KILIÇ'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xvi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KÜTAHYA İLİ VE TAVŞANLI İLÇESİ'NİN TARİHİ VE COĞRAFYASI

1.1. KÜTAHYA İLİ COĞRAFİ KONUMU VE TARİHİ	6
1.1.1. Kütahya İli Arkeolojik Kazı Çalışmaları.....	6
1.2. TAVŞANLI İLÇESİNİN COĞRAFİ KONUMU	7
1.2.1. Tavşanlı İlçesinin Bitki Örtüsü.....	8
1.2.2. Tavşanlı İlçesinin İklimi	10
1.2.3. Tavşanlı İlçesinin Su Kaynakları.....	11
1.2.4. Tavşanlı İlçesinin Nüfus Yapısı ve Jeolojisi	12
1.3. TAVŞANLI İLÇESİNİN TARİHÇESİ.....	14
1.3.1. Tavşanlı Adının Kökeni.....	14
1.3.2. Tavşanlı İlçesinin Belediye Oluşu	16
1.3.3. Tavşanlı'dan Bahseden Araştırmacılar ve Gezginler	17
1.3.4. Tarih Öncesi Dönemlerde Tavşanlı	18
1.3.5. Tavşanlı Çevresinde Gerçekleştirilen Yüzey Araştırmaları	20
1.3.6. Tavşanlı Belediye Müzesi	20
1.3.7. Tavşanlı Kalesi “Mülayim Tepe?”	22
1.4. TAVŞANLI İLÇESİ'NDEKİ ARKEOLOJİK ALANLAR	24
1.4.1. Tavşanlı Höyük.....	25
1.4.2. Tepecik Höyük	27
1.4.3. Köy tepesi Höyüğü	28
1.4.4. Kuruçay Höyük (Kayı Köy) Höyük	28
1.4.5. Gazelyakup Höyük ve Nekropolü	29
1.4.6. Moymul Höyük.....	29
1.4.7. Örenköy Höyük	30
1.4.8. Beyköy Höyük.....	30
1.4.9. Koparan Tümülüsü	31
1.4.10. Canbazın Tepe Tümülüsü.....	32
1.4.11. Yel Değirmeni Tümülüsü	32

1.4.12. Batakçayır Tümülüsü.....	33
1.4.13. Çamaşırılık Yerleşimi.....	33
1.4.14. Göbel-Umarcık Yerleşimi	34
1.4.15. İkiçeşmeler Yerleşimi.....	34
1.4.16. Köyönü Yerleşimi.....	35
1.4.17. İğneazgı Nekropolü	35
1.4.18. Mozaikli Alan Yerleşimi	36
1.4.19. Deliklitaş Kaya Anıtı	36
1.4.20. Baykuşluk Nekropolü	37
1.4.21. Cumeyli Yerleşimi ve Nekrapolü	37
1.4.22. Sorgunboğazı Tümülüsü.....	38
1.4.23. Asarlık Tepe Yerleşimi.....	38
1.4.24. Altınova Yerleşimi	39
1.4.25. Dudaş Tümülüsü.....	40
1.4.26. Üyücek Yerleşimi (Mevkii A).....	40
1.4.27. Dudaş Köyü Yerleşimi ve Nekropol Alanı.....	41
1.4.28. Kayı Köy Nekropolü	41
1.4.29. Ayvalı Doğu Roma Yerleşimi	42
1.4.30. Kayaaltı Tümülüsü	43
1.4.31. Yağmurlu Nekropolü.....	43
1.4.32. Karapelit Yerleşimi.....	44
1.4.33. Balıköy Antik Taş Ocağı	44
1.4.34. Batık Şehir Yerleşimi	45
1.4.35. Elmalı Höyük.....	49
1.4.36. Arifler Yerleşimi.....	50
1.4.37. Çayıroluk Yerleşimi	50
1.4.38. Yarasıl Yerleşimi.....	50
1.4.39. Bakırlık Yerleşimi	51
1.4.40. İsa Höyük.....	51
1.4.41. Çobanköy Höyük	52
1.4.42. Ada Höyük.....	52
1.4.43. Kocabaş Yerleşimi.....	53
1.4.44. Saraycık Yerleşimi	53
1.4.45. Gavur Evleri Antik Taş Ocağı	54
1.4.46. Bartın Tepe Yerleşimi	54
1.4.47. Merkez Yeniköy Yerleşimi	55
1.4.48. Çamalan Yerleşimi	55
1.4.49. Uluçam Yerleşimi.....	55
1.4.50. Kıran Yerleşimi	56
1.4.51. Merkez Gölcük Yerleşimi	56
1.4.52. Ören-Köyaltı Yerleşimi	57
1.4.53. Bademlik Yerleşimi.....	57
1.4.54. Fincan Kayalıkları Yerleşimi.....	58
1.4.55. Derecik Yerleşimi.....	58
1.4.56. Derecik Nekropolü	59
1.4.57. Deliktaş Yerleşimi	59
1.4.58. Ayvalı-Kepez Yerleşimi	60
1.4.59. Kayrak Yerleşimi.....	60

1.4.60. Haşhaş Yerleşimi	61
1.4.61. Gazelyakup Asarlık Yerleşimi.....	61
1.4.62. Çardaklı Nekropolü	62

İKİNCİ BÖLÜM

İÇ BATI ANADOLU ERKEN TUNÇ ÇAĞI - ORTA TUNÇ ÇAĞI ÇANAK ÇÖMLEĞİ VE MİMARİSİ

2.1. İÇ BATI ANADOLU'DA ERKEN TUNÇ ÇAĞI 64

2.1.1. İç Batı Anadolu'da Genel Erken Tunç Çağı Kronolojisi	64
2.1.2. İç Batı Anadolu'da Erken Tunç Çağı Çanak Çömleği	65
2.1.3. İç Batı Anadolu'da Erken Tunç Çağı Mimarisi.....	66

2.2. İÇ BATI ANADOLU'DA ORTA TUNÇ ÇAĞI 68

2.2.1. İç Batı Anadolu'da Genel Orta Tunç Çağı Kronolojisi	69
2.2.2. İç Batı Anadolu'da Orta Tunç Çağı Mimarisi	69
2.2.3. İç Batı Anadolu'da Orta Tunç Çağı Çanak Çömleği.....	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TAVŞANLI MÜZESİ'NDEKİ ETÇ II-III VE OTÇ'YE AİT PİŞMİŞ TOPRAK ÇANAK ÇÖMLEKLER

3.1. ETÇ II MAL GRUPLARI 73

3.1.1. Kırmızı Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (Mal 1)	73
3.1.2. Kahverengi Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (Mal 2).....	73
3.1.3. Yalın Mal Grubu (Mal 3).....	73
3.1.4. Kaba Mal Grubu (Mal 4)	74
3.1.5. Siyah Ağız Kenarlı Mal Grubu (Mal 5).....	74
3.1.6. Siyah Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (Mal 6)	74

3.2. ETÇ II ÇANAK ÇÖMLEK FORMLARI..... 74

3.2.1. Çanak (Form 1).....	74
3.2.2. Testiler (Form 2).....	75
3.2.3. Boyunlu Çömlek (Form 3)	75
3.2.4. Kapak (Form 4)	75

3.3. ETÇ II ÇANAK ÇÖMLEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ..... 75

3.4. ETÇ III MAL GRUPLARI 76

3.4.1. Kırmızı Astarlı Mal Grubu (1).....	76
3.4.2. Gri Astarlı Mal Grubu (2).....	77
3.4.3. Kahverengi Astarlı Mal Grubu (3)	77

3.5. ETÇ III ÇANAK ÇÖMLEK FORMLARI	77
3.5.1. Depas (Form 1).....	77
3.5.2. Fincanlar (Form 2).....	78
3.5.3. Tankardlar (Form 3)	78
3.5.4. Testiler (Form 4).....	78
3.6. ETÇ III ÇANAK ÇÖMLEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	78
3.7. OTÇ MAL GRUPLARI.....	79
3.7.1. Kahverengi Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (1)	79
3.8. OTÇ ÇANAK ÇÖMLEK FORMLARI	80
3.8.1. Çanak (Form 1).....	80
3.8.2. Çömlekcik (Form 2)	80
3.8.3. Testi (Form 3).....	80
3.9. OTÇ ÇANAK ÇÖMLEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	81
SONUÇ.....	82
EKLER.....	86
KAYNAKÇA	270
DİZİN	285

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1.1: Tavşanlı İlçe Sınırlarında Yer Alan Arkeolojik Yerleşimler.....	24
Tablo 1.2: Tavşanlı Höyük.....	27
Tablo 1.3: Tepecik Höyük.....	27
Tablo 1.4: Köytepesi Höyük	28
Tablo 1.5: Kuruçay Höyük.....	29
Tablo 1.6: Gazelyakup Höyük	29
Tablo 1.7: Moymul Höyük.....	30
Tablo 1.8: Örenköy Höyük	30
Tablo 1.9: Beyköy Höyük	31
Tablo 1.10: Koparan Tümülüsü	31
Tablo 1.11: Canbazın Tepe Tümülüsü	32
Tablo 1.12: Yel Değirmeni Tümülüsü	32
Tablo 1.13: Batakçayır Tümülüsü.....	33
Tablo 1.14: Çamaşırılık Yerleşimi	34
Tablo 1.15: Göbel-Umarcık Yerleşimi	34
Tablo 1.16: İkiçeşmeler Yerleşimi	35
Tablo 1.17: Köyönü Yerleşimi.....	35
Tablo 1.18: İğneağzı Nekropolü.....	36
Tablo 1.19: Mozaikli Alan Yerleşimi	36
Tablo 1.20: Deliklitaş Kaya Anıtı	37
Tablo 1.21: Baykuşluk Nekropolü	37
Tablo 1.22: Cumeyli Yerleşimi ve Nekrapolü	38
Tablo 1.23: Sorgunboğazı Tümülüsü.....	38

Tablo 1.24: Asarlık Tepe Yerleşimi.....	39
Tablo 1.25: Altınova Yerleşimi.....	40
Tablo 1.26: Dudaş Tümülüsü.....	40
Tablo 1.27: Üyücek Yerleşimi (Mevkii A)	41
Tablo 1.28: Dudaş Köyü Yerleşimi ve Nekropol Alanı.....	41
Tablo 1.29: Kayı Köy Nekropolü.....	42
Tablo 1.30: Ayvalı Doğu Roma Yerleşimi	42
Tablo 1.31: Kayaaltı Tümülüsü.....	43
Tablo 1.32: Yağmurlu Nekropolü	44
Tablo 1.33: Karapelit Yerleşimi.....	44
Tablo 1.34: Balıköy Antik Taş Ocağı	45
Tablo 1.35: Batık Şehir Yerleşimi.....	49
Tablo 1.36: Elmalı Höyük.....	49
Tablo 1.37: Arifler Yerleşimi.....	50
Tablo 1.38: Çayıroluk Yerleşimi.....	50
Tablo 1.39: Yarasıl Yerleşimi	51
Tablo 1.40: Bakırlık Yerleşimi.....	51
Tablo 1.41: İsa Höyük.....	52
Tablo 1.42: Çobanköy Höyük	52
Tablo 1.43: Ada Höyük.....	53
Tablo 1.44: Kocabaş Yerleşimi.....	53
Tablo 1.45: Saraycık Yerleşimi.....	54
Tablo 1.46: Gavur Evleri Antik Taş Ocağı	54
Tablo 1.47: Bartın Tepe Yerleşimi.....	54
Tablo 1.48: Merkez Yeniköy Yerleşimi.....	55

Tablo 1.49: Çamalan Yerleşimi	55
Tablo 1.50: Uluçam Yerleşimi	56
Tablo 1.51: Kıran Yerleşimi.....	56
Tablo 1.52: Merkez Gölcük Yerleşimi.....	57
Tablo 1.53: Ören-Köyaltı Yerleşimi	57
Tablo 1.54: Bademlik Yerleşimi	57
Tablo 1.55: Fincan Kayalıkları Yerleşimi.....	58
Tablo 1.56: Derecik Yerleşimi	58
Tablo 1.57: Derecik Nekropolü.....	59
Tablo 1.58: Deliktaş Yerleşimi	59
Tablo 1.59: Ayvalı-Kepez Yerleşimi	60
Tablo 1.60: Kayrak Yerleşimi	61
Tablo 1.61: Haşhaş Yerleşimi	61
Tablo 1.62: Gazelyakup Asarlık Yerleşimi.....	61
Tablo 1.63: Çardaklı Nekropolü.....	62

KISALTMALAR

A.Ç.	Ağız Çapı
B.Ç.	Boyun Çapı
D.Ç.	Dip Çapı
Der.	Derinlik
ETÇ	Erken Tunç Çağı
GTÇ	Geç Tunç Çağı
G.Ç.	Gövde Çapı
OTÇ	Orta Tunç Çağı
Kat. No.	Katalog Numarası
Yük.	Yükseklik

TEZ METNİ

GİRİŞ

Kuramsal Çerçeve

Konu

Bir toplumun kültür varlıklarının önemini anlaması, geleceğe bakış açısında önemli rol oynar. Taşınır kültür varlığı olan çanak çömlekler; geçmişin iyi bilinmesinde, tanınmasında ve tarihlemede oldukça önemli role sahiptir. “Tavşanlı Arkeolojisi ve Tavşanlı Belediye Müzesi’nde Bulunan Tunç Çağı’na Tarihlenen Pişmiş Toprak Eserler” başlıklı bu çalışmada; Tavşanlı ilçe sınırı içinde yer alan arkeolojik yerleşimler ve yüzey buluntuları yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış ve koordinatları alınmıştır. Önceki çalışmalarda ve kurul raporlarında tespit edilerek tescillenmiş 33 arkeolojik alan ve tez kapsamında yapılan arazi çalışmasında 29 yeni arkeolojik alan ile birlikte; toplamda 62 adet arkeolojik alan tez kapsamında tanıtılmıştır. Bu tanıtımda, yer adı, konum, koordinat bilgilerine ek olarak içerdiği dönem özellikleri de ortaya konmuştur.

Bu çalışmanın yanı sıra, Tavşanlı Belediyesi Müzesi’nde muhafaza edilen ve müzeye satın alma veya hibe yoluyla kazandırılmış, Erken Tunç Çağı II, Erken Tunç Çağı III ve Orta Tunç Çağı’na tarihlendirilen 22 adet çanak çömlek ve Tavşanlı höyük, Kayıköy-Kuruçay höyük ve Tepecik Höyük’ten 29 adet seramik parçası tezin konusunu oluşturmaktadır. Söz konusu 62 arkeolojik alandan elde edilen veriler ve incelenen çanak çömlek birlikte değerlendirilerek Tavşanlı arkeolojisi için bir ön çalışma oluşturulmuştur.

Amaç

Kütahya İli, Tavşanlı İlçesi İç Batı Anadolu için Batı Anadolu’ya açılan bir kapı niteliğinde olmasından dolayı coğrafi açıdan önemli bir konumdadır. Bu tez çalışması, Tavşanlı ilçe sınırı içinde yer alan arkeolojik alanları bir arada ve bütünlük bir biçimde ele alarak arkeolojik literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. 1989 yılında kurulan Tavşanlı Belediye Müzesi’nde yer alan ve kökenleri konusunda herhangi bir bilgi bulunmayan eserlerin de hangi yerleşim yerine ve hangi döneme ait olabileceğinin tespiti de tez çalışmasının amaçlarındandır.

Katalog bilgileri, fotoğraf ve çizimlerle desteklenen tez çalışmasında Tavşanlı ilçesi öncelikle Kütahya ve çevre yerleşimlerle, sonra da Batı Anadolu, Kuzey Batı Anadolu'da yer alan yerleşimler ile karşılaştırılarak ilçenin Anadolu Arkeolojisi içerisindeki yerinin anlaşılması da amaçlar arasındadır.

Tez çalışmasında çanak çömleklerin tipolojik olarak sınıflandırılması yoluyla Tavşanlı ilçesi için temel düzeyde bir pişmiş toprak eser envanteri oluşturulması da amaçlanmaktadır. Zira Tavşanlı Belediye Müzesi'nde bulunan, Erken ve Orta Tunç çağlarına ait pişmiş toprak kapların neredeyse tamamının envanter kayıtları eksik, tarihlemeleri yapılmamış veya çok geniş zamansal aralıkları kapsar şekildedir. Çalışmanın amaçları arasında, incelenen çanak çömleklerin, tipolojik ve kronolojik sınıflandırması ile elde edilen verilerin bir düzen içerisinde ortaya konması da yer almaktadır. Bu bağlamda ilk önce söz konusu pişmiş toprak eserler incelenerek, envanter kayıtları üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmış ve tamamı güncellenerek daha dar zamansal aralıklara (Erken Tunç Çağı yerine ETÇ I, ETÇ II veya ETÇ III vb.) indirgenmiştir. Tez kapsamı içerisinde yer alan çanak çömlekler, bu dönemin alt safhalarıyla birlikte incelenip değerlendirilmesi yapılmıştır.

Böylelikle de, tez çalışması içerisinde ele alınan çanak çömleğin belirli dönemlere ve bölgelere özgü olup olmadığının yanında; yerel farklılıklarının da ortaya konması amaçlanmıştır.

Kapsam

Tez çalışmasının kapsamını önceki yıllarda tespit edilen ve tescilleri yapılan arkeolojik alanlarla birlikte, tarafımda yapılan arazi çalışmalarında tespit edilen toplam 62 arkeolojik alanın tanıtımı ve çeşitli yıllarda Tavşanlı Belediye Müzesi envanterine alınan 22 adet pişmiş toprak eser oluşturmaktadır¹.

Tez çalışmasında kapsam ve sonuç bakımından karşılaşılan en büyük sorun; incelenen pişmiş toprak eserlerin stratigrafik olarak değerlendirilememesi ve yalnızca yüzey bulgularına dayanmasıdır. Bunun yanında, müzede bulunan pişmiş toprak

¹ Tavşanlı Belediye Müzesi'nde yer alan ağırşak, tezgâh ağırlıkları, ve metal, kemik aletler tez kapsamına dâhil edilmemiş, tez kapsamı yalnızca çanak çömlekle sınırlı tutulmuştur. Tavşanlı ilçe sınırları içinden açığa çıkarılmış ve çeşitli yollarla çeşitli müzelere kazandırılmış birçok arkeolojik eser bulunmaktadır. Çoğunluğu İstanbul Arkeoloji Müzeleri ile Kütahya Arkeoloji Müzesi'nde korunan söz konusu bu eserler de tez kapsamında değerlendirilmemiştir.

eserlerin hangi yerleşime ait olduğunun bilinmemesi de tezde karşılaşılan sorunlar arasındadır. Ancak söz konusu stratigrafi ve mekânsal tanımlama problemleri Tavşanlı ilçe merkezine kuş uçuşu 1,5 km uzaklıkta yer alan Tavşanlı Höyük'te yapılan sistematik yüzey araştırmaları kapsamında yüzeyden toplanan pişmiş toprak kap parçalarını bu sorunun belirli oranda aşılmasını sağlamıştır. Ayrıca tez kapsamında çalışılan pişmiş toprak örneklerin tanımlanması ve benzerlik kurulması konusunda Seyitömer Höyük verilerinden de yararlanılmıştır. Bunun yanında Tavşanlı Höyük, Kayıköy-Kuruçay Höyük ve Tepecik Höyük'e ait toplam 29 adet pişmiş toprak kap parçası da tez kapsamına alınarak incelenmiş ve Tavşanlı Belediye Müzesi envanterindeki örneklerin daha iyi tanımlanabilmesini sağlanmıştır.

Yöntem

“Tavşanlı Arkeolojisi ve Tavşanlı Belediye Müzesi'nde Bulunan Tunç Çağı'na Tarihlenen Pişmiş Toprak Eserler” adlı tez de, çalışmalar arazi ve müzede olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Gerek arazi gerekse müze çalışmaları için, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütahya Müze Müdürlüğü ve Tavşanlı Belediyesi'nden 2020 yılı için gerekli izinler alınmıştır (EK: 7,8,9). Ancak pandemi sürecinin beklenmedik kısıtlamaları nedeniyle tezin ilerleyişi başta planlanan düzeyde olmamış, arazi ve depo çalışmaları 2021 yılına sarkmıştır. Bu nedenle 2020 yılı için alınan izinler, 2021 yılı sonuna kadar uzatılmıştır. Tavşanlı ve çevresi ile ilgili arazi çalışmaları kapsamında, Tescil fişlerinin incelemeleri yapılarak çalışma planı detaylandırılmış ve Tavşanlı'da yer alan arkeolojik sitler incelenmiş ve tespit edilen arkeolojik materyal fotoğraflanarak belgelenmiştir. Tavşanlı Belediye Müzesi koleksiyonlarında bulunan eserler ise yerinde incelenmiş, gerekli dokümantasyon (çizim, fotoğraf, tasnif) işlemleri tamamlanmıştır. İncelenen arkeolojik materyal sınıflandırılarak kataloglanmıştır. Kataloglamada 3 ayrı katalog numaralandırması yapılmıştır. Katalog numaraları ETÇ II için “1-1”, ETÇ III için “2-1” ve OTÇ için “3-1” olacak şekilde düzenlenmiştir. Tipolojik sınıflandırmaları ve tarihlemeleri yapılan arkeolojik materyaller, katalog bölümünde bir düzen içerisinde sunulmuştur. Katalog bölümünde ise incelenen her bir arkeolojik alan ve materyal için bir katalog numarası verilerek, genel bilgiler (adı, dönemi, tanımı, korunduğu veya tespit edildiği yer, müze envanter numarası, dönemi, müzede ise müzeye geliş şekli, malzeme özellikleri, Munsell Kataloğu hamur rengi, mal ve hamur grubu ile yapım tekniği) ile tanımlanmıştır. Her bir arkeolojik materyalin varsa tipolojik açıdan başka

arkeolojik merkezlerdeki benzerleri de katalog kısmında verilmiş ve bu sistem incelenen her bir materyal veya materyal grubu için tekrarlanmıştır. Kataloglama sonunda elde edilen veriler değerlendirilerek Tavşanlı'nın arkeolojik dokusu ve Tavşanlı Belediye Müzesi'nde muhafaza edilen ancak kökeni belli olmayan çanak çömleklerle yakın çevredeki arkeolojik alanlar arasındaki ilişki konusunda öneriler sunulmuştur.

Bunun yanında, incelenen arkeolojik alanlar ve Tavşanlı Belediye Müzesi envanterinde bulunan pişmiş toprak arkeolojik materyalin analoji çalışmaları yapılarak Tavşanlı ilçe sınırı içerisindeki arkeolojik alanların birbirleriyle ve bölgedeki diğer önemli arkeolojik merkezlerle olan ilişkileri ve etkileşimleri değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM
KÜTAHYA İLİ VE TAVŞANLI İLÇESİ'NİN TARİHİ VE COĞRAFYASI

1.1. KÜTAHYA İLİ COĞRAFI KONUMU VE TARİHİ

İç Anadolu ve Marmara bölgelerine komşu olan Kütahya ili; Uşak, Eskişehir, Afyonkarahisar, Bursa, Balıkesir, Bilecik ve Manisa illerine sınır komşusudur. Bulunduğu konumuyla tarih öncesi yol güzergâhlarını birbirine bağlayan Kütahya (Dönmez, 1982: 2-3), Tavşanlı üzerinden Ege denizi kıyılarına ve Marmara bölgesine açılırken, doğusundaki Eskişehir ve Afyonkarahisar ile de Orta Anadolu'ya bağlanır (Fidan, 2020: 130), (Harita: 1). Orta Anadolu ile Batı Anadolu arasında bir geçiş noktası olması ve Balkanlar üzerinden Avrupa'ya giden doğal yol üzerinde yer alması bakımından önemlidir (a.g.e. 130; Aşık, 2020: 8; Atar, 2007: 3-4; Fidan, 2020: 130).

Ünlü coğrafyacı ve tarihçi Strabon'dan (MÖ 64 - MS 24) öğrenildiğine göre Kütahya ilinin antik adı "Kotys'in Şehri" anlamına gelen Kotiaion'dur (Erdoğan, 2020: 7). Strabon'un meşhur eseri Geographika'da (Coğrafya), Küçük Frigya (Phrygia Epictetus) olarak bilinen şehirlerarasında Kotiaion da yer almaktadır (Atar, 2007: 3), (Harita: 2).

1.1.1. Kütahya İli Arkeolojik Kazı Çalışmaları

Kütahya'daki arkeolojik kazı çalışmaları, komşusu olan Batı Anadolu ve Orta Anadolu bölgelerindeki birçok ile nazaran oldukça kısıtlı sayılabilecek düzeydedir. Kütahya'da arkeolojik kazı çalışmaları yapılan alanlar arasında en önemlilerinden birisi Seyitömer Höyük'tür. 1989 yılından itibaren bilimsel kazı çalışmalarının yapıldığı Seyitömer Höyük'ün ilk kazı sezonu; Eskişehir Müze Müdürlüğü (Aydın 1991: 191-195) başkanlığında, 1990-1995 yılları arasında ise Afyon Müze Müdürlüğü başkanlığında devam ettirilmiştir (Topbaş 1992: 15, 16; Topbaş 1993: 1-7; Topbaş, 1994: 299, 300; İlaslı, 1996: 2-5). 90'lı yılların ortalarından 2006 yılına kadar kesintiye uğrayan arkeolojik kazılar, 2006 yılından itibaren Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. A. N. Bilgen'in başkanlığında 2014 yılı sonuna kadar sürdürülmüştür (Bilgen ve Coşkun, 2015b: 19-34; Bilgen, 2008: 321-325; Bilgen ve Coşkun, 2015a: 9-18; Bilgen, 2009: 81, 82; Bilgen, Coşkun ve Bilgen 2010: 341-349; Bilgen, Coşkun, Bilgen, Yüzbaşıoğlu ve Kuru 2011: 367-374; Bilgen ve Bilgen 2015b: 61-118; Bilgen, Coşkun, Bilgen, Kuru, Yüzbaşıoğlu, Özcan, Çırakoğlu ve Silek 2012: 234-247; Bilgen, Coşkun, Bilgen, Ünan, Silek, Çırakoğlu, Özcan, Kuru ve Kuzu 2013: 201-216; Bilgen, Coşkun, Bilgen, Ünan, Silek, Çırakoğlu, Özcan, Kuru ve Erdoğan 2014:

353, 354). 2019 yılından günümüze kadar ise Kütahya Müze Müdürlüğü tarafından sürdürülen Seyitömer Höyük kazıları (Ünan, Ünan, Bilgiç ve Andaç, 2020: 1-17); Kütahya'nın protohistorik dönemlerine ışık tutmaktadır.

Protohistorik dönemler dışında ise en önemli arkeolojik kazı çalışmaları Roma Dönemi'ne tarihlenen Aizanoi Antik Kenti'deki kazı çalışmalarıdır. 1926-1928 yıllarında D. Krencker ve M. Schede tarafından başlatılan sistematik kazılar, uzun yıllar boyunca Alman Arkeoloji Enstitüsü (DAI) başkanlığında sürdürülmüştür (Naumann, 1978: 123-136; Naumann, 1979: 12 vd.; Naumann, 1980: 135-138; Naumann, 1982a: 183-192; Naumann, 1982b: 345-382; Naumann, 1983: 195-198; Naumann, 1984: 379-384; Naumann ve Naumann, 1984: 453-530; Naumann, 1985: 311-324; Naumann ve Naumann, 1987: 301-358; Hofmann, 1987: 59-62; Hofmann ve Rheidt, 1992: 323-340; Rheidt ve Ateş, 2006: 401; Hoffman, 1987: 59-62; Hoffman, 1988: 305-318; Hoffman, 1989: 261-274; Hoffman, 1991: 323-340; Rheidt, 1992: 289-307; Hoff ve Rheidt, 2008: 497-506; Hoff, 2009: 451-461; Hoff, 2010: 1-13). 2011 yılından itibaren ise Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Elif Özer başkanlığında 2020 yılına kadar sürdürülmüştür. (Özer, 2013a: 277-288; Özer, 2013b: 25-58; Özer, 2014: 324-342; Özer, 2015: 159-184; Özer, 2016: 1-14; Özer, 2017: 275-279). 2021 yılı itibariyle de Aizanoi Antik Kenti'ndeki kazı çalışmaları Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Gökhan Coşkun başkanlığında sürdürülmektedir.

Bunların dışında ise Kütahya Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen kurtarma kazıları, bölge arkeolojisi açısından oldukça önemlidir. Söz konusu bu kazılar arasında Çiledir Höyük, Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları ve Ağızören Mezarlığı kazıları sayılabilir (Fidan, 2018: 121-123; Ünan ve Ünan 2018: 131-162).

1.2. TAVŞANLI İLÇESİNİN COĞRAFİ KONUMU

Kütahya ilinin en büyük ilçesi olan Tavşanlı'nın ilçe merkezi, Kütahya'nın 48 km kuzeybatısındadır. Coğrafi olarak İç Anadolu ve Marmara bölgelerinin birleştiği bir bölgede yer alan (Kıymacı, 2020: 20), (Harita: 1). Tavşanlı ilçesi, Ege Bölgesinin, İç Batı Anadolu Bölümü sınırları içinde bulunur (Atar, 2007: 16-17; Coşgun, 1978: 1; Coşgun, 1997: 20; Dinçel, 2009: 11). Tavşanlı'nın kuzeyinde, Domaniç, Orhaneli, İnegöl ve Bursa, güneyinde, Emet, Çavdarhisar ve Uşak yer alırken, batısında

Dursunbey ve Balıkesir yer almaktadır (Manisalı, 2004: 95-96; Yücel, 2011: 7-8). Tavşanlı 39° 31.8' Kuzey enlemlerinde, 29° 28.8' Doğu boylamları arasında bulunur. Tavşanlı'nın deniz seviyesinden yüksekliği 860 m'dir. Yüzölçümü 1804 km² olan Tavşanlı, toplamda 194,074 hektarlık bir alanı kaplamaktadır (Ekiz, 2010: 32-33; Erden, 1974: 9-26; Ergen, 1986: 79-80; Güvenç, 1965: 108; Has, 2012: 71; Tayşi, 2007: 3; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 18), (Harita: 3-4).

1.2.1. Tavşanlı İlçesinin Bitki Örtüsü

Tavşanlı Orman İşletme Müdürlüğü'nden, 20.01.2021 tarihinde, E-87438605-622.03-148996 sayılı belgeden edinilen bilgiye göre: (EK: 10).

Tavşanlı orman sahaları 189.378 hektar sorumluluk alanına sahiptir ve Tavşanlı Orman İşletme Müdürlüğü; alanının %66'sını yani 125.454 hektarı ormanlık alan, %34'ünü yani 69.189 hektarı orman harici açıklık alan oluşturmaktadır. Ormanlık alanın %67'si (83.676 hektar) normal koru, %33'ü (41,778 hektar) boşluklu kapalı orman niteliğindedir. Baltalık olarak işletilen orman alanı bulunmamaktadır.

Tavşanlı İlçesinin ormanlık alanlarının yüksekliği 430-2100 m aralığındadır (Dinçel, 2009: 11). Çevresinde yer alan dağlarda: ardıç, kayın, sarıçam, meşe, kızılçam, karaçam, köknar, kavak, piramidi çam, vb. ağaç popülasyonu görülür (a.g.e.: 11; Atar, 2007: 16-17; Coşgun, 1978: 1; Güvenç, 1965: 108; Kıymacı, 2020: 87-97).

Dünyada iğne yapraklı Mehmetçik Çamları olarak bilinen "Piramidal-Ehrami" Karaçam, yalnızca Tavşanlı sınırları içerisinde yer alan Vakıf Köy'ün güneydoğusunda, 1000-1300 m yükseklikte, yaklaşık 250 hektarlık bir alanda kahverengi orman toprağı üzerinde yayılım gösterir (Çelebi, 2012: 66-74; Coşgun, 1997: 20; Dinçel, 2009: 11-65; Manisalı, 2004: 97-98). Akdeniz fito-coğrafyasına giren Ehrami karaçam sahası; yıllık ortalama sıcaklık olarak 5°C, bitkinin görüldüğü alan ise 36-42 mm aralığında yağış almaktadır (Kıymacı, 2020: 94). Çevre ve Orman Bakanlığınca 1993 senesinde koruma altına alınmıştır (a.g.e.: 94-95; Tavşanlı Belediyesi, 2016: 22a; Urfalı, 2004: 9).

Tavşanlı ilçesin de yer alan endemik bitki türlerinin bazıları şöyledir:

Kedi Kışnişi: Tavşanlı Okluk Dağı Ovacık Alan mevkii, 1100 m'de yetişir. Çan çiçeğigiller (*Campanulaceae*), familyasında yer alır. Bu familya bir ya da çok yıllık otsu bitkiler ya da çalı formunda olan bir çiçekli bitkiler topluluğudur. Birçok türü süs

bitkileri olarak yetiştirilir (Tel, 2012: 88-108). Akşam şavkı: Tavşanlı-İnegöl arası 1200-1400 m’de yetişir. Hodangiller Familyasında yer alır. Bu familya türleri bir - iki veya çok yıllık otsular, nadiren küçük çalılıklar veya ağaçlardır (a.g.e.: 88-108).

Kırkduzotu: Tavşanlı-İnegöl arası 1000 m’de yetişir. Turpgiller (*Brassicaceae*) familyasında yer alır. Bu familya familyası bir - iki veya çok yıllık otsu bitkiler, yarı çalılar, çalılar veya nadiren küçük ağaçlardan meydana gelmiştir (a.g.e.: 88-108).

Uyuzotu: Tavşanlı Okluk Dağı Ovacık alan mevkii, 1150 m de yayılır. Tarak otugiller (*Dipsacaceae*), familyasına ait bir türdür. Bu familya bir yıllık, iki yıllık, otsu ve çalimsı türleri içeren 8 cinsten oluşur (a.g.e.: 88-108).

Gök Müşkürüm: Tavşanlı Okluk Dağı 1250 m’de yetişir. Kozmopolit bir familya olan 250 cins ve 3500 kadar türle temsil edilen ve Türkiye’de 44 cins ve bunlara ait 430 türü bilinen Zambakgiller (*Liliaceae*), familyasına ait bir bitki türüdür (a.g.e.: 88-108).

Potot: Tavşanlı Okluk Dağı Ovacık Alan mevkii, 980 m’de yetişir. Kuzey yarımkürenin ılıman ve subtropikal bölgelerine yayılım göstermiş 26 cins 250 kadar tür ihtiva eden Türkiye’de 5 cins ve 50 kadar türü bulunan Gelincikgiller (*Papaveraceae*), familyasına ait bir bitki türüdür (a.g.e.: 88-108).

Bursa Parmakotu: Tavşanlı-İnegöl arası 45. km de 1200-1400 m’de yetişir. 91 cins ve 4.828 tür ile bilinen, orta büyüklükte bir çiçekli bitki familyası Gülgiller veya bilimsel adıyla *Rosaceae* familyasının bir bitki türüdür (Tel, 2012: 91-107).

1984-1989 yıllarında, Tavşanlı Belediye Başkanlığı, 1994-1999 yıllarında, Tavşanlı Belediye Meclisi üyesi olarak Belediye Başkan Yardımcılığı görevinde bulunan Fevzi Coşgun: Tavşanlı ve köylerinde kültür, tarih ve bitki örtüsü ile ilgili Hayrettin Karaca ile birlikte araştırmalar yapmış, Uluslararası Dendroloji (ağaç bilimi) Derneği’ne Türkiye den üye olan “on” kişiden biri olmuştur (Arslan ve Çelebi, 2011: 36-43; Coşgun, 1997: 152).

TEMA Vakfı kurulurken (1992) İstanbul’a çağrılmış ve kayıtlara, TEMA’nın bugünkü “Gönüllü Temsilcilik / Gönüllü Sorumluluk” teşkilatlanması olmadığı yıllarda, ilk gönüllü üyesi olmuş “0001 Fevzi Coşgun” unvanını almıştır (Çelebi, 2011: 12-13;

Çelebi, 2012: 66-74). Yaşamı boyunca Tavşanlı'yı ve Kütahya'yı övünçle anlatan, "Endemik türlerden ve anıt ağaçlardan Türkiye milli takımı kurulsa, altı-yedi tanesini biz veririz" diyen, "Fevzi Coşgun" adı; Tavşanlı'da ilk kez bulunan ve bugün Karaca Arboretum'da yetiştirilen bonzaiye benzeyen bodur çam türüne "Cosgun" olarak verilerek literatüre geçmiştir (Çelebi, 2015: 54; Çetinkaya, 2004: 65-66).

Tavşanlı Tema Vakfı temsilcisi Adnan Yazıcı'dan edinilen bilgiye göre 2020 yılı Kütahya geneli Gönüllü Tema üye sayısı ~21.000 iken, Tavşanlı İlçesinde Gönüllü Tema Vakfına üye ~6500'dür².

1.2.2. Tavşanlı İlçesinin İklimi

Tavşanlı Ege ve İç Anadolu Bölgesi iklim kuşaklarının ortasında yer almaktadır (Manisalı, 2004: 96-97; Yücel, 2011: 8). Sıcaklık koşulları yönünden bakıldığında Akdeniz iklimi ile karasal iklim arasında geçiş özelliği gösterir (Coşgun, 1997: 27; Tayşi, 2007: 9; Karabağ, 1997: 4). Yaz ayları kurak ve az yağışlı, bahar ayları yağışlı ve ılıman, kış ayları ise sert geçer (Güvenç, 1965: 108-109; Dinçel, 2012a: 2; Kıymacı, 2020:115; Pehlivan, 2017: 6; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 18).

Köppen Formülü çalışma sahasına uygulandığında buharlaşma, yağış miktarından daha fazla olduğundan Tavşanlı İlçesi soğuk step iklimi ya da soğuk yarı kurak iklim tipine girer (Kıymacı, 2020: 77-78). De Martonne sınıflandırmasına göre Tavşanlı orta kuşak geçiş ikliminde yer alırken; Erinç Yağış İndisi'ne göre Tavşanlı, kurak iklim bitki örtüsü çölümsü step sınıfı içinde değerlendirilir (a.g.e. 78; Saldık, 2019: 107). Tavşanlı İlçesi en fazla yağışını 60,1 mm ile aralık ayında alırken en düşük yağış değerini ise 18,8 mm ile Ağustos ayında almaktadır. Tavşanlı ilçesinin yıllık ortalama yağış değeri ise 481,2 mm' dir (Kıymacı, 2020: 115; Saldık, 2019: 107-108).

Tavşanlı Meteoroloji İstasyonu'ndan elde edilen 52 yıllık (1966-2018) verilere göre ilçenin mevsimlere göre yağış değerleri incelendiğinde en fazla yağışın 154 mm ile (%32) kış mevsiminde yaşandığını en az yağış değerinin ise 72 mm ile (%15) yaz ayında düştüğü görülmüştür (Kıymacı, 2020: 74-75). İlkbahar mevsiminde 142 mm

² 01.04.2021 tarihinde, Tavşanlı Tema Vakfı Temsilcisi Adnan Yazıcı ile yapılan özel görüşme ile elde edilen bilgi.

(%30) yağış alan Tavşanlı ilçesi, Sonbahar mevsiminde ise 112 mm (%23) yağış almaktadır (a.g.e.: 74).

Kış aylarında, gece gündüz sıcaklık farkları sebebiyle don olayları yaşanır (Saldık, 2019: 118). Tavşanlı'da sıcaklık kış aylarında ortalama -4°C 'ye kadar düşer (Atar, 2007: 16-17). Yaşanan don olayları genelde Kasım ayı sonu Mart ayı ortalarında gerçekleşir (a.g.e.: 17). Kar yağışlı günler en fazla ocak ayı içinde yaşanmaktadır (Yılmazel, 2019: 7). Kar yağışlı gün sayısı bir yılda 13,93 gün iken kar ile örtülü gün sayısı ise bir yılda 31,93 tür (Kıymacı, 2020: 75). Ekim ve Nisan arası kar yağışının yaşandığı ve karın sahada kaldığı aylar olarak gözlemlenmiştir (a.g.e.: 75). Kar yüksekliği fazla olmamakla birlikte ortalama 1,5 ile 6,8 cm arasında değişkenlik göstermektedir (a.g.e.: 75). 16/02/2004 tarihinde yapılan ölçümlere göre maksimum kar yüksekliği 33 cm'dir (Saldık, 2019: 142).

Tavşanlı Meteoroloji İstasyonu'ndan elde edilen 52 Yıllık (1966-2018) verilere göre Tavşanlı ilçesinin ortalama sıcaklığı $11,3^{\circ}\text{C}$ ' dir ve Kütahya ikliminden az da olsa ayrılıp daha ılıman özellikler gösterdiği gözlenir (Yılmazel, 2019: 7-8). Rüzgâr yön olarak kışın güneyden yazın ise kuzeyden esmektedir (Uçar, 2019: 16). Tavşanlı ilçesinde yıllık ortalama rüzgâr hızı 1,6 m/sn. olarak kayda geçmiştir (Saldık, 2019: 83-84). Son 30 yıl içerisinde gerçekleştirilen çalışmalarda fazla şiddetli rüzgâr görülmemiştir (Uçar, 2019: 16). Sudan havaya geçen moleküllerin sayısı daha fazla olduğu Tavşanlı bölgesinde, buharlaşma miktarının en yüksek olduğu ilçedir (Kıymacı, 2020: 52-78; Saldık, 2019: 144).

1.2.3. Tavşanlı İlçesinin Su Kaynakları

Kütahya'nın Emet ilçesinin Esatlar Köyü'nden Tavşanlı'nın 24 km güneydoğusundan doğan Roma-Bizans döneminde Rhyndakos olarak bilinen (Adranos-Adırnaz-Kocası-Ada Çayı-Koca çay-Tavşanlı Çayı-Orhaneli çayı) akarsu; Tavşanlı İlçesi için Nil nehri değerindedir ve ilçenin en büyük akarsuyunu oluşturur (Coşgun, 1978: 3-13; Dinçel, 2009: 13; Dinçel, 2012a: 29; Efe, 2010: 22; Karabağ, 1997: 4; Saldık, 2019: 4). Kütahya il sınırları içerisindeki uzunluğu yaklaşık 130 km'dir (Ekiz, 2010: 33; Yücel, 2011: 8). Bu akarsu; üzerine barajlar inşa edilmeden önce Tavşanlı Ovasına taşkınlarından dolayı pek çok zarar vermiş ve tarım yapma alanlarını da kısıtlamıştır (Güvenç, 1965: 111-112).

1986 senesinde akarsuyun önüne kaya dolgu tipinde Kayaboğazı Barajı inşa edilmiştir (Alaş ve Solak, 1999: 52). Kayaboğazı Barajı 7080 ha alana sahip 38 hm³ kapasitelidir (a.g.e.: 52). Kayaboğazı Barajı, Tavşanlı İlçesi ve Tunçbilek Beldesi'nin içme suyunu karşılar. Ayrıca Kayaboğazı Barajı'ndan belli program dâhilinde Enne Baraj Gölü'ne su pompalanıp Kütahya Seyitömer Termik Santrali'nin soğutma suyu sağlanır. Suların 1. sınıf kaliteli olarak sayılması için sıcaklık derecesi 0°C ile 25°C arasında olması gerekmektedir. Kayaboğazı Barajının su sıcaklığı ise 2,1°C ile 20,6°C aralığında değiştiği gözlemlenmiştir (a.g.e.: 55). Kayaboğazı Barajı çözünmüş oksijen değeri bakımından 1. sınıf su kalitesini sahiptir (a.g.e.: 55). 1928-29 yılında Tavşanlı'ya demiryolu gelmiştir ve demiryolu inşaatı sırasında bir Macar mühendis ziyafet için Ada Mesire Alanı'na (Akarsuyun Tavşanlı sınırları içindeki piknik yeri) götüren Tavşanlılılar mühendisten şu sözleri işitmişlerdir: “Su akar siz bakar” (Güvenç, 1965: 111-112; Yazar, 2019: 391-396). Özetle verimli olan tarlaları, Kocasu'dan faydalanılması barajların (Kayaboğazı Barajı) inşasıyla kolaylaşmıştır. Tavşanlı ilçe sınırlarından sonra çeşitli isimler (Orhaneli Çayı vb.) alarak Ulubat (Uluabat - Apolyont) Gölü'ne dökülür oradan da Marmara Denizi'ne ulaşır (Erden, 1974: 28-29; Gürer, 2014: 19; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22; Yalçın, 1972: 52-53; Yeşil, 1938: 12; Yücel, 2011: 8).

MÖ 3. yüzyılda Strabon'dan önce yaşam sürmüş olan Rodoslu Apollonios, Rhyndakos (Kocasu-Orhaneli Çayı) Çayı, Mysia Bölgesi'ne giden yolu belirleyen bir akarsu olduğundan bahsetmiş ve akarsu kenarından orduların geçtiğini böylece bu akarsuyun Aizanitis Bölgesi ile Mysia Bölgesi arasında doğal bir sınır olabileceğini anlatmıştır (Erdoğan, 2020: 27).

1.2.4. Tavşanlı İlçesinin Nüfus Yapısı ve Jeolojisi

Tavşanlı ilçesi, 4 belde belediyesi, 19 mahalle ve 87 köyden oluşur. Şehrin 2020 yılı verilerine göre merkez nüfusu 72,723 iken toplam köy nüfusu 17,668'dir³. (Tablo: 5,6).

Tavşanlı ilçesinin tek ovası, doğudan batıya 12 km, kuzeyden güneye 5,10 km genişliğinde olan Tavşanlı ovasıdır (Manisalı, 2004: 95-96).

³ 05.04.2021 tarihinde; Tavşanlı Belediyesi İmar İşleri Müdürlüğü'nden ve Tavşanlı Kaymakamlığı İlçe Özel İdare Müdürlüğü'nden elde edilen bilgidir.

Tavşanlı İlçesi'ne ait toplam tarım alanı 468,650,00 dekar, toplam çayır-mera ve otlak alanı 22.610,00 dekardır⁴. Tavşanlı çevresinde olan dağlar ise şunlardır: doğuda Köteği Dağı (1902 m), Gümüş Dağı (1830 m), Emet sınırında Eğrigöz Dağı (2100 m), güneyde Murat Dağı, güneydoğu da Piramidi Çamlar Vakıf Köyü Dağı (1000-1300 m), güneybatıda Buduğan Dağı (1613 m), batısında Okluk Dağı (1343 m), kuzey de Uludağ ve Tepel Dağı, kuzeydoğusun da ise Yaylacık Dağı (1370 m), (Tavşanlı merkeze yaklaşık 3 km uzaklıkta olan bu dağın sınırı, Bursa'ya dayanır), kuşatmaktadır (Çelebi, 2012: 66-74; Coşgun, 1978: 2; Coşgun, 1997: 20; Erden, 1974: 27; Ergen, 1986: 80; Güner, 2014: 24; Manisalı, 2004: 95-96; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22.).

Tavşanlı ilçesi; 2. derece deprem kuşağında yer alır (Dinçel, 2009: 14). İlçenin toprak yapısı genel olarak kumtaşı, kil taşı, kireç taşı, arkoz ve grovakların eriyik metamorfizması sonucu oluşmuştur. Koyu renkli kireç taşları ve şistler Paleozoik Devir'in çökmesidir (Ergen, 1986: 79-80). Bu jeolojik oluşumla beraber, ilçede önemli tektonik hatlara yakın olması nedeniyle sık sık şiddetli depremler (7+) yaşanmıştır (a.g.e.: 80). Bu tektonik hareketler doğal güzellikleri de beraberinde getirip birçok sıcak su kaynağını da (Göbel termal vb.) bölge halkına sunmaktadır. Kütahya'nın batısında, Tavşanlı'nın 6 km güneybatısında bulunan Göbel Termal Tesisleri en iyi örneği oluşturur (a.g.e.: 80). 28 Mart 1970 yılında saat 23.05'de, Richter ölçeğine göre 7,2 şiddetinde gerçekleşen Gediz depremi sonrasında Göbel Kaplıcaları'nın su sıcaklığı 33,8°C'ye düşmüştür (a.g.e.: 80). Deprem yaşandıktan sonra Göbel Kaplıcaları'nın havuz bölümünü çamur kaplamış ve kaynak su bir müddet bulanık akmıştır⁵. Ayrıca Tavşanlı'ya 17 km uzaklıkta bulunan Başköy'de doğal kaynak olarak yer yüzüne çıkan su bulunmaktadır. Özellikleri bakımından Göbel termal suyu ile benzerlik gösteren suyun aynı kaynaktan geldiği yöre halkı tarafından ifade edilmektedir. Su kaynağının bulunduğu yerde şu an kullanımda olmayan bir tane termal hamam mevcuttur.

⁴ 20.01.2021 tarihinde; E-44154418-622.03-200832 sayı numaralı, Tavşanlı Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından edinilen bilgidir (EK: 11).

⁵ (03.07.2021 tarihinde, Göbel Köyünden Ahmet Zeybek ile yapılan özel görüşme sonucunda elde edilen bilgidir).

1.3. TAVŞANLI İLÇESİNİN TARİHÇESİ

1.3.1. Tavşanlı Adının Kökeni

Tavşanlı adının eski kaynaklarda nasıl geçtiğini açıklamadan önce yer adlarının insanın tabiatla olan ilişkisini ve hayatlarını kolaylaştırmaları gereksiniminden doğduğunu söylemek gerekir (Yediyıldız, 1984: 25-32). Yer isimlerinin her biri adres niteliğindedir ve bu adres isimlerinin anlamlarını, veriliş nedenlerini, geçirmiş oldukları değişimi, her türlü adın bilimi olan onomastik biliminin bir alt dalı olan toponim bilimi inceler (a.g.e.: 25-32; Yavuz ve Şenel, 2013: 2251-2252). Tavşanlı adının tam manasıyla nereden geldiği bilinmemektedir. Bunun yanında Evliya Çelebi yazmış olduğu “Seyahatname” adlı eserinde Tavşanlı’dan “Harğuş” olarak bahsetmektedir (Acar, 2007: 5; Atar, 2007: 13; Güvenç, 1965: 84-85; Erden, 1974: 22; Dinçel, 2012a: 90-91; Has, 2012: 72). Farsça kökenli “Harğuş” kelimesi “Tavşan” anlamına gelmektedir ve tavşanı bol olduğu için bu isimle anıldığını rivayet etmektedir (Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19; Urfalı, 2008: 19-20; Yeşil, 1938: 79-80; Zıllıoğlu, 1985: 500).

Evliya Çelebi “Seyahatname” eserinde Tavşanlı’dan bahsederken şunları kaleme almıştır; “*Germiyanoglu beyliği tarafından 783’te fethedilmiştir. 50 akçe kaza olan Tavşanlı 70 köyden oluşmaktadır*” (Dinçel, 2009: 30; Dinçel, 2011a: 16-17; Zıllıoğlu, 1985: 500). Kale eteğinde kurulduğunu yazan Evliya Çelebi, bu şehir için; akarsulu (Kocasu), bahçeli, han, hamam, çocuk mekteplerinin olduğu, ayrıca tavşanı bol olan bir yer olduğunu söyler ve Tavşanlı isminin de tavşanı bol olduğundan dolayı verildiğini yazar (Güvenç, 1965: 84-86; Erden, 1974: 22). Evliya Çelebi’nin eserini yazdığı dönemde Tavşanlı 6 mahalle, 8 mihrap ’tan (Cami) oluşur. Simav ve Demirci gibi şehirlerden binlerce katır ve deve yükü üzüm kurusu getirilip Tavşanlı’da pekmez yapıldığını bu pekmezlerin cam kutular içinde diğer şehirlere gönderildiğini ve başka hiçbir yerde böyle lezzetli pekmezlerin olmadığını, bunun sebebi olarak da havasının, suyunun veya ulu bir sultanın nefesinin tesiri mi olduğunu çözemediğini yazmıştır (Has, 2012: 72; Tayşi, 2007: 5-6; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22-23; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 23; Urfalı, 2004: 22-23-46; Urfalı, 2008: 11-12; Zıllıoğlu, 1985: 500).

Türklerin Anadolu’yu yurt edinmesiyle birlikte Tavşanlı’da ciddi anlamda önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Tavşanlı isminin verilmesinde cemaat, oba ve fiziki

coğrafyadan etkili hayvan isminin konulmuş olması öngörülmektedir. Tavşanlı adının nereden geldiği konusunda birçok rivayet vardır (Acar, 2007: 6; Atar, 2007: 14). Tavşanlı'nın ismi, Danişmendli bir cemaat olan Tavşanlı Obası'ndan geldiğidir. Bu obada yer alan halkın bir kısmı buraya yerleşip kendi isimlerini vermişlerdir (Efe, 2010: 20). Ayrıca Tavşanlı Cemaati'nin ismi Osmanlı tahrir defterlerinde de yer almaktadır. 1530 yılı kayıtlarına göre Tavşanlı Çavlı Bey, oğlu Resul Bey'in vakfidir ve Tavşanlı'nın adı "Pazar Karyesi-Köyü" (Pazar Köy) olarak geçmektedir (Efe, 2013: 8-10; Yılmazel, 2019: 10).

Bir söylenceye göre; I. Murad (Sultan Murad-ı Hüdavendigâr, 1360-1389) oğlu Yıldırım Bayezid şehzade iken Germiyanoglu Bey'inin çok hoş bir kızının olduğunu duyar (Acar, 2007: 3). Avlanma sebebiyle babasından izin alır ve lalasası ile Bursa'dan çıkıp yola koyulur. Asıl amacı kızı görmektir. Tavşanlı çevresinde derelerin aktığını, kuşların öttüğünü, geniş ve yeşil alanlarla çevrili olduğunu görür ve çok hoşuna gider (Coşgun, 1997: 52-59; Efe, 2010: 6-22). Bunun üzerine bir gece konaklamak ister. Geceyi çadırda geçiren şehzade sabah olunca lalasına bugün burada avlanalım der. Akşama kadar yedi tavşan vurabilirse hayra yoracağını söyler ve avlanmaya başlarlar. Öğleye kadar çok bereketli olan avda altı tavşan avlar. Sonrasında hiç av çıkmaz ve gün kararırken iyice ümitsizliğe kapıldığı sırada büyük bir tavşanı mızrak ile avlayıp ağaca saplar. Sevinç içinde olan şehzade lalasına döner; bu av hepsinden büyük, isteğimi hayra yoracağım der ve iyiyi gösteren buranın adı Tavşanlı olsun der (Efe, 2013: 8-10; Erden, 1974: 14; Güvenç, 1972: 28-32). Ertesi gün Germiyan Beyliği'nin uç kalesi olan Kayıköy'e uğrayıp Devlet Hatun'u görür ve 1381'de evlenirler. Sonrasında Germiyan Beyi Süleyman Şah, Osmanlı hanedan üyesi olan damadına burayı kızının çeyizi olarak bağışlar (Öcalan, 2016: 57-70; Urfalı, 2008: 22-23; Yücel, 2011: 5-6).

Bir başka rivayete göre Tavşanlı adı, Tavşanlı'da üretilen leblebinin hammaddesi olan nohudun tavlanma işlemi sürecinin çok iyi yapılmasından dolayı "tavı-şanlı" denmesidir (Efe, 2010: 6; Efe, 2013: 8-10). 1844 yılından önce Osmanlı belgelerinde Tavşanlı'da gerçekleşen leblebicilik faaliyeti hakkında hiçbir kayıt yoktur. Bu da Tavşanlı isminin leblebicilikle alakalı verilmediğini gösterir ve rivayet olduğunu kanıtlar (Erden, 1974: 19; Has, 2012: 71; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 22-23).

Diğer bir söylenceye göre Tavşanlı'nın adı, Horasan ereni olan Tavşan Baba'dan gelmiştir. Halk arasında bu söylence pek bilinmese de erken dönem babalarından olan Tavşan Baba, Germiyanogulları Dönemi'nde yaşamış savaşçı babalarındandır (Efe, 2013: 8-9). Kavaklı Camii'nde yer alan kitabeye göre Tavşanlı, Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde de vardır ve Germiyanogulları'ndan çok önce kurulmuştur. Ayrıca Tavşanlı'da "Tavşan Baba" adında ne bir türbe ne de bir destan vardır. Bu verilerde bize Tavşanlı isminin Tavşan Baba'dan gelmediğini, sadece bir rivayet olduğunu söylemek için yeterlidir (a.g.e.: 2013: 10).

Kaynakların yetersizliği sebebiyle Tavşanlı adının nasıl verildiğini ve verilmesindeki etkenlerin ne olduğunu söylemek çok zordur. Ayrıca Tavşanlı'nın Türk hâkimiyetinden önceki dönemlerde isminin henüz hiçbir kaynakta geçmemesi, bu coğrafya da bugüne kadar arkeolojik kazı çalışmaları anlamında hiç çalışılmamış olmasından ve yazılı vesikaların bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Tavşanlı'ya çok yakın bir konumda yer alan Tavşanlı Höyük'te devam eden arkeolojik kazılar ile antik dönemleri aydınlatacak yazılı vesikaların çıkması durumunda Tavşanlı adının daha eski dönemlerde ne olduğunu bizlere gösterecektir.

1.3.2. Tavşanlı İlçesinin Belediye Oluşu

Tavşanlı, 1885 senesinde belediye olmuş, Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1911-1916 yıllarında kaza yapılmak istenmiş ancak kabul görmemiş, 25.03.1921 yılında Ankara TBMM'de alınan karar ile ilçe olmuştur (Tayşi, 2007: 9). İlk belediye başkanı Hacı Ahmed Hamdi Efendi olurken ilk kaymakamlık görevini ise Bursalı Kâmil Bey yapmıştır. Sonrasında ise Tavşanlı İlçesi 16.07.1921 senesinde Yunanlılar tarafından işgale uğramıştır. 03.09.1922 tarihinde 1 yıl 1 ay 17 günlük esareti bitmiş ve Tavşanlı ilçesi düşman işgalinden kurtulmuştur (Atar, 2007: 16; Coşgun, 1978: 11; Dinçel, 2007: 78; Dinçel, 2009: 31).

Tavşanlı'nın kurtuluşu hakkında bir başka düşünce ise Yunanlılar Afyon-Kocatepe'de 26 Ağustos tarihinde bozguna uğramıştır. Yunanlı askerler; Bursa ve Balıkesir yollarını tutan askerlerimizin korkusuyla Kütahya üzerinden şehri boşaltmışlardır. Tavşanlı'dan Yunan kuvvetlerinde bu tarihte Kütahya'ya doğru geri çekildiği bilinmektedir. O dönemin canlı tanıkları tarihi tam hatırlamamaktadır (Dinçel, 2011a: 17; Efe, 2010: 323-333; Efe, 2011: 41; Güvenç, 1965: 107-108). Ancak doğa

olaylarından yola çıkarak bağlantı kurulup tarih tayin edilmiştir. Örneğin mısır koçanlarının yeşil (Mısır koçanları gömgöktü demişlerdir) olduğunu söylemeleri. Kütahya'nın düşman işgalinden kurtuluşu 30 Ağustos 1922 tarihinde olduğuna göre Tavşanlı'nın kurtuluşunu da 26-30 Ağustos tarihleri arasında aramak gerektiği düşüncesi oluşmuştur (Has, 2012: 72; İşcan, 2009: 70-71; İşleyen, 2017: 66; Kıymacı, 2020: 20; Öztürk, 2013: 131-132; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 54-55; Urfalı, 2004: 9-23; Urfalı, 2008: 18).

1.3.3. Tavşanlı'dan Bahseden Araştırmacılar ve Gezinler

Tavşanlı çok önemli bir bölgede yer almasına rağmen araştırmacılar tarafından diğer Anadolu yerleşimleri kadar rağbet görmemiş bu bakımdan da araştırmalar anlamında bakir kalmıştır. Tavşanlı ve çevresi Osmanlı'nın son dönemi ve cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gezginler tarafından araştırılmış ancak bilimsel bir çalışma olan arkeolojik kazılar çok kısır kalmış ve kısa soluklu olmuştur (1928 Kayı köy Höyük kazısı), (Atar, 2007: 13; Coşgun, 1997: 52; Dinçel, 2011a: 14; Dinçel, 2012a: 63; Ekiz, 2010: 35; Konyar, 2007: 6; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19). Hamilton, 1836 yılında Tavşanlı'yı ziyaret eden araştırmacılarıdır ve Moymul Mahallesi'nde yer alan kitabelerin bazılarında kopyalar almıştır. 1872 yılında ise Texier tarafından Tavşanlı ziyaret edilmiştir (Dinçel, 2011a: 14; Dinçel, 2012a: 84; Efe, 1989: 407; Fidan, 2018: 122; Hamilton 1842, 98-99). K. Bittel tarafından 1930'larda araştırmalar yapılmış. Tavşanlı ve çevresinde araştırma yapıp bazı Roma Dönemi eserlerinin (Kitabe vb.) çizimini gerçekleştiren araştırmacılar ise Perrot, Munro ve Körte kardeşler olmuştur (Bittel, 1939: 1-31; Efe, 2014: 23-29; Tuğrul 1964: 34-49). Tavşanlı ve çevresinde araştırma yapan bir diğer gezgin ise J. Mellaart olmuştur (Göçmen, 2019: 169). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. T. Özgüç tarafından bu araştırmaların devamı gerçekleştirilmiştir (Özgüç, 1944: 52-70; Özgüç, 1946: 557-624). 1980'li yılların sonlarına gelindiğinde ise ilk sistemli çalışmaları, İstanbul Üniversitesinden Prof. Dr. T. Efe gerçekleştirmiştir (Efe, 1989: 406; Efe, 1990: 4). Uzun yıllar araştırılmamış olan bu bölgede ki Antik yerleşim merkezlerini 2017 yılına gelindiğinde Eskişehir ve Kütahya İlleri Tarih Öncesi Dönem Yüzey Araştırması (EKAR) ile Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. E. Fidan gerçekleştirmiştir. "EKAR" bünyesinde yapılan araştırmalar, tarihöncesi

dönemleri daha iyi anlamak, sorunları çözmek, analiz etmek, kronolojik boşlukları gidermek adına şimdiye kadar bölgede yapılmış en kapsamlı araştırmayı oluşturmaktadır (Fidan, vd., 2019a: 22; Fidan, 2020: 131; Ünan ve Ünan, 2020: 133).

1.3.4. Tarih Öncesi Dönemlerde Tavşanlı

Tavşanlı ilçesi hakkında tarih öncesi dönemlere ait bilgi kısıtlıdır. Oysaki Tavşanlı ilçesinin sınırları içerisinde yer alan büyüklü-küçüklü birçok tarih öncesi dönem yerleşimi (Tavşanlı Höyük, Beyköy Höyük, Moymul Höyük, Tepecik Höyük, Başköy Köytepesi Höyük, Umarcık Höyük, Kuruçay-Kayıköy Höyük, Çamaşırılık Yerleşimi) mevcuttur (Efe, 1989: 407-408; Efe, 1990: 5; Karabağ, 1997: 39-40; Ünan, 2018: 107). Tavşanlı ilçesi sınırları içinde bu kadar çok tarih öncesi dönem yerleşim yeri mevcutken bilginin kısıtlı olması araştırılma ihtiyacını işaret etmektedir. Son yıllarda gerçekleştirilen yüzey araştırmaları ile bu eksiklik ne kadar giderilmek istense de bölge de yapılacak olan düzenli kazılar sayesinde bu açıklık kısmen de olsa kapatılmaya çalışılacaktır (Fidan, 2018; Fidan ve Seçer Fidan, 2019).

Şimdiye kadar yapılmış olan arkeolojik araştırmalarda elde edilen bilgiler dâhilinde Antik Dönem’de Tavşanlı’nın tarihi MÖ 4000’lere (Kalkolitik Çağ) kadar götürülmüş ve tüm kaynaklardaki bilgiler de bu doğrultuda kayda geçmiştir. (Coşgun, 1997: 52-53; Çöl, 1992: I-c; Dinçel, 2009: 18; Dinçel, 2011a: 14-15; Dinçel, 2012a: 61; Efe, 2010: 7-8; Efe, 2014: 23; Ekiz, 2010: 35; Ergen, 1986: 82; Karabağ, 1997: 11; Kartal, 2006: 6; Kocaman, 2006: 15; Tayşi, 2007: 3; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19; Urfalı, 2004: 19; Urfalı, 2008: 19; Yılmazel, 2019: 10-11; Yücel, 2011: 4-9). Ancak, son yıllarda gerçekleştirilen araştırmalar (EKAR) ışığında elde edilen verilere göre bölgede Neolitik Dönemin varlığına dair izler keşfedilmiş, yukarıda yer alan dipnotlardaki bilgilerin geçerliliği kalmamıştır (Fidan, 2018; Fidan ve Seçer Fidan, 2019; Fidan, vd., 2019a: 22; Fidan, 2020: 131; Fidan, 2021a: 67-78).

Tavşanlı İlçe merkezine 1,5 km mesafede bulunan Tavşanlı Höyük’te yapılan yüzey ve arkeometrik araştırmalar sonucunda, jeoarkeolojik sondajlardan elde edilen sedimantolojik özellikler ile yapılan Jeoradar taramaları ve karbon örnekleri (C14) sayesinde Tavşanlı ilçesinin, MÖ 6074-5988 (Geç Neolitik Dönem) yılları arasına tarihlendiği verisine ulaşılmıştır. Bir başka deyişle Tavşanlı’nın tarihi günümüzden 6000 yıl önceye tarihlendiği bilinirken son araştırmalar ile ~8000 yıl öncesine kadar uzandığı

anlaşılmıştır (Fidan, 2018; Fidan ve Seçer Fidan, 2019; Fidan, vd., 2019a: 22; Fidan, 2020: 131; Fidan, 2021a: 67-78; Fidan vd. 2021 baskıda, Fidan 2021 baskıda). Henüz Tavşanlı Höyük kazısının birinci yılı olduğu halde elde edilen veriler umut vaat edicidir. Bölgede gerçekleştirilen araştırmaların devamı geldiğinde bu tarih daha da erken dönemlere gerileyeceği düşünülmektedir.

Tavşanlı İlçesi'ne yakın bir konumda yer alan Tunçbilek'te 1977 yılında Gevence-Boyalık Mevkii'nde kömür çıkarma işlemi sırasında siyah basit, kazıma bezemeli çanak çömlekler bulunmuş ve bu çanak çömlekler Kalkolitik ağ'a (MÖ ~5800- 3200/3000) tarihlendirilmiştir. Bu anak çömlekler Kütahya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir (Atar, 2007: 13; öl, 1992: I-c; Dinçel, 2011a: 14; Dinçel, 2012a: 63; Efe, 2014: 23; Ekiz, 2010: 35; Erdoğu ve evik, 2015: 36-39; Tayşı, 2007: 3; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19; Urfalı, 2004: 19; Urfalı, 2008: 9-27).

Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle 1928 yılında Tavşanlı ilçe merkezi sınırları içerisinde çok yakın bir konumda yer alan Kuruçay-Kayıköy Höyük'te kazı çalışması yapıldığı çoğu kaynakta yazılmıştır. Bu höyükte Tunç ağları'na (MÖ 3000-1200) ait kalıntıların bulunduğu ve Hitit Dönemi kale kalıntıları varlığının gözleendiğinden bahsedilmiştir. Tarafımca ziyaret edilen höyükte, Erken Tunç ağına tarihlenen hayvan figürini bulunmuş (muhtemelen boğa) ve Kütahya Müze Müdürlüğüne teslim edilmiştir (Atar, 2007: 13; Coşgun, 1997: 52; Dinçel, 2011a: 14; Dinçel, 2012a: 63; Ekiz, 2010: 35; Konyar, 2007: 6; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19; Urfalı, 2004: 19; Urfalı, 2008: 9; Yücel, 2011: 4).

1987 yılında, Tavşanlı-avdarhisar yolu üzerindeki Kayaboğazı Barajında yer alan ikinci adacıkta, Tunç ağı'na ait yanık buğday taneleri bulunmuştur (Ekiz, 2010: 35). Buğday (veya Arpa) taneleri Tavşanlı Belediyesi Müzesi'nde 25 numaralı vitrinde sergilenmektedir ve MÖ ~3000 (Erken Tunç ağı) yılına tarihlendirilmekteydi (Dinçel, 2011a: 14; Dinçel, 2012a: 63). Buğdayların çok olmasından dolayı burada bir ambarın olabileceği düşünülmüştür. Bölgede henüz bir kazı yapılmamıştır ve tarihlendirme adına net bir bilgi vermek doğru olmayacaktır. Araştırmalar arttıkça ve bölgeden çıkan buğday örneklerine C14 yöntemi uygulanırsa buğdayların yaşı tayini kesinlik kazanacaktır (Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19).

Tavşanlı ilçesi, Amasyalı coğrafyacı Strabon'un Coğrafya "Geographika" eserinde Küçük Frigya "Phrygia Epictetus" ismi verilen bölgede yer alır (Atar, 2007: 3-14; Erdinç, 2020: 27). Kütahya'nın olduğu gibi Tavşanlı'nın da Frigler döneminden kalma güzel eserleri mevcuttur (Dinçel, 2011a: 15; Dinçel, 2012a: 64-65; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23). Tavşanlı-Dursunbey-Balıkesir yolu üzerinde, Köprücek-Şapçidede-Dutlar Köyü kavşağının sağında kalan MÖ 8 yüzyıla tarihlenen, Deliklitaş olarak bilinen Frig kaya anıtı yer alır. İlk kez W. J. Hamilton tarafından çizimi yapılan eser üçgen alınlığa sahiptir (Ekiz, 2010: 35; Güvenç, 1965: 76-86; Erden, 1974: 22; İşcan, 2009: 70). Dış yüzeyi boya vb. malzemeler ile tahrip edilse de eserin günümüze kadar gelmesi Frigler'in bu bölgedeki varlığına en iyi kanıt oluşturur (Kartal, 2006: 6-7; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19; Türktüzün, 2002: 11-18; Urfalı, 2008: 10; Ünan ve Ünan, 2020: 133).

1.3.5. Tavşanlı Çevresinde Gerçekleştirilen Yüzey Araştırmaları

Turan Efe başkanlığında 01.08.1988'de başlayıp 15.08.1988'de sonlanan bir yüzey araştırması yapılmıştır (Efe, 1989: 406; Efe, 1990: 4). Tavşanlı Höyük'ün kuzey kesiminde tahribatlardan bahsedilmiştir ki bu tahribatlar daha öncede Tahsin Özgüç tarafından kaleme alınmıştır (Özgüç, 1944: 66). Bu veriler göz önünde bulundurulduğunda Tavşanlı Müzesi'nde yer alan çoğu eserin Tavşanlı Höyük veya Tepecik Höyük'ten getirilmiş olması muhtemeldir. Bunun yanı sıra 1941 yılında Lütfi Tuğrul tarafından Tavşanlı Höyük'ten bulunmuş gaga ağızlı testi Arkeoloji Enstitüsü'ne hediye edilmiştir. Bu eser tez kapsamında Kat. No: 2-9 olan eserin benzeri olarak da gösterilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere Tavşanlı Müzesi'nde yer alan eserlerin getirildiği yerleri uzakta aramamak gerekmektedir (Özgüç, 1944: 66).

1.3.6. Tavşanlı Belediye Müzesi

Tavşanlı Belediye Müzesi'nin binası tarihidir ve yapımı Osmanlı'nın son dönemlerine denk gelir. 1984 yılından itibaren yöre halkından Etnografik ve Arkeolojik eserlerin sergilenmesi ve tanıtımının yapılması amacıyla müzeye eserler toplanmıştır. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izni ile 22 Şubat 1989 tarihinde Tavşanlı Belediyesi'nin Müze açma isteği kabul edilmiştir (Kocabaş, 2021: 2). 23 Nisan 1989 Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda Kütahya Valisi Kemal Esensoy

tarafından törenle açılmıştır. Dönemin Belediye Başkanı ise Fevzi Coşgun'dur. Tescilli sivil mimarlık modeli olan konağın ikinci katında hizmet vermektedir. Tavşanlı Belediyesine bağlı özel müze statüsündedir. Ulucami Mahallesi Bankalar Cad. No: 1 adresinde belediye meydanındadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın denetimindedir (Arslan ve Çelebi, 2011:36-43; Baykasoğlu ve Bahar, 2014: 31; Çöl, 1992: I-d; Dinçel, 2010: 17; Dinçel, 2012a: 128-129; Dinçel, 2012b: 54-55; Goney, 2014: 30-3).

Tavşanlı Müze binası; Tavşanlı halkından toplanan yardımlarla 1890 yılında İbtida-i Mektebi olarak hizmete açılmıştır. 1890'dan 1929 yılına dek İptida-i (İlkokul) ve Rüştîye (Ortaokul) binası olarak hizmet etmiştir (Dinçel, 2011a: 27; Dinçel, 2012a: 128-129; Dinçel, 2012b: 54-55; Efe, 2010: 250; Efe, 2015: 10-14), (Res. 1,2). 1929'dan 1949 yılına kadar adliye binası olarak kullanılmıştır. 1951 yılında Tavşanlı Belediyesi tarafından satın alınarak 1981 yılına kadar Belediye binası sonrasında ise 1982-1986 arasında bina restore görmüştür. Belediye Başkanı olan Mehmet Ali Cengizgil (1989-1994) döneminde müzenin içinde yer alan; Leblebici odası, Tavşanlı Milletvekilleri ve Belediye Başkanlarının fotoğraflarının sergilendiği oda, Eski Tavşanlı evindeki başoda bölümleri kapatılmış ve bu odalardan çıkan eserler müze içinde yer alan iki ayrı merdiven ile çıkılan Tavşanlı Milletvekilleri ve Belediye Başkanlarının fotoğraflarının sergilendiği odanın altına konulmuştur. Tavşanlı odası olarak kullanım gören alanların boşaltılmasıyla bu odalar kurum sağlık ocağı olarak faaliyet göstermiştir. Eski Belediye Başkanı Fevzi Coşgun ve Tavşanlı ileri gelen esnaflarından Mehmet Harmancıklıoğlu'nun birlikte düzenlemiş oldukları tarihi leblebi güresi salonu ise Başkan Mehmet Ali Cengizgil döneminde mutfak haline getirilmiştir (Acar, 2007: 21-35; Çöl, 1992: 35-36; Goney, 2014: 30-31; Güvenç, 1965: 73-74; Kocabaş, 2021: 2; Urfalı, 2004: 110; Yılmazel, 2019: 13).

Tavşanlı Müzesi'nde bölgeye ait etnografik ve arkeolojik kültür ve tabiat varlıkları teşhir edilmektedir. Müzede: 135 Arkeolojik, 141 Etnografik ve 109 Sikke sergilenmektedir. Dört adet sergi salonunun bulunduğu müzeye ahşap merdivenler ile çıkılır. Merdivenlerden çıkıldığında karşılaşılan salon birinci salondur ve Geç Osmanlı, Erken Cumhuriyet zamanı eserlerinden oluşur (Kandil, Gaz lambası, Çini, Tablolar vb.). Merdivenlerden çıkıp sağa dönüldüğünde ikinci salona ulaşılır. İkinci salonda Roma, Bizans, Osmanlı ve günümüz Türkiye Cumhuriyeti'ne ait sikkeler sergilenmektedir. Üçüncü salon; birinci salonun bölünmesiyle oluşturulmuş olup, taş aletler, işlenmiş

kemikler ve tez kapsamında çalıştığım pişmiş toprak eserlerin yer aldığı bölümdür. Dördüncü sergi salonu ise merdivenlerden çıkıldığında sağ köşede, üçüncü sergi salonunun bitişiğinde ki odadır ve Cumhuriyet Dönemi ve de yakın tarihimize ait sanat eserleri (Tavşanlı kilit örnekleri, yöresel kıyafetler, silahlar, kılıçlar, Kur'an-ı Kerimler, müttekalar, çeşitli bölgelerden getirilen kömür vb.) bu oda da sergilenmektedir. Müzede yer alan diğer odalar ise kurum sağlık ocağı kaldırıldıktan sonra bir bölümü belediyenin temizlik eşyalarının konulduğu alan olmuş diğer bölümleri de boş bırakılmıştır. Teşhir edilen bu eserler, Tavşanlı'nın tarihini ve kültürünü yansıtan en güzel görsel eserlerdir. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde belediye bünyesinde bu tür müze, pek fazla yoktur. Yeni müze binasına taşınma gerçekleşinceye kadar eserlerin sergilenmesine ara verilmiştir. 2020 yılı Temmuz ayı içerisinde müzede yer alan eserlerin hepsi Tavşanlı Belediye meydanında yer alan İl Özel İdare binasının 2. Katına belediye işçileri ve zabıta görevlileri yardımıyla güvenlik önlemleri alınarak taşınmıştır. Uzman restoratörler tarafından konservasyon çalışmaları gerçekleştirilen eserlerin çoğu, özellikle de etnografik eserler tahrip olmuştur. Yeni müze binasının yapımı tamamlandıktan ve restorasyon işlemi bittikten sonra eserler tekrar sergilenecektir. Yeni müze binasının yeri Tavşanlı Asri Mezarlığı'nın yanında yer alan İtfaiye'nin bahçesi olacaktır (Res.3). Eski Müze binasının restorasyon işlemi bittikten sonra; Tavşanlı Belediyesi Kültür Müzesi olacağı düşünülmektedir (Goney, 2014: 30-31; Çöl, 1992: 35-36; Kocabaş, 2021: 2; Has, 2012: 71).

Tavşanlı Belediyesi Müzesi'nin yaptırılma tarihinde (1890) Tavşanlı Eşrafından olan tüccar Zeytinoğlu Hacı İbrahim Ağa; Ulu cami avlusuna Şadırvan, Kütüphane ve Medrese inşa ettirmiştir (Acar, 2007: 21; Dinçel, 2009: 59; Dinçel, 2011b: 10; Güvenç, 1965: 72; Kocabaş, 2021: 2). Kagir olarak yapılan binalardan Zeytinoğlu Kütüphanesi ve Şadırvan günümüze kadar ulaşırken medrese yapısı ise ne yazık ki Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında yıkılmıştır (Kocaman, 2011: 30-31; Oral, 2011: 56; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 50; Uyanık, 2020: 35-44).

1.3.7. Tavşanlı Kalesi “Mülayim Tepe?”

Tavşanlı ilçesi, Durak Mahallesi, 280 ada 57 parselde yer alan Mülayim Tepe'ye Tavşanlı'nın kalesi denilmiştir. Evliya Çelebi'nin Seyahatname adlı eserinden yola çıkılarak bu kaniya varılmıştır. Çelebi Seyahatnamesinde: Tavşanlı'nın kalesi çok

sağlam ve kagirdir, şehir kale eteğinde, bahçeli, akarsulu bir şehirdir diye bahsetmiş, birçok yazar da buranın Tavşanlı'nın kalesi olabileceği yanlışlığına kapılmışlardır (Dinçel, 2012: 67; Yücel, 2011: 10). Ancak, bu bilginin son veriler ışığında hiçbir geçerliliği kalmamıştır. Bölgede gerçekleştirilen jeoradar tarama sonuçları buranın kale olmadığına kanıt oluşturmaktadır. 12.06.2017 tarihinde Tavşanlı Belediyesi'nin, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Altunel tarafından tamamlanarak rapor halinde sunulan danışmanlık hizmetinden de açıkça bellidir (Altunel ve Yalçiner, 2017: 1-53). 15.460 m² alanlı taşınmazda, çalışma sahası 8 alt alana bölünerek 250 MHz GPR anten kullanılarak tarama yapılmıştır. Ölçümlerde yaklaşık 11 m derinliğe kadar inilmiş, 3932 m²lik alan taranmıştır (a.g.e.: 1-53). Sonuç olarak çalışılan alan içinde gerçekleştirilen GPR verilerine göre yüzeyin altında Arkeolojik kalıntı (duvar, oda, yapı, mezar vb.) olarak yorumlanabilecek hiçbir kalıntıya rastlanılmamıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmalar ile 1. grup korunması gerekli kültür varlığı durumu ortadan kalkmıştır (a.g.e.: 1-53). Birçok araştırmacı (Texier, Hamilton, J. Mellaart, K. Bittel, Perrot, Munro, Körte kardeşler, T. Özgüç, T. Efe, E. Fidan) bu coğrafya da çalışma yapmalarına rağmen söz konusu olan kale yapısından bahsetmemişlerdir. Ayrıca, Tavşanlı Müzesi'nde yer alan temizliği ve bakımı tarafınca yapılan, 1926 yılında Balıkesir-Kütahya demiryolu inşası için yaptıkları Osmanlıca yazı ile Tavşanlı sokaklarının belirtildiği haritada, Mülayim Tepe; Harap türbe olarak geçmektedir. Osmanlıca yazı ile yazılan bu yazı kıvrılıp haritanın alt kısmına denk geldiğinden ve okunması mümkün olmadığından Mülayim Tepe Tavşanlı'nın Kalesi'dir yorumunun yapılması doğru olmayacaktır ki böyle bile düşünülmüş olsa Arkeolojik veriler ile de örtüşmemektedir (Res.4,5,6). Mülayim Tepe 1980'li yıllarda kamyonlar ile toprak getirilerek ağaçlandırılmış bir yer olup kayalık bir yapıya sahiptir. Tepenin en üst noktasında, 15. Yüzyıl Beylikler Döneminden kalma sekizgen planlı bir türbe mevcuttur (Çöl, 1992: 22). Devşirme olarak yapılmıştır. 6.25 X 5,75 m ölçülerinde iç mekâna sahiptir. İçerideki iki adet beton sanduka boştur (a.g.e.: 22). Yapı içten sıvalı ve beyaz badanalıdır. Türbenin yapımında Arkeolojik dönemlere ait blokların kullanıldığı görülmektedir (a.g.e.: 23). Mülayim Tepe günümüzde Açık Teşhir Alanı olarak geçmektedir ve ne zaman getirildiği bilinmeyen birçok Arkeolojik eserde (Mezar steli, sütun, lahit vb.) burada sergilenmektedir. Tavşanlı merkezden ve çevresinden getirilen Arkeolojik eserler burada toplu halde durmaktadır bu eserlerin

çoğunluğu taşınıp yeni yapılacak olan Tavşanlı Müzesi'nde sergilenmesi düşünülmektedir (Altunel ve Yalçın, 2017: 1-53; Dinçel, 2012: 67; Yücel, 2011: 10).

1.4. TAVŞANLI İLÇESİ'NDEKİ ARKEOLOJİK ALANLAR

Tavşanlı İlçe sınırları içinde birçok sit alanı mevcuttur. Bu sit alanları dışında kalan birçok höyük, tümülüs vb. arkeolojik alanlarda yeni yapılacak araştırmalar sonrasında kazandırılacaktır (Harita: 5). Örneğin bu tez kapsamında daha detaylı araştırılma fırsatı bulunan “Palanga” sit alanı konumunda değildir. Tavşanlı'da yer alan arkeolojik sit alanları şu şekilde gösterilebilir (Efe, 1990: 4; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 31; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 28; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E); Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Grafik: 1-2). (Tablo: 1.1).

Tablo 1.1: Tavşanlı İlçe Sınırlarında Yer Alan Arkeolojik Yerleşimler

No	Arkeolojik Sit Alanlarının Adı	Tavşanlı İlçesinde Bulunduğu Yer
1	Tavşanlı Höyük	Merkez (Çardaklı Mah. Yolu)
2	Tepecik Höyük	Tepecik Beldesi (Emet Yolu)
3	Köytepesi Höyük	Başköy
4	Kuruçay (Kayı köy) Höyük	Kayı Köy
5	Gazelyakup Höyük ve Nekropolü	Gazelyakup Köyü
6	Moymul Höyük	Merkez (Moymul Mah.)
7	Örenköy Höyük	Ören Köy
8	Beyköy Höyük	Beyköy
9	Koparan Tümülüsü	Karacakaş Köyü
10	Canbazın Tepe Tümülüsü	Köprücek Köyü
11	Yel Değirmeni Tümülüsü	Kayı Köy
12	Batakçayır Tümülüsü	Kayı Köy
13	Çamaşırılık Yerleşimi	Yağmurlu Köyü
14	Göbel-Umarcık Yerleşimi	Göbel Köyü
15	İkiçeşmeler Yerleşimi	Devekaya Köyü
16	Köyönü Yerleşimi	Karacakaş Mah. (Balıköy Beldesi)
17	İğneazgı Nekropolü	Eşen Köyü
18	Mozaikli Alan Yerleşimi	Merkez (Çardaklı Mah.)
19	Deliklitaş Kaya Anıtı	Köprücek Köyü
20	Baykuşlar Nekropolü	Karacakaş Köyü
21	Cumeyli Yerleşimi ve Nekropolü	Köreken Köyü
22	Sorgunboğazı Tümülüsü	Ayvalı Köyü
23	Asarlık Tepe Yerleşimi	Karaköy
24	Altınova Yerleşimi	Altınova Köyü
25	Dudaş Tümülüsü	Dudaş Köyü
26	Üyücek Yerleşimi (Mevkii A)	Kızılçukur Köyü
27	Dudaş Köyü Yerleşimi ve Nekropol Alanı	Dudaş Köyü
28	Kayı Köy Nekropolü	Kayı Köy
29	Ayvalı Doğu Roma Yerleşimi	Ayvalı Köyü
30	Kayaaltı Tümülüsü	Göbel Köyü
31	Yağmurlu Nekropolü	Yağmurlu Köyü

Tablo 1.1: (devam) Tavşanlı İlçe Sınırlarında Yer Alan Arkeolojik Yerleşimler

No	Arkeolojik Sit Alanlarının Adı	Tavşanlı İlçesinde Bulunduğu Yer
32	Karapelit Yerleşimi	Karapelit Köyü
33	Balıköy Antik Taş Ocağı	Balıköy
34	Batık Şehir Yerleşimi	Merkez (Çardaklı Mah.)
35	Elmalı Höyük	Elmalı Köyü
36	Arifler Yerleşimi	Arifler köyü
37	Çayıroluk Yerleşimi	Çayıroluk Köyü
38	Yarasıl Yerleşimi	İsa Köy
39	Bakırlık Yerleşimi	Gökçeyurt Köyü
40	İsa Höyük	İsa Köy
41	Çobanköy Höyük	Çobanköy
42	Ada Höyük	Dudaş Köyü (Alpagut Mah.)
43	Kocabaş Yerleşimi	Yağmurlu Köyü
44	Saraycık Yerleşimi	Başköy
45	Gavur Evleri Antik Taş Ocağı	Ovacık Köyü
46	Bartın Tepe Yerleşimi	Kayaarası Köyü
47	Merkez Yeniköy Yerleşimi	Merkez Yeniköy
48	Çamalan Yerleşimi	Çamalan Köyü
49	Uluçam Yerleşimi	Uluçam Köyü
50	Kıran Yerleşimi	Altınova Köyü
51	Merkez Gölcük Yerleşimi	Merkez Gölcük Köyü
52	Ören-Köyaltı Yerleşimi	Kuruçay Beldesi
53	Bademlik Yerleşimi	Kuruçay Beldesi
54	Fincan Kayalıkları Yerleşimi	Kuruçay Beldesi (Güzelyurt Mah.)
55	Derecik Yerleşimi	Derecik Köyü
56	Derecik Nekropolü	Derecik Köyü
57	Deliktaş Yerleşimi	Göbel Köyü
58	Ayvalı-Kepez Yerleşimi	Ayvalı Köyü
59	Kayrak Yerleşimi	Kayı Köy
60	Haşhaş Yerleşimi	Gökçeyurt Köyü
61	Gazelyakup Asarlık Yerleşimi	Gazelyakup Köyü
62	Çardaklı Nekropolü	Merkez (Çardaklı Mah. Yolu)

1.4.1. Tavşanlı Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya (Kotiaieion-Cotiaeum) şehrinin 48 km batısında bulunan Tavşanlı İlçesi sınırları içerisinde, kadastro kayıtlarına göre eski adı Yeni Mahalle yeni adıyla Ada Mahallesi Üyük Mevkii'nde yer alan Tavşanlı Höyük: Kütahya'nın genişlik olarak en büyük tarih öncesi dönem höyüğüdür. Yaklaşık 18 m'lik kültür dolgusu tespit edilen Tavşanlı Höyüğün, en geniş noktası, Kuzey-Güney yönünde 258 m en dar noktası ise Doğu-Batı yönünde 150 m ölçülerindedir. Son veriler ışığında, höyüğün malzeme dağılımı ise 44 hektarlık bir alana yayılmakta, buna göre de 650x 680 m boyutlarına ulaşmaktadır (Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 407; Efe, 1990: 8-11; Efe, 2010: 9; Efe, 2014: 24-25; Efe, 1989: 407; Fidan, vd., 2019b: 20; Ünan, 2018: 107).

Yerel halk Tavşanlı Höyüğüne Çardaklı Höyük veya Ada Höyüğü olarak da adlandırmaktadır. Çardaklı Höyük olarak adlandırılmasının sebebi 31.12.1998 yılında köy konumundan mahalle konumuna geçen Çardaklı Mahallesi'ne giden karayolun yanında yer almasındandır. Tavşanlı halkı tarafından Ada höyüğü olarak bilinmesinin sebebi ise; Emet'e bağlı Esatlar Köyü'nden doğan Ada Çayı'nın, (Roma-Bizans döneminde Rhyndakos eski adıyla, Adranos- Orhaneli Çayı – Kocasu Çayı) Tavşanlı höyük yerleşimine yaklaştığı yerde kollara ayrılıp küçük adacıklar oluşturmamasından dolayı ve bu oluşan adacıklar ile aynı bölgede yer almasından, halk bu höyüğe, Ada Höyüğü adını da koymuştur (Çöl, 1992: I-c; Dinçel, 2012a: 84-119; Efe, 1989: 407; Efe, 1990: 4; Kocabaş, 2020: 1-2; Tavşanlı Belediyesi, 2016: 28).

Türk Tarih Kurumu'nun çıkarttığı Belleten Dergisi'nin 1944 yılı 29. Sayısının VIII. cildinde; Prof. Dr. Tahsin Özgüç'ün yazısında Tavşanlı Höyüğün hiçbir arkeoloji haritasında gösterilmediğini, Doktor K. Bittel tarafından görülüp zikredildiğini ancak tetkik edilmediğinden bahsetmiş bunun yanında höyüğün kaçak kazılara maruz kaldığını kaleme almıştır. Yortan Kültürünün hakiki izahını yapabilmek için bir tabaka kazısına muhakkak surette ihtiyaç duyulduğunu yazan Özgüç, yapılacak kazılar ile höyüksüz mıntıkayı bol höyükli mıntıkaya birleştiren bölgede kapı vazifesi gören Tavşanlı Höyüğünün önemini açıkça anlatmıştır (Dinçel, 2012a: 84; Efe, 2014: 24-25; Özgüç, 1944: 66-67; Özgüç, 1946: 557-558).

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Erkan Fidan başkanlığında yürütülen, Eskişehir – Kütahya Tarih Öncesi Dönem Arkeolojik Yüzey Araştırmaları (EKAR), kapsamında Tavşanlı Höyük çevresinde daha detaylı verilere ulaşmak adına karotlar alınmış, alınan bu örnekler Karbon analiz testine (C-14) gönderilmiş, sonuçlar ise Batı Anadolu için şaşırtıcı bir mahiyette olup bilim dünyasına merak uyandırıcı veriler sunmuştur. Bu veriler ile Tavşanlı tarihi günümüzden ~8000 sene önceye dayanmaktadır. Ayrıca Jeoradar sistemi ile höyüğün bir kısmı taranmış, ufak çaplı da olsa höyükte mimari açıdan ne olabileceği verisine de ulaşılmıştır. Yapılan jeoradar ve karotlar sonucunda, höyüğün bir anakaya üzerinde oturduğu, çevresinin ise bataklık olduğu anlaşılmış, Geç Tunç Çağı (~ MÖ 1650-1200) döneminde ise sur sistemi ile korunduğu bilgisine ulaşılmıştır (Fidan vd. 2021 baskıda, Fidan 2021 baskıda). (Res. 7,8,9,10) (Harita: 5,6,8,9,10,11,12).

Tablo 1.2: Tavşanlı Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.485					X: 39.530						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
	X				X	X	X	X	X	X	X

1.4.2. Tepecik Höyük*Konum ve Genel Bilgiler:*

Kütahya iline bağlı Tavşanlı İlçesi'ne 4 km uzaklıkta bulunan Tepecik Beldesi sınırlarında, Tavşanlı-Emet Karayolunun sol tarafında yer alır. Tavşanlı'ya 5-6 km uzaklıktadır. Tepecik Höyük, Tepecik Beldesi'nin 1 km batısında bulunur. Höyüğün çapı ova seviyesinde yaklaşık 230x200 m olup yüksekliği ise 3 m'yi aşmaktadır. Höyükte Erken Tunç Çağına tarihlenen çok sayıda maden cürufu bulunmuştur. Höyüğün kuzey yamacı, inşa edilen karayolu sebebiyle tahrip edilmiştir. Höyük üzerinde kaçakçılar tarafından iki küçük çukur açılmıştır. Gerek höyük yüzeyinden ve gerekse tahrip edilen kısımlardan çıkarılan toprak içinden bol miktarda malzeme ortaya çıkarılmıştır. Yol kenarında tahribat neticesinde höyükte öncelikle Geç kalkolitik, ETÇ I, ETÇ II, ETÇ III malzemelerini ve ayrıca az miktarda da olsa 2. Bin yılı malzemesinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Güney batı Anadolu ETÇ malzemesi ile büyük benzerlikler bulunmaktadır. ETÇ II de ise Tavşanlı Höyük'tende tespit edildiği gibi bölgenin Demirci Höyük çanak çömleğinin kuvvetli etkisinde kaldığı anlaşılmaktadır. Yolun karşı tarafında höyükten 1 km uzaklıkta yola sermek için taş ocağı açılmıştır (Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 406-407; Efe, 1990: 4-5; Fidan, vd., 2019a: 22; Doğan ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 11,12). (Harita: 7,8,9).

Tablo 1.3: Tepecik Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.444				X: 39.520							
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
				X	X	X	X	X			

1.4.3. Köytepesi Höyüğü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı İlçesi'ne 17 km uzaklıkta Başköy yakınındaki Köytepesi Mevkii'ndedir. Başköy'e kuş uçuşu yaklaşık 1 km kadar güneybatısında, doğal bir tepede bulunmaktadır. Höyüğün üzerinde tarım yapılmaktadır. Köytepesi'nde Geç Kalkolitik ve Frig dönemine ait malzeme görülmüştür (Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 407; Efe, 1990: 5; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.13,14). (Harita: 7, 8, 9, 10, 11).

Tablo 1.4: Köytepesi Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.394					X: 39.470						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik		Erken Tunç Çağı				Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
				X	X	X	X	X	X	X	

1.4.4. Kuruçay Höyük (Kayı Köy) Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya iline bağlı Tavşanlı İlçesi'ne 9 km uzaklıkta yer alan, merkez Kayı Köyü yakınındadır. Bölge halkı tarafından Kayı Köy Höyük olarak adlandırılrsa da tescil fişlerinde Kuruçay Höyük olarak geçmektedir. Kenarından Kocası Çayı geçmektedir. Bölgede, Tavşanlı Höyük'ten sonra ikinci büyük yerleşim niteliğindedir. Tavşanlı Ovası'nın doğusunda yer almaktadır. Çapı 160 m yüksekliği 14 m kadardır. Höyüğün yüzeyinde Roma devrine ait çanak çömlek parçaları bulunmaktadır (Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 407-408; Efe, 1990: 5; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.15,16). (Harita: 8, 9, 10, 11, 12).

Tablo 1.5: Kuruçay Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.541						X: 39.513					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
						X	X	X	X	X	X

1.4.5. Gazelyakup Höyük ve Nekropolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili Tavşanlı İlçesi'ne 41 km uzaklıkta bulunan Gazelyakup Köyü'ne 1 km uzaklıkta yer almaktadır. Höyük ve nekropol alanı karşılıklı olarak bulunmakta aralarından küçük bir ırmak geçmektedir. Höyük ETÇ ve Hellenistik katlarını içermektedir. Nekropol alanında özel şahıslar tarafından kömür ocağı açılması sebebiyle tahrip olmuştur. Hellenistik Dönem'in özelliğini gösteren çok kaliteli kaplara rastlanmıştır. Zaman zaman burada kaçak kazıların yapıldığı da anlaşılmaktadır (Sarı, 2011: 138; Doğan ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.17,18). (Harita: 8, 9, 10, 11, 12).

Tablo 1.6: Gazelyakup Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.817					X: 39.653						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
					X	X	X	X	X	X	X

1.4.6. Moymul Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Moymul Höyük Tavşanlı İlçesi'nden Derecik Köyü yolu üzerinde, Moymul Çayırı denilen merada yer almaktadır. Kuzeyinde Demiryolu güneyinde Derecik Köyü yolu, doğusunda tarlalar batısında 1 km mesafede Ömerbey Mahallesi adıyla Tavşanlı İlçesine bağlı yeni yerleşim alanı yer almaktadır.

Yaklaşık 100 m çapında 3-4 m yüksekliğindeki Moymul Höyüğün çevresindeki Tepecik Höyük, Tavşanlı Höyük, Beyköy Höyük gibi höyükler ile çağdaş olması ihtimali yüksektir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi), (Res.19-20). (Harita: 9, 10, 11, 12).

Tablo 1.7: Moymul Höyük

Koordinatlar												
Y: 29.462						X: 39.546						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal												
Neolitik			Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III					
								X	X	X	X	

1.4.7. Örenköy Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı İlçesi'ne 21 km uzaklıkta bulunan Örenköy sınırları içinde yer alır. Yaklaşık 2 m yüksekliğinde ve 300 m çapındadır. Çanak çömlek ve ezgi taşı parçaları, yapı taşları ve köy içindeki üç adet Grekçe yazılı mezar steli, höyükte Erken Tunç'tan Roma'ya kadar uzanan periyotta bir yerleşim olduğunu göstermektedir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.21-22). (Harita: 8, 9, 10, 11, 12).

Tablo 1.8: Örenköy Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.718						X: 39.525					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
					X	X	X	X	X	X	X

1.4.8. Beyköy Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya'nın, Tavşanlı ilçesi, Beyköy Mahallesi sınırları içinde yer almaktadır. Höyük Tavşanlı, Tunçbilek karayolu ile Harmancık, Tavşanlı karayolunun kesiştiği

bölgedeki Asartepe adı verilen ovaya hâkim doğal tepe üzerinde yer alır ve yanından Kocasu deresi geçmektedir.

Burada görülen duvar kalıntıları tepenin bir sur duvarı ile çevrili olduğunu göstermektedir. Kaçak kazılar sonucu ortaya çıkarılan ve yüzeyden toplanan çanak çömlek, burada Erken Tunç döneminden, Bizans dönemine kadar uzanan iskânın varlığını düşündürmektedir. Ayrıca tepenin kuzeydoğu eteğinde sarnıç olabileceği düşünülen bir yapı kalıntısı mevcuttur. Kayalık bir platform üzerinde, Alt Paleolitik taş aletler ele geçmiştir (Efe, 1989: 406; Efe, 1990: 5; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.23,24). (Harita: 8, 9, 10, 11, 12).

Tablo 1.9: Beyköy Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.465						X: 39.566					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
					X	X	X	X	X	X	X

1.4.9. Koparan Tümülsü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı İlçesi'ne 11 km uzaklıkta bulunan Karacakaş Köyü'nden, Tavşanlıya giden yolun solunda, köye yaklaşık 1,5-2 km mesafede doğal bir tepe üzerindedir. Koparan Tümülüsü 4-5 m yüksekliğinde, tepe genişliği ise 5-6 m'dir. Kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilmiştir. Baykuşluk Nekropol alanına yaklaşık 1 km metre mesafededir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 23, 24). (Harita: 12).

Tablo 1.10: Koparan Tümülsü

Koordinatlar											
Y: 29.535				X: 39.484							
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
X											

Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 37, 38). (Harita: 11, 12).

Tablo 1.16: İkiçeşmeler Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.643						X: 39.534					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
										X	X

1.4.16. Köyünü Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesi, Balıköy Beldesi, Karaşehir Köyü, Köyünü Mevkii'nde tarlada, ağacın altında toprağa gömülü halde yan yana iki adet pişmiş toprak küp, *in situ* halde bulunmuştur. Bu tarla ve altındaki tarla yüzeyinde çok sayıda tuğla ve çanak çömlek parçaları mevcuttur. Ayrıca tarla sahipleri buradan duvar temelleri çıktığını ifade etmişlerdir. Köyde camide ve bazı evlerde bulunan mimari parçaların bu mevkiden geldiği söylenmiştir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.39,40). (Harita: 11, 12).

Tablo 1.17: Köyünü Yerleşimi

									Koordinatlar					
Y: 29.070									X: 39.538					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal														
Neolitik			Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası		
ERKEN	GEÇ		ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III						
											X	X		

1.4.17. İğneazlı Nekropolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya'nın Tavşanlı ilçesine 36 km uzaklıkta bulunan Eşen Köyü, İğneağzı Mevkii'nde yer almaktadır. Bahse konu bu alanda yapılan kaçak define kazısında Geç Roma Kiremit örtü ve Taş örtü kiremit mezarlar açığa çıkmıştır (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel

Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 41, 42). (Harita: 12).

Tablo 1.18: İğneazgı Nekropolü

Koordinatlar											
Y: 29.261					X: 39.744						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.18. Mozaikli Alan Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya İli, Tavşanlı İlçesi Çardaklı Mahallesi, Çatmacık Mevkii'nde, fidan dikimi esnasında çiftçi Metin Akpolat tarafından Roma Dönemi'ne tarihlenen bir mozaik bulunmuştur. Çatmacık mevkii Tepecik Belde sınırlarında iken daha sonra ki yıllarda Tavşanlı Belediye sınırlarına geçmiştir. Kurtarma kazısı olarak başlanılan mozaik kazısı; 03.07.2006 tarihinde başlayıp, 12.07.2006 tarihinde son bulmuştur. Mozağin çıkarıldığı yerin ilk önce ev olarak kullanıldığı sonrasında ise mezarlığa dönüştürüldüğü düşünülmektedir, Parçalar halinde olan mozaik 100 m²'dir. Mozağin hasar görmüş kısmı ise 52 m²'dir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 43, 44, 45, 46, 47, 48). (Harita: 12).

Tablo 1.19: Mozaikli Alan Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.479					X: 39.514						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
											X

1.4.19. Deliklitaş Kaya Anıtı

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya İli, Tavşanlı ilçesine, 16 km uzaklıkta yer alan Köprücek Köyü sınırlarında, Tavşanlı Harmancık Karayolunun 12. km'sinde bulunur. Doğal kaya kütlelerinin cephesi düzeltilerek dörtgen bir kapı haline getirilmiş olup, ortasında büyükçe

yuvarlak niş şeklinde bir oyuk açılmıştır. Frigler döneminde kullanılmış bir tapınım alanı olan anıtın yüzeyinde ve çevresinde tahribatlar mevcuttur (Efe, 1990: 11; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 49, 50). (Harita: 11).

Tablo 1.20: Deliklitaş Kaya Anıtı

Koordinatlar											
Y: 29.381					X: 39.603						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			
X											

1.4.20. Baykuşluk Nekropolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 11 km uzaklıkta bulunan, 10.12.1999, Tescil Tarihli Baykuşluk Nekropolü, Karacakaş Köyü'nde yer alır. Kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilen Nekropol; Koparan tümülüsüne 1 km uzaklıktadır (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 51, 52). (Harita: 12).

Tablo 1.21: Baykuşluk Nekropolü

Koordinatlar											
Y: 29.539						X: 39.485					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
											X

1.4.21. Cumeyli Yerleşimi ve Nekrapolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya İli, Tavşanlı ilçesine 36 km uzaklıkta yer alan Köreken Köyü'nün güneydoğusunda Cumeyli (Cumali) Mevkii'nde köylülerce Maşatlık olarak adlandırılan tepenin yamaçlarında kayaya oyulmuş oda mezarlar bulunmaktadır. Mezarların içine girilmemiş ancak kaçak kazılar ile tahrip edildiği iskeletlere ait kemiklerin ortaya çıkmasından anlaşılmıştır. Tepenin üst kesiminde de büyük kısmı kaçak kazılar ile

açılmış mezarlar görülmüştür. Mezarların bulunduğu tepenin eteklerinde ise nekropolün ait olduğu yerleşimin temel kalıntıları ve yüzeyde tuğla ve kap parçaları görülmektedir. Roma ve Bizans Dönemleri'nde kullanılmış nekropol ve aşağıdaki yerleşimin bulunduğu yaklaşık 600 m çapındaki alan 10.01.2003 tarihinde tescil edilmiştir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.53,54). (Harita: 12).

Tablo 1.22: Cumeyli Yerleşimi ve Nekrapolü

Koordinatlar											
Y:29.725						X: 39.399					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.22. Sorgunboğazı Tümülüsü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 9 km uzaklıkta bulunan Ayvalı köyü, Sorgunboğazı Mevkii'nde Tavşanlı-Balıkesir karayolunun solunda yer alan bir tepedir. Yoğun olmasa da çanak çömlekler Roma Dönemi'ne aittir. Uzaktan bakıldığında tümülüs görünümünde olduğu görülmektedir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 55, 56). (Harita: 12).

Tablo 1.23: Sorgunboğazı Tümülüsü

Koordinatlar											
Y: 29.416						X: 39.576					
Tescil Durumu: Var											
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.23. Asarlık Tepe Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 9 km mesafede Karaköy'de yer alır. Tavşanlı-Emet karayolunun solunda, Gölcük Köyü yol ayrımının yaklaşık 200 m güneyinde

Asırlık Tepe olarak bilinen kayalık ve ormanlık tepede 5x5 m ölçülerinde ve 1 m derinlikte kazı çukuru ile benzer ebatlarda iki tane daha kaçak kazı çukuru vardır. Kaçak kazı çukurlarında Geç Roma Dönemi'ne ait olan çanak çömlek parçaları ve Orta Tunç Çağına ait çanak çömlek örnekleri görülür. Bahse konu alanın genel yapısının volkanik tüf olduğu ve kaçak kazı yapanlar zeminde ana kayaların define amaçlı parçalandığı gözlenmiş ayrıca kayalık alanın kuzey kesiminde Roma Dönemi'nden kalma su sarnıcı olarak kullanıldığı sanılan kayadan kesilmiş yerler mevcuttur. Bu yerleşim yerinin yüksekçe olması nedeniyle savunma amaçlı kullanıldığı tahmin edilmektedir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 57, 58, 59, 60). (Harita: 8,12).

Tablo 1.24: Asarlık Tepe Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.384					X: 39.509						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
								X			X

1.4.24. Altınova Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 62 km uzaklıkta, Altınova Köyü'ne 2 km mesafede Kütahya-Balıkesir demiryolu hattı kenarında yer almaktadır. Kütahya-Balıkesir demiryolu yakınında olup yamaçta bulunan Altınova Arkeolojik Yerleşim Yeri'nin bir kısmı tarla olarak kullanılmakta, bir kısmı ise ağaçlarla kaplıdır. Geniş bir alanı kaplamaktadır. Yamaçta yer alması nedeni ile yüksekliği hakkında bilgi yoktur.

Altınova Arkeolojik Yerleşim yerinde Roma Dönemi'ne ait çanak çömlek parçaları tespit edilmiştir. Kaçak kazı çukuru görülmemiştir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 61, 62). (Harita: 12).

Tablo 1.25: Altınova Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.017					X: 39.574						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik		Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik	
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II				III	Çağlar ve Sonrası

1.4.25. Dudaş Tümülüsü*Konum ve Genel Bilgiler:*

Kütahya İli, Tavşanlı ilçesine 28 km uzaklıkta yer alan Dudaş Köyü'nde yer alır. Dudaş Köyü, Kefelkıran Tepesi'nin 100 m doğusunda yığma bir tümülüs bulunmaktadır. Tümülüs kaçak kazı ile tahrip edilmiştir. Bir dromos ve bir mezar odasından oluşan Tümülüs iri taşlardan yapılmış olup muhtemelen Roma Dönemi'ne aittir. Yaklaşık 4x4m ebatlarında yüksekliği 3 m olan tümülüse 4 m'lik bir dromostan girilmektedir. Mezar odası üstüne taşları bindirme tekniği ile yapılmıştır. Küçük bir kapı girişi vardır (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 63, 64, 65, 66). (Harita: 12).

Tablo 1.26: Dudaş Tümülüsü

Koordinatlar											
Y: 29.679					X: 39.391						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				X

1.4.26. Üyücek Yerleşimi (Mevkii A)*Konum ve Genel Bilgiler:*

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 48 km uzaklıkta bulunan Kızılçukur Köyü'nde yer alır. Ağaçlarla kaplı orman arazisi içinde yer alan "Üyücek Mevkii A" 2 m yüksekliğindedir. Taş ve toprağın bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş alandır. Üstünde betonarme bir adet mezar yapıldığı görülmüştür (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze

Müdürlüğü Arşivi). (Res. 67, 68). (Harita: 12).

Tablo 1.27: Üyücek Yerleşimi (Mevkii A)

Koordinatlar											
Y: 29.359						X: 39.739					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.27. Dudaş Köyü Yerleşimi ve Nekropol Alanı

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya İli, Tavşanlı ilçesine 28 km uzaklıkta yer alan Dudaş Köyü yerleşimi ve Nekropol alanı, Kütahya ili Tavşanlı ilçesi, Dudaş Köyü ile Karakişi Köyü arasında bulunan Saklar Mevkii'nde yer almaktadır. Alanda çok sayıda pişmiş toprak malzeme parçaları ve yer yer kaçak kazı çukurları görülmüştür (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 69, 70, 71, 72). (Harita: 12).

Tablo 1.28: Dudaş Köyü Yerleşimi ve Nekropol Alanı

Koordinatlar											
Y: 29.665						X: 39.408					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				X

1.4.28. Kayı Köy Nekropolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 5 km uzaklıkta bulunan Kayı Köy civarında Kütahya-Tavşanlı Karayolunun 1 km kadar kuzeyinde, maki bitki örtüsüyle kaplı, engebeli orman sahası içinde yer almaktadır. Bahse konu alanda yapılan incelemede, alanda Roma Dönemi'ne ait bir adet aile mezarı niteliğinde, anıtsal mezar yapısı (?) görülmüştür. Doğu-batı yönünde uzanan yapının, yöresel taşlardan inşa edildiği, bağlayıcı malzeme olarak da kireç kullanıldığı anlaşılmıştır. Batı yönünde apsis bölümü yer alan yapının girişi muhtemelen doğu yönündedir. Mezar yapısının üzerinde tonoz

biçimli örtü izinsiz kazıcılar tarafından tahrip edilmiştir. Mezar yapısının çevresinde çok sayıda izinsiz kazı çukuru tespit edilmiştir. Bu kazı çukurları içerisi ve çevresinde mezar taşı olarak kullanıldığı düşünülen kısmen düzeltilmiş plaka şeklinde taşlarla karşılaşmıştır. Tüm bu bulgular, alanda farklı gömü çeşitlerinde define işleminin yapıldığını ve alanın, Roma Dönemi'nde nekropol (mezarlık) alanı olarak kullanıldığını göstermektedir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 73, 74, 75, 76). (Harita: 12).

Tablo 1.29: Kayı Köy Nekropolü

Koordinatlar											
Y: 29. 574					X: 39. 537						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				X

1.4.29. Ayvalı Doğu Roma Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya İli, Tavşanlı İlçesine 9 km uzaklıkta bulunan Ayvalı Köyü'nün doğusunda yaklaşık 2 km mesafede olan orman arazisi eteğinde yer almaktadır. İzinsiz kazı yapanlar tarafından 7x3 m ölçülerinde, 3 m derinliğinde kazı çukuru açılmıştır. Kazı çukurunda Doğu Roma (Bizans) Dönemine ait tahrip edilmiş duvar kalıntısı ve çevresinde kiremit örtü mezarlar tespit edilmiştir. Muhtemelen burada Doğu Roma (Bizans) dönemine ait Şapel (?) kalıntısı ya da yamaç yerleşimi olabileceği kanaatine varılmıştır (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 77, 78). (Harita: 12).

Tablo 1.30: Ayvalı Doğu Roma Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.396					X: 39.549						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
X											

1.4.30. Kayaaltı Tümülüsü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 6 km uzaklıkta, Göbel Köyü yakınındaki, Termal Turizm Merkezi sınırları içinde kalan Kayaaltı Mevkii'nde yer almaktadır. İl Özel İdaresi tarafından yapılan köy yolu çalışması sırasında bulunmuştur. Kütahya Müzesi Başkanlığı tarafından 20.09.2017 tarihinde başlatılan çalışmalarda tek odalı bir mezar yapısına rastlanmış ancak bu odanın daha eski zamanlarda tahrip edildiği anlaşılmıştır. Mezar odasının kapladığı alan yaklaşık 7 m²'lik alandır. Dış ölçüleri 2,50 m x 2,70 m iç ölçüleri 2,27 x 1,88 m'dir. Duvarlarda en fazla iki taş blok sırası kalmıştır. Toprak seviyesinden 0,4 m derinlikte çıkmıştır. Düzgün kesilmiş kireç taşlarından inşa edilmiştir. Bahse konu yerdeki mezar odası izinsiz kazı yapanlar tarafından daha fazla tahrip edilmemesi için kapatılmıştır. Roma Dönemi'ne aittir (MS 1-3 yy.), (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi) (Res. 79, 80, 81, 82). (Harita: 12).

Tablo 1.31: Kayaaltı Tümülüsü

Koordinatlar											
Y: 29.434					X: 39.498						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				X

1.4.31. Yağmurlu Nekropolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 13 km uzaklıkta bulunan Yağmurlu Köyü'nün güneyinde, Tavşanlı-Örencik karayolunun üzerinde yer almaktadır. Bu alanda çatma kiremit mezarlara ve insan kemiklerine rastlanmıştır. Ayrıca Roma Dönemi'nde kullanıldığı düşünülen bu alanın, daha sonraki tarihlerde Osmanlı Dönemi'nde mezarlık olarak kullanıldığı günümüzde de halen gömü yapıldığı gözlemlenmiştir. Hemen yakınında Çamaşırlık Mevkii olarak adlandırılan arkeolojik yerleşim yeri vardır. Kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilmektedir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 83, 84, 85). (Harita: 12).

Tablo 1.32: Yağmurlu Nekropolü

Koordinatlar											
Y: 29.587				X: 39.473							
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.32. Karapelit Yerleşimi*Konum ve Genel Bilgiler:*

Kütahya ili, Tavşanlı ilçesine 17 km uzaklıkta bulunan Karapelit Köyü sınırları içinde, Kocabahçe Mevkii'nde, köyün yaklaşık 1,5 km güneyinde, tarla vasıflı düz arazi üzerinde yer almaktadır. Tespit edilen alanda çanak-çömlek parçaları ile tuğla/kiremit parçaları, yoğun bir şekilde görülmüştür. Yüzeydeki tuğla ve kiremit parçaları alanda bulunan mimari yapı veya yapılara ait olmalıdır. Söz konusu alanda yarıya kadar toprağa gömülü durumdaki pitos izinsiz kazılar sırasında tahrip edilip parçalanmıştır. Geniş bir alana yayılmış durumdaki pişmiş toprak çanak-çömlek ve tuğla-kiremit parçaları, alanın Geç Doğu Roma Dönemi içerisinde yerleşim alanı olarak kullanıldığı işaret etmektedir (Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res.86). (Harita: 12).

Tablo 1.33: Karapelit Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.608						X: 39.468					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				X

1.4.33. Balıköy Antik Taş Ocağı*Konum ve Genel Bilgiler:*

Taş ocağı Balıköy Beldesi'nin yaklaşık olarak 400 m güneybatısında yer almaktadır. Kayalık alanda ki işlemlerin madencilik faaliyetleri içerdiği ve üzerinden antik dönem teknikleri ile taş koparıldığı tespiti yapılmıştır (Doğal ve Kültürel Varlıkları

Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü.
Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi). (Res. 87, 88). (Harita: 12).

Tablo 1.34: Balıköy Antik Taş Ocağı

Koordinatlar											
Y: 29.090				X: 39.520							
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
X											

1.4.34. Batık Şehir Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Tavşanlı'nın güneyinde bulunan Çardaklı Köyü yakınlarındaki bataklık alan için “Palanga” ismi önerilmektedir (MAMA IX: xix). Palanga; ağaç sütunlardan oluşmuş kale anlamını da gelmektedir (Kartal, 2006: 6).

1960'larda Tavşanlı'daki bir mezar taşı ilk kez 1830'larda Aizanoi'daki tapınağın yanında görülmüş ve burada kaydedilmiştir (Tuğrul, 1964: 162). 1836'da Tavşanlı'ya ziyarette bulunan Hamilton, Tavşanlı'da bulunan stellerin Aizanoi'dan taşınmış olabileceğini söylemiş, sonrasında ise bu kadar fazla sayıda stelin tamamının Aizanoi'dan getirilmiş olmasının imkânsız olduğunu ve burada başka bir yerleşim yerinin olması gerektiğini eklemiştir (Hamilton, 1842: 98-99).

Monumenta Asiae Minors Antiqua (MAMA) ekibine göre mezar taşlarının yanı sıra arkeolojik veriler de burada bir antik yerleşimin varlığını göstermektedir (MAMA IX: xix, n. 57).

Bir başka görüş ise Palanga diye anılan alanda Frigler'in yaşamış olması ve burada bir şehir kurmuş olmalarıdır. Bu görüş Frigler zamanında Kütahya'nın Phrygia Epictetus (Küçük Frigya) olmasından ve Tavşanlı'nın köyü olan Köprücek Köyü sınırlarında yer alan Frigler'den kalma kaya anıtının varlığından ileri gelmektedir (Kartal, 2006; 6; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 31; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 28).

31.12.1998 yılında Tavşanlı ilçesine bağlı olan, köy konumundan mahalle konumuna geçen Çardaklı Mahallesi’nde “Palanga” ismiyle bilinen “Batık Şehir” den söz edilmektedir (Kocabaş, 2020: 1-2). Söz edilen bataklık: Cardaklı Mahallesi’nin

Güney batısında, mahallenin yakınından başlayarak, uzunluğu güney-kuzey yönünde 2 km'ye ulaşan genişliği ise ~100 m ile 1,5 km arasında değişen bir bataklık alandır. Arkeolojik çalışmalar yapılmadığı için kesin bir bilgi olmasa da Çardaklı Mahallesi, Göbel, Kuruçay ve de Tepecik Belediyesini içine alan bölgedir. Yöre halkınca söylenene göre toprak zemin hareketlidir ve halk traktörler ile bu bölgede tarım yaparken yer devinim göstermektedir. Ayrıca yer altı suları bakımından da zengin olan bu yerde ve Moymul civarında DSI'nin sondaj kuyuları da mevcuttur. Bu yer altı sularının zaman zaman Kocasu'ya karıştığı da ifade edilmektedir. Bahsedilen yer (Palanga) Tavşanlı Höyüğe çok yakın konumdadır (Efe, 1989: 407; Efe, 2010: 9; Çöl, 1992: I-c; Dinçel, 2009: 23; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 23-24; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 20).

Waelkens "Palanga" olarak anılan bu yeri Aizanoi'daki iki Julius Claudiuslar Dönemi yazıtında görülen Paloka ya da Paloks sözcüklerinden türediğini belirtmekte ve buna göre burayı Aizanitis Bölgesi'ne dâhil etmektedir (Waelkens, 1986: 48, 83).

Aizanoi'da imparator adına oyunların düzenlendiği ve hayırsever Nannas'ın bu oyunların giderlerini kendi bütçesinden karşıladığı, sonrasında ise Aizanoi'a bağlı Palox Köyü'nden elde edilen gelirin kent hazinesine aktarılmasına karar verildiğine dair bir yazıt ele geçmiştir (MAMA IX: xxiii, xxvii, n. 33; MAMA IX: P27). Bu bağlamda Palox (Palanga) ekonomik bakımdan kısmen de olsa bağımsızlığını korumuş, kentten uzakta olan önemli bir merkez konumundadır (MAMA IX: xix, P99; Erdinç, 2020: 11).

Sulama ve taşkın kontrolü amacıyla 1986 yılında Kocaçay üzerinde, Kayaboğazı barajı inşa edilmiştir. Bu baraj inşa edilmeden önce Tavşanlı ilçesinin bir bölümü özellikle Palanga olarak adlandırılan yerin sular altında kaldığı düşünülürse, bu bölge için geniş kapsamlı araştırmalar elzemdir. Tavşanlı ve yakın köylerde yer alan birçok sütun, heykel ve mermer parçaları da bu yerden bulunmuştur (Efe, 2010: 8). Ayrıca Çardaklı Mahallesi'nde ikamet eden emekli öğretmen Mustafa Ertan aracılığıyla 1991 senesinde inşaat faaliyetleri esnasında bulunmuş olan tarihi eserler Palanga ismiyle anılan alandan ele geçmiştir. Bu eserler arasında: Roma Dönemi'ne tarihlenen altın kolye ve bir çift altın küpe, yine Roma Dönemi'ne ait bronz yüzük, kap, cam gözyaşı kabı, sikke, kiremit kırmızısı hamurlu kırmızı boya banyolu küresel gövdeli yuvarlak dipli tek kulplu çömlek, kiremit kırmızısı renkte kesik konik gövdeli fitil delikli kandil, devetüyü renkli tablalı ağız kenarlı silindir gövdeli çarkta yapılmış

gözyaşı şişesi, devetüyü renkli uzun konik boyunlu silindir gövdeli gözyaşı kabı, devetüyü renkli silindir gövdeli gözyaşı kabı, devetüyü renkli hamurlu silindirik gövdeli yuvarlak düz dipli gözyaşı kabı, iki adet tabak ve yirmi sekiz adet boncuk, bulunmuştur. Bulunan bu eserler Kütahya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir (Efe, 2010: 8-9). 2006 yılında yine bu alana (Palanga) yakın bir konumda yer alan, Çatmacık Mevkii'nde, fidan dikimi esnasında çiftçi Metin Akpolat tarafından Roma Dönemi'ne tarihlenen bir mozaik bulunmuştur. Kurtarma kazısı olarak başlanılan mozaik kazısı; 03.07.2006 tarihinde başlayıp, 12.07.2006 tarihinde son bulmuştur. Mozaığın çıkarıldığı yerin ilk önce ev olarak kullanıldığı sonrasında ise mezarlığa dönüştürüldüğü düşünülmektedir, Parçalar halinde olan mozaik 100 m²'dir. Mozaığın hasar görmemiş kısmı ise 52 m²'dir. Mozaığın görsellik açısından en önemli özelliklerinden biriside üzerinde cam parçalarının bulunmasıdır. Mozaik üzerinde yuvarlak saç örgü (Giyos bezeme) daireler içinde güvercin, kartal, yaprak ve dal motifleri, nar, kâse içinde incirler, üçgenler, kare ve geometrik motifler görülmektedir. Mozaiklerin üstü kalkerli bir tabaka ile kaplıdır. Tam ortaya gelen dairesel motif hasar görmüş ve bozulmuştur. Mozaığın kenarında saç örgüsü işlenmiş olup, bir yılan figürü görülür. Mozaik üzerinde sonradan Geç Roma Dönemi'nde tuğla örtülü mezarlar yapılmış olup, dört adet mezar açılmıştır. Bu mezarlar konulurken mezarlar tahrip edilerek içine girilmiştir. Bir mezar yanında 3 adet camdan çocuk bileziği bulunmuştur. Tavşanlı Mozaığı olarak adlandırılan eser 43 parça (plaka) halinde kamyonu yüklenip Tavşanlı Belediyesi tarafından düzenlenen Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ait depoda muhafaza altına alınmıştır. Sonrasında Tavşanlı Belediyesi, Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ait depodan alınan eser 26.06.2012 tarihinde Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne getirilmiştir. Daha sonra ise mozaik; 11.09.2012 yılında Eskişehir Müzesi Müdürlüğü deposunda korumaya alınmıştır. 43 parça mozaığın anılan müze depolarındaki sağlıksız ortam ve eserler için gerekli korunma şartlarının bulunmaması nedeniyle Kütahya Müze Müdürlüğüne iadesi istenilmiştir. Kütahya Müze Müdürlüğü depolarında yeterli yer bulunmaması sebebiyle yeni müze binasına taşınana kadar geçici olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Ankara Yazma Eserler Bölge Müdürlüğüne bağlı Kütahya Vahid Paşa Yazma Eserler Kütüphanesi Müdürlüğüne 21.01.2016 tarihinde nakil yapılmıştır. Sonrasında ise mozaikler Ekim 2021'de Kossouth Evi Müzesi (Macar Evi) deposuna kaldırılmıştır. Mozaik kurtarma kazısı ve

yerinden kaldırma çalışmaları Kültür ve Turizm Bakanlığı (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü), Kütahya Valiliği, Tavşanlı Belediye Başkanlığı, İl Özel İdaresinin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Mozaığın yerden kaldırılması işini Art Restorasyon Kültür Sanat ve Araştırmacılık Ltd. Şti gerçekleştirmiştir (Atar, 2007: 13-15; Coşgun, 1997: 52; Dinçel, 2009: 19-20; İşcan, 2009: 70; Kartal, 2006: 7; Urfalı, 2004: 20; Urfalı, 2008: 19).

Tüm bunlar göz önünde bulundurulursa Tavşanlı merkezde ve köylerinde yer alan Antik dönem eserlerinin getirildiği yeri Çavdarhisar'da yer alan Aizanoi Antik kentinde değil de Tavşanlı merkeze daha yakın bir konumda aramak gerekir. Kaldı ki eserlerin çıkarıldığı yerlerin birkaçı kesin olarak bilinmektedir (Dinçel, 2011a: 14; Dinçel, 2012a: 65-67; Efe, 2014: 26-27). İbrahim Yılmaz'ın tarlasından çıkarıp evinin duvarına koyduğu mezar steli Çardaklı Mahallesi'nden ele geçtiği net bilinen bilgidir. Ayrıca bu bölgede Tavşanlı ilçe Emniyet Müdürlüğü, Kütahya İl Jandarma ve Tavşanlı ilçe Jandarma Komutanlığı ekiplerince, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanununa Muhalefet suçu kapsamında kaçak kazıcılara yönelik birçok operasyon düzenlenmiş, Roma ve Bizans dönemine ait çok sayıda eser ele geçirilmiştir (Ekiz, 2010: 35; Tuğrul, 1964: 49-50; Karabağ, 1997: 16; Kocaman, 2006: 16-24; Köse, 2011: 36; Yücel, 2011: 4).

Tavşanlı ilçe merkezinde ve köylerinde birçok Roma ve de Bizans Dönemi eserler mevcuttur. Bu eserler (Mezar stelleri, sütunlar, mimari ögeler, mozaik vb.) Tavşanlı'ya 59 km uzaklıkta bulunan Çavdarhisar (Aizanoi) yerleşiminden getirildiği söylene de ünlü seyyah Teixier'e göre bölgede bulunduğunu, 1862 yılında uğradığı Moymul (Mohimol) Mahallesi'ndeki mezar stellerini kanıt göstererek söylemiştir (Coşgun, 1997: 52; Dinçel, 2011a: 14-15). Ayrıca Tavşanlı Höyük yakınlarında halk arasında Palanga diye anılan Çardaklı Mahallesi sınırları içerisinde ki bölgeden birçok arkeolojik eserin (Mezar stelleri, Antik dönemlere ait mimari ögeler, heykeller) çıkarıldığı da ifade edilmektedir. Bu yerleşim yerinin Roma ve Bizans dönemlerinde ki adı Palox-Paloka olabileceği düşünülmüştür. Rhyndakos olarak adlanan çayın yakınında yer alan bu merkez ayrıca Roma-Bizans dönemlerinde yol güzergâhı olarak da kullanıldığı bilinmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde şimdiye kadar net bir şekilde ifade edilmese de büyük bir şehrin varlığının olabileceği çok büyük ihtimal dâhilindedir. Yüzey araştırmaları ile bu bölgeye yoğunlaşmalı ve daha kesin sonuçlar alınmalıdır.

1.4.36. Arifler Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Arifler Köyü muhtarı Zekeriya Bilgili ve köyün ileri gelenlerinden Yusuf Kahraman ile görüşüldükten sonra Akbaba Kayası olarak bilinen kayalık alanda kaçak kazıcıların define çukurları açtıkları görülmüştür. Bunun ardından İnceçayır/İnceşehir olarak adlandırılan mevkii de yer alan kayalık arazide Roma Dönemi seramikleri gözlenmiştir (Res. 93, 94, 95), (Harita: 12).

Tablo 1.37: Arifler Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.693						X: 39.687					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.37. Çayıroluk Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Çayıroluk köyünde bulunan eserlerin geldiği yerin köylüler tarafından Örenlik Mevkii'nden olduğu söylenmiştir. Köye yaklaşık 500 metre mesafede yer alır. Klasik Çağlara ait bir adet mimari öge yerleşim alanında yüzeyde görülmektedir. Ayrıca yerleşim alanında Klasik çağlara ait seramik örnekleri de görülmüştür (Res. 96, 97, 98). (Harita: 12).

Tablo 1.38: Çayıroluk Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.772					X: 39.707						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Çağı			X

1.4.38. Yarasıl Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

İsa Köy'ün Yarasıl Mevkii'nde yer alan doğal oluşumlu bir mağara (in) ve kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilen geç dönem mimari öğeleri ile karşılaşılmıştır.

Ayrıca Yarasıl İni olarak adlandırılan mağaranın 250 m kadar doğusunda kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilen Klasik Dönemlere ait yapılar mevcuttur. (Res. 99, 100, 101, 102). (Harita: 11,12).

Tablo 1.39: Yarasıl Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.742						X: 39.570					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
										X	X

1.4.39. Bakırlık Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Gökçeyurt Köyü'ne yaklaşık 2 km uzaklıkta bakırlık mevkii'nde yer alır. Kilise kalıntılarının olduğu ve Gökçeyurt Köyü'nün eski adının da "Akça Kilise" olduğu bilinmektedir. Yerel halk tarafından Gökçeyurt Köyü'ndeki arkeolojik eserlerin de buradan getirildiği ifade edilmektedir. Demir cürufu ve cevher zenginleştirme taşı olabilecek kalıntılar görülmüştür (Res. 103, 104, 105, 106, 107). (Harita: 12).

Tablo 1.40: Bakırlık Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.679						X: 39.693					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik		Erken Tunç Çağı			Orta	Geç Tunç	Demir	Klasik	
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III	Tunç	Çağı	Çağı	Çağlar ve
								Çağı			Sonrası
											X

1.4.40. İsa Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

İsa Köyün Avdanaltı olarak adlandırılan mevkide yer alan höyüktür. Höyükte ETÇ ve OTÇ seramiklerinin yanında çok fazla Roma Dönemi'ne tarihlenen seramikler mevcuttur. Bir adet dilgi, höyüğün batı yamacında bulundu. İsa Köy Muhtarı Kadir Yeşil ile birlikte ziyaret edilmiştir. (Res. 108, 109, 110). (Harita: 7,12).

Tablo 1.41: İsa Höyük

Koordinatlar												
Y: 29.709						X: 39.561						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal												
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası	
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III					
							X					

1.4.41. Çobanköy Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Çobanköy Ören Mevkii’nde yer alan bu höyük günümüzde maalesef tahrip olsa da çok az bir kısımda arkeolojik malzeme ele geçmektedir. Ören Mevkii olarak adlandırılan bölgede yer alan höyük, kömür işletmeleri tarafından tahrip edilmiştir. Çobanköy sakini Remzi Baş tarafından edinilen bilgiye göre: Yüksek gerilim hattının geçtiği iki direk arasında kalan yer madenin aranmadığı ve korunan tek yer durumundadır. Yüzeyde daha çok Klasik Çağlara ait seramik örnekleri görülürken OTÇ seramikleri de gözlenmiştir. (Res. 111, 112, 113, 114). (Harita: 9,12).

Tablo 1.42: Çobanköy Höyük

Koordinatlar											
Y: 29.676						X: 39.549					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
								X			X

1.4.42. Ada Höyük

Konum ve Genel Bilgiler:

Dudaş köyünün Alpagut Mahallesi'nde Marlacık diye bilinen mevkinin batısında Tepecik Tepesi olarak bilinen yerdedir. Günümüzde Kayaboğazı suları altında kalan iki adacıktan birisidir. Tavşanlı Müzesinde yer alan tohum taneleri (arpa-buğday) bu alandan getirildiği bilinmektedir. Tepe üzerinde seramikler fotoğraflanmıştır. ETC ve Roma Dönemi seramiklerinden örnekler görülmektedir. Ayrıca kırık halde bir taş balta görülmüştür. Höyüğün yaklaşık 1km güneyinde Bük Mevkii olarak adlandırılan bölgede arkeolojik dolgu bulunabilecek bir tepelik alan gözlenmiştir (Res. 115, 116, 117, 118).

(Harita: 8, 12).

Tablo 1.43: Ada Höyük

Koordinatlar												
Y: 29.612						X: 39.404						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal												
Neolitik			Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III					
						X	X					X

1.4.43. Kocabaş Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Yağmurlu Köyü, Bağardı-Yukarı Alan Mevkii'nde Yakup Kocabaş ve M. Ali Bilgili'nin tarlalarından çıkan seramiklerin varlığından buranın Roma Dönemi yerleşimi olması muhtemeldir. Tarlada seramiklerin yanında öğütme taşı da ele geçmiştir. (Res. 119, 120, 121, 122). (Harita: 12).

Tablo 1.44: Kocabaş Yerleşimi

Koordinatlar												
Y: 29.577						X: 39.468						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal												
Neolitik			Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III					
												X

1.4.44. Saraycık Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Başköy köyünde ikamet eden vatandaşlardan edinilen bilgiye göre köy içinde yer alan arkeolojik eserlerin Üçpınar Mevkii'nden geldiği söylenmektedir. Söz konusu olan Üçpınar Mevkii'nde yüzeyde cevher zenginleştirme taşı olabilecek kaya ve bolca Roma Dönemi'ne ait seramik görülmektedir. (Res. 123, 124, 125, 126). (Harita: 9, 12).

1.4.47. Merkez Yeniköy Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Merkez Yeniköy'ün doğusun da kalan yerdedir. Pınarönü Mevkii'nde Hüseyin Aslan ve Veli Kocaağa'nın tarlaları bulunduğu alanda çok sayıda Roma Dönemi'ne ait seramik parçaları gözlenmiştir. Yerleşim alanı şu an ekili tarla (Arpa-Buğday) olarak kullanılmaktadır. (Res. 133, 134, 135). (Harita: 12).

Tablo 1.48: Merkez Yeniköy Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.348						X: 39.605					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası X
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				

1.4.48. Çamalan Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Çamalan Köyü, Ören Mevkii'nde, yer almaktadır. Ahmet Taş ve Kemal Yıldız'ın tarlalarının bulunduğu alandır. Tarlaların yüzeyinde çok sayıda Roma Dönemine ait seramik parçaları ve cüruf görülmektedir. Yerleşim alanı şuan ekili tarla (Arpa-Buğday) olarak kullanılmaktadır. (Res. 136, 137). (Harita: 12).

Tablo 1.49: Çamalan Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.243						X: 39.580					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
X											

1.4.49. Uluçam Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Uluçam Köyü, Cuma Mevkii'nde, Eski Köy Camisi'nin bulunduğu alanda yer almaktadır. Çok sayıda kaçak kazı çukuru mevcuttur. Uluçam Köy Merkezi'nde yer alan Roma Dönemi'ne ait mimari parçaların bu yerleşim alanından getirildiği yerel halk

tarafından söylenmektedir. Yerel halk buranın eski bir kilise yapısı olduğundan bahsetmektedir. Yerleşim alanında çok sayıda Roma Dönemi'ne ait seramik parçaları mevcuttur. (Res. 138, 139). (Harita: 12).

Tablo 1.50: Uluçam Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.018					X: 39.581						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
X											

1.4.50. Kıran Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Altınova Köyü, Erikli Pınar Mevkii'nde (Kıran Tarla) Ramazan Çelebi ve Mehmet Çelebi'nin tarlalarının bulunduğu alanda yer almaktadır. Sikke arama amaçlı açılmış, küçük çaplı kaçak kazı çukurları mevcuttur. Çok sayıda Roma Dönemi'ne ait seramik parçaları gözlenmiştir. (Res. 140, 141). (Harita: 12).

Tablo 1.51: Kıran Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.008						X: 39.553					
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				X

1.4.51. Merkez Gölcük Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Merkez Gölcük Köyü Ören mevkii olarak geçen bölgede yer alan yerleşim, kaçak kazıcılar tarafından tahribe uğramıştır. Yerleşimde Roma Dönemi seramikleri görülmektedir. Ayrıca yüzeyde bulunan bir seramik üzerinde ise parmak izleri mevcuttur. (Res. 142, 143, 144). (Harita: 12).

1.4.56. Derecik Nekropolü

Konum ve Genel Bilgiler:

Tavşanlı- Derecik karayolunun sağında, Ömerbey Mahallesi'nin batısında yer alan yüksek tepelik bir alandır. Derecik Köyü sınırları içinde Kızılcayaka Mevkii'nde yer alır. Kaçak kazıcılar tepelik alan ve eteklerinde yer alan mezarları tahrip etmişlerdir. Roma Dönemine tarihlenen seramik örnekleri ve cam parçaları yüzeyde görülmüştür. Derecik yerleşim alanının 500 m kadar kuzeyindedir. (Res. 156, 157, 158, 159). (Harita: 12).

Tablo 1.57: Derecik Nekropolü

Koordinatlar											
Y: 29.443					X: 39.546						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
											X

1.4.57. Deliktaş Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Göbel Köyü ile Çardaklı Mahallesi arasında yer alan Deliktaş mevkii içinde Akın Karaveyisoğlu mülkiyetindeki tarlanın olduğu yerdir. Göbel Köyü Muhtarlığı önünde bulunan Pithos'un buradan getirildiği söylenmektedir. Tarladan Roma Dönemine tarihlenen çok sayıda seramik görülmüştür. (Res. 160, 161, 162). (Harita: 12).

Tablo 1.58: Deliktaş Yerleşimi

Koordinatlar											
Y: 29.472					X: 39.505						
Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal											
Neolitik		Kalkolitik			Erken Tunç Çağı			Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III				
X											

1.4.58. Ayvalı-Kepez Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Ayvalı Köyünün Kepez Mevkiisi'nde yer alan yerleşim alanları 3 konisi olan tepelik alandan oluşmaktadır. 1. Tepelik: Ayvalı Köyü Kepez Mevkiisi'nde yer alan 3 tepelik alandan en geniş olanıdır. Yerleşim tarla olarak kullanılmaktadır. Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik örnekleri mevcuttur. 2. Tepelik: Ayvalı Köyü Kepez Mevkiisi'nde yer alan 3 tepelik alandan en yüksek olanıdır. Tepe üzerinde kaçak kazı çukurları mevcuttur. 3. Tepelik: Ayvalı Köyü Kepez Mevkiisi'nde yer alan 3 tepelik alandan en küçük boyutlu olanıdır. Yerleşim tarla olarak kullanılmaktadır. Tepe noktası ile eteklerin toprak yapısı belirgin bir şekilde farklılık göstermektedir. Sırlı seramik örneklerin yanında cam parçaları ve perdah işleminde kullanılan taş görülmüştür. Bunun yanında dilgi örneği gözlemlenmiştir. Ayrıca Roma Dönemi'ne tarihlenen seramik örnekleri mevcuttur. (Res. 163, 164, 165). (Harita: 12).

Tablo 1.59: Ayvalı-Kepez Yerleşimi

Y: 29.382		Koordinatlar		X: 39.538		Tarihlenebilen Arkeolojik Materyal			
Neolitik		Kalkolitik		Erken Tunç Çağı		Orta Tunç Çağı	Geç Tunç Çağı	Demir Çağı	Klasik Çağlar ve Sonrası
ERKEN	GEÇ	ERKEN	ORTA	GEÇ	I	II	III		
									X

1.4.59. Kayrak Yerleşimi

Konum ve Genel Bilgiler:

Kayı Köy'ün Kayrak olarak adlandırılan mevki de yer almaktadır. Tarla olarak ekili alanda ETÇ, OTÇ ve Klasik Çağlara ait seramik örnekleri mevcuttur. Yerleşim alanı içinde yoğun küllü toprak görülmektedir. Ayrıca doğal kayalara oyulmuş yapılarda kaçak kazıcılar tarafından tahrip edilmiş durumdadır. (Res. 166, 167, 168, 169). (Harita: 8, 9, 12).

İKİNCİ BÖLÜM
İÇ BATI ANADOLU ERKEN TUNÇ ÇAĞI - ORTA TUNÇ ÇAĞI ÇANAK
ÇÖMLEĞİ VE MİMARİSİ

Tezimizin ana konularından bir tanesi Tavşanlı Belediye Müzesi'nde muhafaza edilen Erken ve Orta Tunç Çağı'na ait tüm kaplar olması dolayısıyla, Tavşanlı'nın içinde olduğu İç Batı Anadolu'nun söz konusu dönemleri ile ilgili genel bilgiler bu bölümde ele alınmaktadır.

2.1. İÇ BATI ANADOLU'DA ERKEN TUNÇ ÇAĞI

Batı Anadolu'da Erken Tunç Çağı tam manasıyla aydınlatılamamıştır. Bunun nedenleri arasında araştırılan merkezlerin çok az sayıda olmaları, bölgesel farklılıklar ve birbirlerine uzak mesafelerde bulunmaları gösterilebilir. Bu durum söz konusu merkezler arasında bütünleşik bir kronolojik korelasyon kurmak ve bölgenin kültürel gelişimini tam olarak anlamak için yeterli verinin sağlanamamasına neden olmuştur (Fidan, vd., 2015: 82). Ancak, 2006 yılından itibaren N. Bilgen, 2020 yılından sonra ise Kütahya Müze Başkanlığınca sürdürülen geniş kapsamlı kurtarma kazıları, bu eksikliğin giderilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Bilgen, 2015: 2)

2.1.1. İç Batı Anadolu'da Genel Erken Tunç Çağı Kronolojisi

Erken Tunç Çağı terimini Anadolu Prehistoryası için ilk kez söyleyen kişi C. Blegen olmuştur (Blegen vd. 1950: 22). Üç alt evreye ayrılan Erken Tunç Çağı, Tarsus Gözlükule Kazıları sonucunda ortaya çıkmış ve bu evrelerin Mezopotamya ile kronolojik olarak karşılaştırmaları da yapılmıştır (Akkurt, 2019: 96; Goldmann, 1956). Devamında J. Mellaart tarafından Erken Tunç Çağı'nın alt evrelerinin ayrımı, Beycesultan Kazıları temel alınarak güneybatı Anadolu için kullanılmıştır (Mellaart, 1954: 189).

Sonraki dönemlerde ETÇ için bugün bile büyük oranda geçerliliğini sürdüren yeni bir kronoloji ortaya koyan W. Orthmann olmuştur (Orthmann, 1963: 99). Orthmann'ın Orta Anadolu için düşündüğü kronolojinin, von der Osten'den ayrımı şöyledir: Orthmann'ın Kalkolitik çağı, Von Der Osten'in hazırladığı kronolojide ETÇ Ia ve Ib evresine denk gelirken, Bakır Çağı, ise ETÇ II ve ETÇ IIIa'ya karşılık gelir. Yine Orthmann'a göre ETÇ, von der Osten'in ETÇ IIb ve OTÇ'nin geçiş evresine (Übergangsperiode) denk gelmektedir (a.g.e.: 99).

Batı Anadolu hakkında bilgi edindiğimiz yerleşimlerin başında Demircihöyük, Karataş-Semayük, Beycesultan, Liman Tepe, Troya gelirken, yukarıda da değinildiği gibi son zamanlarda yapılan Seyitömer ve Küllüoba Kazıları ile bölgede yürütülen yüzey araştırmaları gibi çalışmalar sonucunda daha sağlam bir temele dayanan somut verilere ulaşılmıştır (Fidan, vd., 2015: 82).

Kronoloji bağlamında Anadolu'da büyük oranda birlik oluşturulurken, İzmir bölgesinde yer alan Liman Tepe kazı heyetinin önderlik ettiği bir kronoloji, Ege sahil kesiminde kabullenilmiştir (Gündoğan, 2019: 12-13; Şahoğlu, 2005: 340-361). ETÇ için kabul gören bu kronoloji bölgede yer alan coğrafi ve kültürel adlar ile anılmaktadır. Buna göre Anadolu için ETÇ I-II-III ve OTÇ, Kiklad Adaları'ndan adını alıp Erken Kiklad I-II-III ve Orta Kiklad olarak kabul görmüştür. Yine Anadolu için kabul gören ETÇ I-II-III ve OTÇ, Kıta Yunanistan'da Erken Hellas I-II-III ve Orta Hellas olarak benimsenmiş, Girit'te ise bu Erken Minos I-II-III ve Orta Minos olarak kronoloji birliği oluşturulmuştur (Türkteki, 2010: 223; Akkurt, 2019: 92; Dickinson, 1994: 10; Bilgen, 2011: 11-12).

Orta Anadolu ve Batı Anadolu için önerilen ETÇ I-II-III ve OTÇ Kronolojisi genel olarak kabul görülüp karışıklık giderilirken, Troya'nın ETÇ'si, Troya'nın Batı Anadolu kronolojisi içindeki yerinin farklı konumlandırılıyor olmasından ve bilim insanları tarafından farklı yorumlanarak kronolojisi hakkında değişik önerilerde bulunulmasından kaynaklı sorun bulunmaktadır (Şahoğlu, 2005: 344-361).

2.1.2. İç Batı Anadolu'da Erken Tunç Çağı Çanak Çömleği

Kurt Bittel, 1937 senesinde gerçekleştirilen Demircihöyük Kazıları sonucunda ele geçen çanak çömleğin bölgeye ait bir özellik taşıdığından ve belli bir geleneğe göre yapıldığından bahsetmiştir (Bittel ve Otto, 1939: 186). Bu doğrultuda Batı Anadolu'da ETÇ için yerel bir çanak çömleğin varlığından ilk olarak Kurt Bittel bahsetmiştir (Bittel, 1942: 186).

Erken Tunç Çağı'nda Batı Anadolu ve Orta Anadolu'da yerel seramik kültürleri gelişmiştir. Gelişen bu seramik kültürleri İç Kuzeybatı Anadolu ile Orta Anadolu'nun kuzeyi arasında bir benzerlik olduğunu göstermiştir. Bu durumun Batı ve Orta Anadolu arasında yapılan ticaretin bir sonucu olarak gerçekleştiği görüşü, Batı Anadolu'ya özgü

depas ve tankardların Orta Anadolu'ya da taşınmış olmasıyla desteklenmektedir (Yılmaz, 2010: 52). Depas ve tankard türü kapların, Kültepe, Maşat Höyük, Alişar, Acemhöyük, Alaca Höyük gibi Orta Anadolu merkezlerine ETÇ II ve III boyunca taşınmış olması, kurulan ticari ilişkilerin büyük şehirlerde gerçekleştirilmiş olabileceğini göstermektedir (a.g.e.: 52).

Batı Anadolu için karakteristik bir grup olan gaga ağızlı testiler ilk olarak ETÇ IA'da karşımıza çıkar. Bu grup içinde değerlendirilen ETÇ gaga ağızlı testilerin dönemsel başlangıcı, Güneydoğu Anadolu'da yer alan Tarsus ve Kuzey Suriye kentleri ile de uyum sağlamaktadır. Geçiş dönemi olarak tabir edebileceğimiz ETÇ IA döneminin, Mezopotamya'daki karşılığı yaklaşık olarak Geç Uruk Dönemi'ne denk gelmektedir (Sarı, 2011: 8).

Ancak ETÇ çanak çömleğinin Kütahya-Tavşanlı'daki gelişimi hakkında çok fazla bilgi yoktur. Bu alandaki çanak çömlek bölgesinin sınırları; doğuda Türkmen Dağları, batıda Eğriöz Dağı, kuzeyde Uludağ ve güneyde Gümüşdağ olarak çizilmiştir (French, 1969: 27). Söz konusu alan içerisinde ETÇ çanak çömleğine dair en önemli bilgiler Seyitömer Höyük'ten gelmektedir. Seyitömer Höyük'ün ETÇ'de seramik üretiminin ön plana çıktığı önemli bir yerleşim merkezi olduğu ve üretilen seramiğin diğer merkezlere ihraç edilmiş olması gerektiği ifade edilmektedir (Bilgen 2011: 210; Bilgen vd., 2015: 162). Öyle ki ETÇ tabakalarından ele geçen en büyük buluntu grubunu seramikler oluşturmaktadır. Bu seramikler arasında kaseler, depas ve benzeri içki kapları, küpler, çömlekler ve çeşitli testiler, kapaklar, üçayaklı kaplar başlıca örnekler arasındadır (Bilgen 2011: 211; Bilgen vd., 2015: 166). Bu seramikler arasında Seyitömer'e özgü olan ve kalıpla şekillendirilmiş küresel gövdeli kaplar bölgenin ETÇ seramiği için oldukça önemlidir (Bilgen vd., 2015: 162).

2.1.3. İç Batı Anadolu'da Erken Tunç Çağı Mimarisi

21. Yüzyılda, Batı Anadolu'da son 30 yılda gerçekleştirilen kazılar ve bu kazılar sonucunda açığa çıkartılan mimari öğelerden edinilen bilgilere bağlı olarak, Erken Tunç Çağı'na ait mimarinin gelişimini anlamak daha da kolaylaşmıştır (Fidan, vd., 2015: 62-63).

Batı Anadolu ETÇ mimarisinin, kıyı kesimi ile iç kesimi arasında net bir ayrım vardır. Erken Kalkolitik Dönem'den itibaren görülmeye başlanılan merkezi avlulu yerleşim planının devamı olarak nitelendirilen ve neredeyse tüm İç Batı Anadolu yerleşmelerinde ETÇ boyunca hâkim olan bu merkezi avlulu yerleşim planı görülmektedir. Batı Anadolu'nun kıyı kesiminde ise Kuzey Ege Adaları yerleşmelerinde görüldüğü gibi cadde ve sokakların birbirini kestiği bloklardan oluşan lineer bir plan anlayışı vardır (Fidan, vd., 2015: 62-63 ; Lamb, 1936: Bernabò-Brea, 1964). Ancak Seyitömer Höyük'ün ETÇ III'e karşılık gelen V. tabakasında ortak duvarlar kullanılarak birbirine bitişik olarak yapılan megaron planlı yapılar öne çıkmaktadır. Özellikle V-B evresine ait yerleşim düzenli bir şehir planı sergilemesinden dolayı önemlidir. Zira yerleşimin genelinde V-B benzer bir şehir planı görülür. Bir çok mekanda plan değiştirilmeden bir önceki evin mekanı üzerine aynısı yeniden yapılmıştır (Bilgen vd., 2015: 123-150). Yerleşimin genelinde konut, atölye ve depo olarak kullanım gören mekanların yan yana kimi zaman da iç içe olabildiği görülmektedir (Bilgen vd., 2015: 161).

Batı Anadolu mimarisi hakkında ETÇ I Dönemi mimarisi sayesinde daha fazla bilgi edinme ve yorumlama imkânı oluşmuştur. Bu dönem mimarlığı açısından önemli örneklerden birisi de Demircihöyük'tür. Bu yerleşme de iki odalı megaron yapılar zikzak yapan savunma duvarına dayanır ve ortada yer alan avluya açılır (Korfmann, 1983).

Şehirciliğe geçişin temellerini oluşturan ETÇ II (MÖ 2700-2400) döneminde mimari olarak savunma sistemlerinin yanında yönetici kesimin de kullandığı yapılara rastlanmaktadır. Bu yapıların yanı sıra ETÇ I'de Karataş-Semayük'te karşımıza çıkan Aşağı ve Yukarı Şehir ayrımı, ETÇ II döneminde daha da açık hale gelmiştir (Fidan, vd., 2015: 70).

ETÇ II döneminde Aşağı ve Yukarı Şehir kavramlarının bölgede en iyi örneğini oluşturan merkezlerin başında Küllüoba gelmektedir. Yukarı yerleşme alanının içinde yönetici ve yöneticilerin yakınlarının yanında bu kesime hizmet edenlerin oturduğu düşünülürken, Küllüoba yerleşmesinin yukarı yerleşmesinde yer alan çevre duvarının dış kesiminde kalan yerlerde ise Aşağı yerleşme denilen halkın yaşamlarını sürdürdükleri evlerin yer aldığı düşünülmektedir (Efe vd., 2008: 67-102; Fidan, 2012:

10; Fidan, vd., 2015: 70).

İç Batı Anadolu yerleşimlerinde görülen büyük bir avluya açılan yan yana bitişik evlerin oluşturduğu mimariyi M. Korfmann Anadolu'nun geneli için "Anadolu Yerleşim Planı" olarak bahsetse de daha çok İç Batı Anadolu'ya özgü olduğu önerilmektedir. Büyük bir merkezi avluya açılan bitişik evlerin oluşturduğu yerleşim modeli tüm ETÇ boyunca ve daha yoğun olarak ETÇ II döneminde görülür. (Fidan, vd., 2015: 71; Korfmann, 1983: 222). Fidan, son yayınlarında ETÇ II sonu ve özellikle ETÇ III'de Seyitömer ve Tavşanlı Höyük gibi İç Batı Anadolu'nun daha batısındaki yerleşmelerde daha ayrı özellikler olabileceğinden bahsetmektedir (Fidan, 2021: 221)

ETÇ III (MÖ 2400-1900) döneminde Batı Anadolu için hiç rastlanılmayan büyüklükte surlar inşa edilmeye başlanılmıştır (Şahoğlu, 2005: 247). Son arkeolojik veriler ışığında ETÇ II döneminde görülen şehircilik kavramının, ETÇ III döneminde daha az araştırılmış olması sebebiyle, mimari gelişmelerin devamını tespit edebilmek ve yorumlayabilmek adına sorun olmuştur (Warner, 1994: 167).

ETÇ III döneminde en çok araştırılan höyüklerin başında Seyitömer Höyük gelmektedir. Seyitömer Höyük'te saray, tapınak, konut ve atölyeler açığa çıkartılmıştır. Bu yapılar İç Batı Anadolu mimarisini anlamak adına çok kıymetli veriler sunmaktadır (Bilgen, 2011: 208-213; Bilgen, 2012: 74).

ETÇ III'ün ikinci yarısında Geç ETÇ III ya da Orta Tunç Çağı'na geçiş dönemi (MÖ. 2200-1900/1800) olarak bilinen ve mimari değişikliklerin görüldüğü dönemdir. Batı Anadolu için bölgenin Erken Tunç Çağı'ndan Orta Tunç Çağı'na geçişi mimari farklılık olarak gösteren Küllüoba yerleşmesinin, aynı dönem Orta Anadolu yerleşmelerindekilere paralel olarak, bağımsız yapıların çok odalı şekilde inşa edilmiş oldukları anlaşılmıştır (Efe, vd., 2011: 207; Fidan, vd., 2015: 76; Orthmann, 1963: 99; Şahin, 2013: 236).

2.2. İÇ BATI ANADOLU'DA ORTA TUNÇ ÇAĞI

Orta Tunç Çağı'nın başlangıcı ile birlikte Anadolu yarımadasında, özellikle günümüz Orta Anadolu coğrafyasında önemli değişikliklerin ve yeniliklerin yaşandığı, özellikle de Mezopotamya ile Anadolu arasında uzak mesafeli organize ticaretin başlatıldığı dönemdir (Donbaz, 1997: 59). Ancak bu dönemde Kültepe'de kazılarında

ele geçen yazılı belgeler dışında Batı Anadolu'dan bahsedilen yazılı belgelerin çok az sayıda olması nedeniyle bu çağda Batı Anadolu'nun siyasi durumunu anlamak oldukça güçtür (Özgüç, 1991: 11-13; Kulakoğlu ve Kangal, 2010: 9).

2.2.1. İç Batı Anadolu'da Genel Orta Tunç Çağı Kronolojisi

Batı Anadolu'da ETÇ'nin sona ermesi ile OTÇ başlamaktadır (Mellart, 1970: 57). J. Mellaart, Beycesultan'da OTÇ'nin Kültepe II ve Troya VI'nın başlangıcı (MÖ 1900) ile eş zamanlı olarak başladığını belirtmektedir (Mellart, 1970: 57). D. Sarı ise ETÇ IIIB-OTÇ'ye geçiş Dönemi'ni MÖ 2200-1900/1800 olarak önermektedir (Sarı, 2011: 12-73).

Anadolu'da yaklaşık MÖ. 2000/1950-1500/1450 yılları arasında yaşanan söz konusu bu çağın ilk evresi Asur Ticaret Kolonileri Çağı (MÖ. 2000/1950-1750) olarak bilinen süreçtir (Darga, 1992: 69). Çağın MÖ. 1650-1500/1450 yıllarını kapsatan ikinci evresi ise Eski Hitit Dönemi olarak bilinmektedir. OTÇ, MÖ. 15. yüzyılın ortalarında Hitit Devleti'nin bir imparatorluk haline dönüşmesiyle sona erer (Darga, 1992: 69).

Bunun yanında, özellikle Seyitömer Höyük'ün Akamenid Dönemi kalıntıları tarafından büyük ölçüde tahrip edilmiş durumda açığa çıkarılan ve OTÇ olarak tanımlanan IV. tabakası İç Batı Anadolu OTÇ kronolojisinin eş zamanlılığının sağlanmasında önemli bir katkı sağlayacağı açıktır (Bilgen, 2015: 2; Bilgen, 2010: 59).

2.2.2. İç Batı Anadolu'da Orta Tunç Çağı Mimarisi

İç Batı Anadolu'nun kuzey kesimlerinin OTÇ mimarisinin, Orta Anadolu mimarisi ile etkileşim de olduğu görülmektedir. Demircihöyük OTÇ mimarisinin içinde görülen, muhtemelen fırına ait geniş bir ateş alanı, Orta Anadolu'da yer alan Kültepe yerleşiminde varlığı bilinen kubbeli fırınlara benzetilmektedir (Sarı, 2011: 77). Batı Anadolu'nun sahil kesiminde yer alan Panaztepe ve Liman Tepe gibi yerleşimlerde oval yapılar, kubbeli fırınlar ve atölye mekânlarından meydana gelen alanlar bulunur. Bu alanların yanı sıra Orta Tunç Çağı'nın ikinci evresinde ise saray yapıları ortaya çıkar (Sarı, 2011: 81).

Bunun yanında Seyitömer Höyük'te tespit edilen mekânlar, sur içindeki yerleşimin dışında bir de sur dışı yerleşimin de olduğunu göstermektedir. Sur içi

yerleşimindeki mekânlarda işlikler, depolama küpleri vb. gündelik yaşamda kullanılan materyaller görülürken, sur dışında yer alan mekânlarda ocak dışında mimari öğelere rastlanılmamıştır. Kesin kanıt olmamakla birlikte; bu mekânlarda yaşayan insanların yerel halk olmayıp, dışarıdan gelen sur dışında bir yaşam alanı oluşturan tüccarlar olabileceği önerilmektedir. Ayrıca içerisinde çok sayıda küp içeren depo olarak kullanılmış mekânlarda bulunmaktadır. (Bilgen vd., 2015: 72-78). Mekanlar birbirinden bağımsız olabildiği gibi, Seyitömer’de birbiri ile bağlantılı çok sayıdaki mekanın bir araya gelerek kompleks yapılar oluştuğu da görülmektedir. İki ya da üç odalı yapılarda bir büyük ana oda olduğu bir de ince, uzun koridor şekilli oda olduğu gözlemlenmektedir (Bilgen, 2010: 62; Bilgen vd., 2015: 74).

2.2.3. İç Batı Anadolu’da Orta Tunç Çağı Çanak Çömleği

Güneybatı Anadolu Orta Tunç Çağı Kültür bölgesi olarak bilinen bölgenin çanak çömlek yayılım alanının; Aşağı Büyük Menderes Vadisi’nden Beyşehir’e ve Burdur bölgesinden Kütahya-Tavşanlı’ya kadar uzandığını J. Mellaart ortaya koymuştur. Hitit metinlerinde bu coğrafya, Arzawa olarak geçen bölgenin sınırları ile çakıştığı belirtilmiştir (Lloyd ve Mellaart, 1962: 80).

Batı Anadolu ve Orta Anadolu’nun ilişkileri Kusura kazıları ile birlikte gündeme gelmeye başlar ve Kusura C evresi çanak çömleği öne çıkartılarak Hitit kültürünün içinde olduğu düşünülüp dâhil edilir (Lamb, 1938: 273). Daha sonraki yıllarda J. Mellaart farklı kap tiplerinden yola çıkarak Kusura’nın Hitit kültürünün hâkim olduğu Orta Anadolu’ya dâhil edilmemesi gerektiğinden bahseder (Lloyd, vd., 1962: 71).

Anadolu’nun İç Kuzeybatısında kalan Demircihöyük’ten bilinen OTÇ çanak çömleğinin büyük bir kısmı ince maldandır ve bu ince mal grubu içinde, akıtacaklı kaplar, testi ve kâse formları yer alır. Demircihöyük yerleşmesi dışında; Afyon-Yanarlar, Sariket, Çavlum gibi merkezlerde de OTÇ malzemesi ele geçmiştir (Emre, 1968: 95; Kull, 1998: 702; Koçak, vd., 2019: 74-104).

OTÇ Demircihöyük yerleşmesinin çanak çömleğinde katkı malzemesi olarak organik katkı çok az olsa da yerleşimde mika katkılı çanak çömlekler karakteristik özellikler taşımaktadır (Kull, 1988: 223). Demircihöyük çanak çömlek repertuarında yer

alan içe dönük ağızlı kâselerin bazıları elde şekillendirildikten sonra çarkta üretildiği gözlenmiştir (a.g.e., 223). İçe dönük ağızlı kâselerde astar uygulandığı görülmüştür. Eski Hitit Dönemi çanak çömleğinde ise astarlı mallarda azalma olmuştur. Bu azalmanın nedeni ise seri üretim yapıyor olmasıdır. Bununla birlikte çanak çömleklerin renklerinde de açılmalar söz konusudur (Kull, 1998: 702).

Uzatılmış gaga ağızlı testiler ve yonca ağızlı testiler, Orta Tunç Çağı'nın erken evrelerinde görülür. Orta Tunç Çağı'nın geç evrelerinde ise yonca ağızlı testiler yaygın olarak görülmeye başlar. Erken dönem çanak çömleğinin (yonca ağızlı testi) yüzey işlemleri daha iyi yapıyorken geç döneme gelindiğinde yüzeyler daha az işlenmeye başlanmıştır (Sarı, 2011: 199; Kull, 1998: 702).

Demircihöyük, Yanarlar, Çavlum, gibi arkeolojik merkezlerde Geç Koloni Erken Hitit Dönemine tarihlenen çanak çömlekler bulunmuştur (Kull, 1998: 705). Özellikle Çavlum'da yapılan kazı çalışmalarında Kusura C, Ilıca, Harmanören, Demircihöyük-Sarıket ve Yanarlar benzer ölü gömme adetleri ve seramik örneklerini taşımaktadır (Bilgen, 2005: 175-176).

Bunun yanında Seyitömer Höyük'te OTÇ'ye ait tabakalarda yoğun olarak karşılaşılan atölye/işlik ve fırınların varlığı, yerleşimin önemli bir seramik üretim merkezi olduğunu göstermektedir. Özellikle ince cidarlı kâseler, çift kulplu kaideli çanaklar ve emzikli testilerin, testilere Anadolu'nun orta ve batı kesimlerindeki yerleşmelerde rastlanırken, çift kulplu kaideli çanakların tam benzerlerine rastlanmamış olması bu kapların kökeni ve dağılımı ile ilgili bir sorun oluşturmaktadır (Bilgen, 2010: 65-66; Bilgen, 2015:1-2).

Kuzeybatı Anadolu'da, OTÇ kültürlerini temsil eden gri mal grubu; Tavşanlı Höyük çanak çömlek repertuarında yer alan portakal rengi ve kırmızımsı kahverengi astarlı mallara nazaran daha çok karşımıza çıkmaktadır (French, 1967: 62; Mellaart, 1958: 32). Bunun yanında T. Özgüç, Tavşanlı Höyük seramikleri ile Kusura ve Yortan seramikleri arasında benzerlik kurmuştur (Özgüç, 1946: 558-560). 2021 yılında başlayan Tavşanlı Höyük Kazılarının bu duruma daha geniş bir perspektif katacağını düşünüyoruz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TAVŞANLI MÜZESİ'NDEKİ ETÇ II-III VE OTÇ'YE AİT PİŞMİŞ TOPRAK
ÇANAK ÇÖMLEKLER

3.1. ETÇ II MAL GRUPLARI

3.1.1. Kırmızı Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (Mal 1)

Bu mal grubunun hamur ve yüzey özellikleri; hamuru az gözenekli olanlar, 27-120 envanter numaralı çanak çömleklerdir. 77 envanter numaralı çanak çömleğin ise hamuru gözeneksizdir. Hamuru az gözenekli, küçük taşcık, kireç ve bitki katkılıdır. Bu grupta yer alan çanak çömleklerin hamur renkleri ise kırmızıdan, kırmızımsı, sarıya kadar değişmektedir. Bu grup içindeki kapların yüzünde ince bir astar bulunmaktadır. Perdah yoktur ya da az perdahlıdır. Bu mal grubu içinde yer alan eserler arasında çanak ve testiler yer almaktadır (Kat. No: 1-1, 1-3, 1-4).

Hamur Renkleri: 2.5 YR 5/8 kırmızı -red-, 5 YR 7/8 kırmızımsı sarı -reddish yellow-.

Yüzey Renkleri: 2.5 YR 4/8 kırmızı -red-, 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı -reddish yellow-.

3.1.2. Kahverengi Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (Mal 2)

Bu mal grubu içinde yer alan çanak çömleklerin hamuru az gözeneklidir. Hamur renkleri açık kahverengiden, koyu kahverengiye kadar değişmektedir. Bu grup içinde yer alan çanak çömleklerin yüzeyinde kahverengi renk, orta kalınlıkta kahverengi bir astar bulunmaktadır. Perdahlıdır ya da az perdahlıdır. Küçük taşcık ve kireç katkılıdır. Bu mal grubunda yuvarlak ağızlı testi ve yuva ağızlı testiler yer almaktadır (Kat. No:1-2, 1-5).

Hamur Renkleri: 7.5 YR 3/2 koyu kahverengi -dark brown-, 7.5 YR 6/4 açık kahverengi -light brown-.

Yüzey Renkleri: 7.5 YR 5/4 kahverengi -brown-, 7.5 YR 6/3 açık kahverengi -light brown-.

3.1.3. Yalın Mal Grubu (Mal 3)

Hamuru orta gözenekli, kireç, taşcık ve bitki katkılıdır. Hamur ve yüzeyi aynı renk astarsız ve perdahsızdır.

Yüzeyi orta gözeneklidir (Kat. No:1-6).

Hamur Rengi Ve Yüzey Rengi: 7.5 YR 5/1 gri -grey-

3.1.4. Kaba Mal Grubu (Mal 4)

Kaba mal grubunda yer alan çanak çömleğin hamurları gözeneklidir, yoğun ve orta büyüklükte taşçık, yoğun kireç, bitki ve şamot bulunur. Hamur renkleri açık kırmızı ve kahverenginin tonlarındadır. Yüzeylerinde genellikle kahverengi mat ince bir astar bulunmaktadır ya da hamur renkleri ile yüzey renkleri aynıdır. Genellikle çömlek formunda görülür.

Hamur Renkleri: 2.5 YR 3/2 koyu kırmızı -dark red-, 7.5 YR 5/4 kahverengi -brown-

Yüzey Renkleri: 2.5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi -reddish brown-, 7.5 YR 4/4 kahverengi -brown-

3.1.5. Siyah Ağız Kenarlı Mal Grubu (Mal 5)

Tek bir çanak ağız parçasıyla temsil edilen bu mal grubu, özel bir grup olması sebebiyle ayrı mal grubu olarak değerlendirilmiştir. “s” profilili çanağın içi ve ağız kenarı siyah, dışı ise devetüyü renk, astarlı ve parlak perdahlıdır.

3.1.6. Siyah Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (Mal 6)

Bu mal grubu, çanak formlarıyla temsil edilir. Hamurları orta gözenekli, kireç ve taşçık katkılıdır. Özellikle çanak formuyla temsil edilen bu grubun astarlı ve parlak perdahlı olduğu tespit edilmiştir.

3.2. ETÇ II ÇANAK ÇÖMLEK FORMLARI

3.2.1. Çanak (Form 1)

Çanak formu tek örnekle temsil edilmektedir (Kat. No. 1-1). Bu eserin çapı yüksekliğinin iki katından fazla olduğu için çanak denilmiştir. Bu çanak dik basit ağız kenarlı, düz diplidir. Mal 2 özelliği göstermektedir.

3.2.2. Testiler (Form 2)

Bu form belirlenirken testilerin ağız tipleri göz önüne alınmıştır. Üç örneği bulunan gaga ağızlı testinin üçü de kesik gaga ağızlıdır ve omuz üzerinden başlayıp omuz bitiminde sonlanan tek dikey kulpludurlar. Ancak gövde ve dipleri açısından farklı özelliklere sahiptirler. Tek örnekle temsil edilen testinin gövdesi iki basık küresel parçanın birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. El yapımı ya da kalıp yapımı olduğu düşünülmektedir (Kat. No. 1-2), İkinci örnek basık küresel gövdeli olup düz diplidir (Kat. No.1-4). Üçüncü testi ise küresel gövdeli ve üçayaklıdır (Kat. No. 1-3). Gaga ağızlı testiler mal 1 ve 2 özelliği göstermektedirler.

3.2.3. Boyunlu Çömlek (Form 3)

Boyunlu çömlek formu tek örnekle temsil edilmektedir (Kat. No. 1-5). Çömlek formlarına göre daha uzun bir boyuna sahip olduğu için boyunlu çömlekler olarak ayrımı yapılmıştır. Dışa çekik ağız kenarlı, silindir uzun boyunlu, halka diplidir. Basık küresel gövdeye sahip çömleğin, tutamak kısmında ve boynunda yer alan ip delikleri bu kabın kapak kısmının olduğunu göstermektedir. Boyunlu çömlek mal 2 özelliği göstermektedir.

3.2.4. Kapak (Form 4)

Kapak olarak değerlendirilen eserin formu tek örnekle temsil edilir (Kat. No. 1-6). Basit bir ağız kenarına sahip olan kapak, yuvarlak bir dip ile sonlanmaktadır. Ağız kenarı altında karşılıklı bulunan ip deliklerinden dolayı kapak olarak kullanılmış olacağı söylenmiştir. Kapak mal 3 özelliği göstermektedir.

3.3. ETÇ II ÇANAK ÇÖMLEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tavşanlı Müzesi'nde ETÇ II'ye tarihlenen çanak çömlek formları arasında; bir çanak (Kat. No. 1-1), üç testi (Kat. No. 1-2, 1-3, 1-4), bir boyunlu çömlek (Kat. No. 1-5), ve bir adet kapak (Kat. No. 1-6), bulunur. Çanak formundaki eser dik basit ağızlı ve düz dipli olup en yakın benzerlik gösteren örnekleri ise; Tavşanlı Höyük (Fidan, vd., 2019a: 30. Şekil. 12), Tepecik Höyük (Efe, 1990: 8), Aizonai (Lochner, Ay 2001: 14), Höyüktepe (Ünan, 2015: 265), Kaklık Mevkii (Topbaş. vd, 1998: 50), Küllüoba (Sarı, 2004: Levha31), Demircihöyük (Efe, 1988: 190) yerleşimlerinde görülür.

İç kuzeybatı Anadolu da Tavşanlı yakınlarında görülen gelişkin gagalı, dar boyunlu gaga ağızlı testiler Anadolu'nun birçok yerinde sevilerek kullanılmıştır. Üç örnekle temsil edilen gaga ağızlı testilerin üçü de kesik gaga ağızlıdır. Omuz üzerinden başlayıp omuz bitiminde sonlanan tek dikey kulpludurlar. Ancak gövde ve dipleri açısından farklı özelliklere sahiptirler. Bu üç testi arasında bir tanesinin benzeri görülemeyip ünük bir kap formuna sahipken (Kat. No. 1-2), diğer örneklerin (Kat. No. 1-3, 1-4), benzerleri; Tavşanlı höyük (Güneysu, 2015: Tablo 2.9 G3-G5), Höyüktepe (Ünan, 2015: 290), Küllüoba (Sarı, 2004: Levha:19), Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 97. Fig. 45) yerleşimlerinde görülmektedir.

Boyunlu çömlek formunda ki eser, basık küresel gövdeye sahiptir ve tutamak ile boynun üst kısmında yer alan ip delikleri ile bir kapağında çömlekte olması gerektiğini düşündürmektedir. Boyunlu çömlekler, Troya II. Yerleşimi ile yakın ilişkilidir (Sarı, 2012: 187). İp delikli tutamağa sahip çömleğin, tutamak yönünden benzerleri Laodikeia-Kandilkırı'nda görülmüştür (Oğuzhanoğlu, 2015: 160-161). Bezeme ve form bakımından çok az farklılıklar gösterse de benzer örneklerine; Seyitömer (Kuru, 2016: 75), Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 107-259, Fig. 77), Küllüoba (Sarı 2004: Levha: 36-71; Efe ve Türkteki, 2011: 303), Demircihöyük-Sarıket (Efe, 1982: 206; Seeher, 2000: 135-a) yerleşimlerinde rastlanır.

Tek örnekle kapak olarak değerlendirilen eser, basit bir ağız kenarına ve ağız kenarının altında yer alan karşılıklı iki adet ip deliğine sahiptir. Form ve mal yönünden benzeri Seyitömer Höyük' te görülmüştür⁶.

3.4. ETÇ III MAL GRUPLARI

3.4.1. Kırmızı Astarlı Mal Grubu (1)

Hamurları sıkı ve az gözenekli olup hamur renkleri pembeden kahverengiye kadar değişmektedir. Bu grupta yer alan kapların yüzünde kırmızı renk ince bir astar bulunmaktadır. Mikalı, yoğun kireç taşı katkılıdır. Perdah yoktur ya da hafiftir. Bu mal grubunda fincan, testi ve depas yer almaktadır (Kat. No: 2-1, 2-2, 2-3, 2-9).

⁶ (09.01.2021 tarihinde kazı başkanlığından alınan bilgi).

Hamur Renkleri: 7.5 YR 6/6 kırmızımsı sarı -reddish yellow-, 2.5 YR 5/8 kırmızı -red-.

Yüzey Renkleri: 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı -reddish yellow-, 2.5 YR 4/8 kırmızı -red-.

3.4.2. Gri Astarlı Mal Grubu (2)

Hamurları sıkı ve az gözenekli yapıya sahip olup küçük kireç ve taşcık katkılıdır. Hamur ve yüzeyleri grinin tonlarında olup genellikle yüzeylerinde gri renk ince bir astar mevcuttur. Bu mal grubu tankard ve testi formuyla temsil edilir (Kat. No: 2-4, 2-5, 2-6, 2-7).

Hamur Renkleri: 7.5 YR 5/1 gri -grey-, 7.5 YR 3/4 koyu kahverengi -dark brown-.

Yüzey Renkleri: 7.5 YR 3/1 koyu gri -very dark grey-, 10 YR 4/1 koyu gri -dark grey-.

3.4.3. Kahverengi Astarlı Mal Grubu (3)

Bu grupta yer alan testinin hamuru gözeneksiz ve sıkıdır. Hamuru az kireç ve kum katkılıdır. Hamur rengi açık kahverengi olup yüzey rengi kahverengidir. Bu mal grubunu gaga ağızlı testi oluşturur (Kat. No: 2-8).

Hamur Rengi: 10 YR 6/3 açık kahverengi -light brown-.

Yüzey Rengi: 10 YR 5/3 kahverengi -brown-.

3.5. ETÇ III ÇANAK ÇÖMLEK FORMLARI

3.5.1. Depas (Form 1)

Depas formu tek örnekle temsil edilmektedir (Kat. No: 2-1). Basit dışa açılan bir ağız kenarına sahip olan depasın iç kısmında 1 cm kalınlığında basit bir kırmızı bezeme astar belirgindir. Bu örnekte ağız kenarından başlayıp karşılıklı olarak gövdenin altında sonlanan iki dikey kulp görülür. Ayrıca bu form içinde ki depas düz diptir. Mal 1 özelliği göstermektedir.

3.5.2. Fincanlar (Form 2)

Dışa çekik ağızlı fincanlar iki örnek ile temsil edilir (Kat. No: 2-2, 2-3). Basit bir ağız kenarına sahip olan bu fincanlar ağız kenarından başlayıp karın üzerinde sonlanan tek dikey şerit kulpludur. Tek kulplu fincanların tek kulplu bardaklardan ayırt edilmesinde ki en önemli fark; daha küçük boyutlarda yapılmış olmasıdır. Mal 1 özelliği göstermektedir.

3.5.3. Tankardlar (Form 3)

Tankardlar iki örnek ile temsil edilmektedir (Kat. No: 2-4, 2-5). Mal 2 özelliği göstermektedir. Söz konusu formun tüm örnekleri çarkta üretildikleri anlaşılmaktadır. Tankardlar; Boyun ile gövdenin birleştiği yerden gövdeye bağlanan oluklu ve tek dikey kulpludur. Demirci höyük buluntuları içinde ETÇ II'den ETÇ III'e geçişi simgeleyen tek kulplu tankardlar, Sarıket mezarlık buluntuları içerisinde görülür. Tavşanlı Müzesi'nde yer alan tankard örneklerinde görüldüğü gibi Büyük Menderes Havzası için karakteristik olan dikey oluk bezemeli tankardlar Karataş-Semayük'te de görülür (Sarı, 2012: 169).

3.5.4. Testiler (Form 4)

Dört örnekte tespit edilen testiler gaga ağızlıdır. Geç Kalkolitik Çağ fincan ve testilerinin daha gelişmiş bir formu olarak görülen gaga ağızlı testiler, bezeme ve form olarak çeşitlenip uzun süre kullanılmıştır (Kat. No: 2-6, 2-7, 2-8, 2-9). Mal 1-2-3 özelliği göstermektedir. Gaga ağızlı testilerden 2 tanesinin (Kat. No: 2-6, 2-8). gövdelerinin üst yarısında, memecik şeklinde kabartma mevcutken, bir tanesinin (Kat. No: 2-7). gövde üzerinde merkezde ortası bastırılmış kabartma memecik bezeme etrafından başlayan yine kabartma olarak yapılmış gövdeye açılan altı adet hat bulunmaktadır.

3.6. ETÇ III ÇANAK ÇÖMLEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tavşanlı Müzesi'nde ETÇ III'e tarihlenen çanak çömlek formları arasında; bir depas (Kat. No: 2-1), iki fincan (Kat. No: 2-2, 2-3), iki tankard (Kat. No: 2-4, 2-5) ve dört adet testi (Kat. No: 2-6, 2-7, 2-8, 2-9) yer almaktadır. Bu çanak çömlekler, kırmızı astarlı (Kat. No: 2-1, 2-2, 2-3, 2-9), gri astarlı (Kat. No: 2-4, 2-5, 2-6, 2-7), ve

kahverengi astarlı (Kat. No: 2-8), mal grubu olarak üç ana başlıkta değerlendirilmiştir.

Depas örneği; basit dışa açılan bir ağız kenarına sahiptir ve ağızın iç kısmında bir cm genişliğinde kırmızı bezeme yer alır. Depas örneğinin benzerleri; Seyitömer Höyük (Bilgen ve Kapuci, 2019: 127, Fig. 28), Afyon Arkeoloji Müzesi (Topbaş, vd., 1998: 84, Fig. 64/197), Küllüoba (Türkteki, 2004: Lev. 34) görülür.

Fincanlar iki örnekle temsil edilirler ve basit dışa çekik ağızlı olup tek dikey kulplulardır. Fincanların, bardaklara göre daha küçük yapılmaları, bu forma ayırt edici özellik sağlar. Fincan formunda değerlendirilen eserlerin benzerleri: Tepecik Höyük (Efe, 1990: 9), Seyitömer Höyük (Bilgen ve Kapuci, 2019: 60), Yortan (Özgüç, 1946: 15-16, Lev. LXXVIII).

Tankardlar iki örnek ile temsil edilmektedir. Oluklu ve tek dikey kulplu olan tankardların her ikisi de çarkta yapılmıştır. Tankard formunda değerlendirilen eserlerin benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen ve Kapuci, 2019: 130), Kaklık Mevkii (Topbaş, vd., 1998: 71-72, Fig. 54-55), Küllüoba (Türkteki, 2004: 7, Lev. 4), görülür.

Testiler dört örnekle temsil edilmektedir. Bu dört örnekte gaga ağızlı olarak yapılmışlardır. Bu dönemde ilk kez matara biçimli gaga ağızlı testiler ortaya çıkar (Sarı, 2012: 191). Üç tanesinde kabartma bezeme görülürken (Kat. No: 2-6, 2-7, 2-8), bir tanesinde (Kat. No: 2-9), görülmez. Bu dört testinin benzerleri: Tavşanlı Höyük (Özgüç, 1944: Lev. XXIV – Lev. VI, 12- 13), Seyitömer Höyük (Kuru, 2016: 85, Tab. 3.25), Bozüyük (Efe ve Efe-Ay, 2011: 184, Kaklık Mevkii (Efe ve Türkteki, 2011: 343, Kat. No: 464), Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 108), Demirci Höyük-Sarıket (Efe ve Efe-Ay, 2011: 182, görülür. Tavşanlı Müzesi'nde yer alan birçok eser (Kat. No: 2-6, 2-7, 2-8, 2-9) Yortan Kültürü'yle direk olarak etkileşim halindedir.

3.7. OTÇ MAL GRUPLARI

3.7.1. Kahverengi Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu (1)

Bu grupta yer alan testilerin hamuru gözeneksiz ve sıkidır. Hamuru az kireç ve kum katkılıdır. Hamur rengi açık kahverengi olup yüzeyleri ince kahverengi tonlarından ince bir astar ve hafif perdahlıdır (Kat. No: 3-1, 3-2, 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7).

Hamur Renkleri: 7.5 YR 6/6 kırmızımsı sarı -reddish yellow-, 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi -light reddish brown-.

Yüzey Renkleri: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi -light reddish brown-, 7.5 YR 6/6 kırmızımsı sarı (kahverengi) -reddish yellow-.

3.8. OTÇ ÇANAK ÇÖMLEK FORMLARI

3.8.1. Çanak (Form 1)

İçe çekik dışta kalınlaştırılmış çanak tek tipte temsil edilmektedir (Kat. No: 3-1). Dışa çekik ağız kenarlı olarak görülen çanak, yarı küresel gövdeli ve derindir. Konkav bir dip mevcuttur. Bu kap formu içerisinde ele alınan çanak, Batı Anadolu Bölgesi'nde: Seyitömer Höyük, Demirci Höyük-Sarıket, gibi merkezlerde Orta Tunç Çağı'na tarihlendirilmektedir.

3.8.2. Çömlekcik (Form 2)

Dışa çekik ağız kenarlı, "s" profilli keskin karınlı bir gövdeye sahip çömlekcik, tek tipte temsil edilmektedir (Kat. No: 3-2). Bu kap formu içerisinde ele alınan çömlekcğin; Panaztepe Höyük ve benzerleri görülür.

3.8.3. Testi (Form 3)

Testilerin tamamı yonca ağızlıdır (Kat. No: 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7). Gövde kısmına tek dikey kulp ile bağlanan yonca ağızlı testiler 2-3 ve 4 yapraklı form olarak görülür. Katalog numarası 3-3 olan testi; Afyonkarahisar Dede Mezarı, Çavlum Mezarlığı, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi, Yanarlar'da benzerleri görülmektedir. Katalog numarası 3-4 olan testi; Ağızören, Çavlum Mezarlığı, Yanarlar'da benzerleri görülmektedir. Katalog numarası 3-5 olan testi; : Çavlum Mezarlığı, Yanarlar, Tavşanlı Höyük, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi, Demirci Höyük-Sarıket de benzerleri görülmektedir. Katalog numarası 3-6 olan testi; Çavlum Mezarlığı, Yanarlar'da benzerleri görülmektedir. Katalog numarası 3-7 olan testi; Çavlum Mezarlığı, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi ve Yanarlar'da benzerleri görülmektedir.

3.9. OTÇ ÇANAK ÇÖMLEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tavşanlı Müzesi'nde OTÇ'ye tarihlenen çanak çömlek formları arasında; bir çanak (Kat. No: 3-1), bir çömlekçik (Kat. No: 3-2) ve beş adet testi (Kat. No: 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7) yer almaktadır.

Tek tipte temsil edilen çanak dışa çekik ağızlı, yarı küresel gövdeli ve derindir. Çanakta çark izleri belirgindir. Bu kap formuna benzerlik gösteren yerleşim merkezlerine ise; Tavşanlı Höyük (Efe, 1990: 10, Res. 9; Fidan, vd., 2019a: 31, Şekil. 13), Kayıköy-Kuruçay Höyük (Özgüç, 1946: LXXVII-9-13), Seyitömer Höyük (Bilgen ve Bilgen, 2015b: 96, Fig. 101), Demirci Höyük-Sarıket (Seeher, 2000: 2013, G.567-6), gösterilebilir.

OTÇ'ye tarihlenen bir diğer eser ise çömlekçiktir. 'S' profilili keskin bir karınlı gövdeye sahip olan bu kabın benzerleri; Tavşanlı Höyük (Fidan vd., 2019a: 31, Şekil. 13), Panaztepe (Günel, 1999: Lev. 52-1-4), görülür (Kat. No: 3-2).

Bir diğer formu ise testiler oluşturmaktadır. Testilerin tamamı yonca ağızlıdır ve form olarak değerlendirildiğinde 2-3 ve 4 yapraklı ağız kenarlarına sahip oldukları gözlenir. Tavşanlı Müzesi'nde yer alan ve OTÇ'ye tarihlendirilen testilerin benzer örnekleri; Tavşanlı Höyük (Fidan, 2019b: 109, Foto. 2:C), Çavlum Mezarlığı (Bilgen, 2005: LXXVII-1, LIV-2), Ağızören (Ünan, N. 2018: 252-253, Kat. No: 18, 23, 25), Afyonkarahisar Dede Mezarı (Üyümez vd., 2007: 18), Yanarlar (Emre, 1978: Lev. XXXI-1), Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi (Koçak vd., 2019: 217, Lev. 29-243), Demirci Höyük-Sarıket (Seeher, 2000: 208-G-47), gibi yerleşim merkezlerinde görülür (Kat. No: 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7).

SONUÇ

Tavşanlı ~8000 yıl öncesine dayanan tarihi geçmişi ile çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış önemli bir merkezdir. Tavşanlı merkezde ve köylerinde 34 yerleşim alanı, 12 höyük, 9 nekropol alanı, 7 tümülüs, 2 antik taş ocağı, 1 adet de kaya anıtı bulunmaktadır. Tavşanlı ilçesi; Osmanlı ve Erken Cumhuriyet dönemine tarihlenen yapıları ile bölgede ciddi bir kültür varlığı değeri taşımaktadır⁷. Tez kapsamında incelenen çanak çömleklerde, sivil mimari yapılarına en iyi örneklerinden olan Geç Osmanlı dönemine tarihlenen müze binasının içinde yer almaktadır.

“Tavşanlı Arkeolojisi ve Tavşanlı Belediye Müzesi’nde Bulunan Tunç Çağı’na Tarihlenen Pişmiş Toprak Eserler” başlıklı tez çalışmasının amacı, araştırmaların az yapılmış olduğu Tavşanlı ilçesinin arkeolojik potansiyelini mevcut veriler dâhilinde bir sonuca ulaştırmak ve ulaşılan bu verileri arkeoloji bilimine kazandırmak olmuştur.

Bu çalışmanın diğer bir amacı ise Tavşanlı ilçe sınırı içerisinde yer alan arkeolojik yerleşimleri tek bir kaynaktan toplamak olmuştur. Tavşanlı ilçesine bağlı 87 köy, 4 belde belediyesi tez kapsamında araştırılarak tescilli arkeolojik yerleşimlerin fotoğrafları çekilmiş ve son durumları gözlemlenmiştir. Ayrıca, Tavşanlı ilçe sınırları içerisinde teşkil kaydı bulunmayan 29 Arkeolojik alanın tespiti yapılarak Kütahya Müze Müdürlüğü’ne bildirilmiştir.

Tavşanlı ilçesine bağlı 87 köy, 4 belde belediyesi’nde tespiti yapılan yaklaşık 700 adet Roma Dönemi ve sonrasına tarihlendirilen mimari öğeler yerinde fotoğraflanıp, ölçüleri ve koordinatları ile birlikte kayıt altına alınmıştır. Tavşanlı Belediye Müzesi’nde yer alan 22 adet çanak çömleğin tez kapsamında değerlendirilmesi sonucunda dikkat çekici verilere ulaşılmıştır. Ayrıca EKAR Projesi kapsamında Tavşanlı Höyük, Tepecik Höyük, Kayıköy-Kuruçay Höyük’ten toplanan çanak çömlek profilleri de tez kapsamına dâhil edilmiştir. Tez kapsamında değerlendirilen eserler daha önce hiçbir yerde yayımlanmamıştır. Tavşanlı Belediye Müze’sinde yer alan bu eserlerin, müze envanter defterlerinde dönemleri belirtilmemiştir. Bu eserlerin, dönem tespiti yapılarak, yakın çevre yerleşim ve mezarlıklarıyla karşılaştırılmaları yapılmıştır.

Tavşanlı Müzesi’nde yer alan pişmiş topraktan yapılmış eserler kronolojik bir

⁷ (46 adet dinsel kültürel yapı, 191 adet tescilli sivil mimari yapı, 8 doğal anıt, 62 arkeolojik sit, 1 kentsel sit, 3 doğal sit alanı yer almaktadır).

sıra oluşturulacak şekilde (ETÇ II-III – Orta Tunç Çağı) değerlendirilmiştir. Tavşanlı Müzesi'nde bulunan 22 adet çanak çömlek: ETÇ II, ETÇ III ve OTÇ'ye tarihlendirilmiştir. Bu eserlerin yanı sıra Tavşanlı ilçesi sınırları içinde bulunan Tavşanlı Höyük, Tepecik Höyük ve Kuruçay-Kayıköy höyük'ten de 29 adet profil veren çanak çömlek tez kapsamında değerlendirilmiştir.

ETÇ II'ye tarihlendirilen çanak çömlek, kırmızı astarlı ve perdahlı, kahverengi astarlı ve perdahlı, siyah ağız kenarlı, siyah astarlı ve perdahlı, yalın ve kaba olmak üzere 6 mal grubuna ayrılmıştır. Bu çanak çömlek formları arasında, bir adet çanak (Kat. No. 1-1), üç adet testi (Kat. No. 1-2, 1-3, 1-4), bir boyunlu çömlek (Kat. No. 1-5), ve bir kapak (Kat. No. 1-6), Tavşanlı Müzesi'nde ETÇ II'ye tarihlenen çanak çömlek formlarının benzerleri şu merkezlerde görülür; çanak (Kat. No. 1-1), formunun benzerleri; Tavşanlı Höyük, Tepecik Höyük, Aızanoi, Küllüoba, Kaklık Mevkii, Höyüktepe, Demircihöyük yerleşimlerinde, Testi (Kat. No: 1-2, 1-3, 1-4), formunun benzerleri; Tavşanlı, Höyüktepe, Yortan Mezarlığı, Küllüoba, yerleşimlerinde, Boyunlu çömlek (Kat. No. 1-5), formunun benzerleri; Seyitömer, Küllüoba, Yortan Mezarlığı, Demircihöyük-Sarıket, yerleşimlerinde görülür. Kapak (Kat. No. 1-6), formunun benzeri Seyitömer Höyük'te 2020 kazı sezonunda bulunmuştur (Seyitömer Höyük Kazı Başkanlığı'ndan alınan bilgi).

ETÇ III'e tarihlenen çanak çömlek, kırmızı astarlı ve perdahlı, gri astarlı ve perdahlı ve kahverengi astarlı perdahlı olmak üzere 3 mal grubuna ayrılmıştır. Formlar arasında, bir adet depas (Kat. No: 2-1), iki adet fincan (Kat. No: 2-2, 2-3), iki adet tankard (Kat. No: 2-4, 2-5), ve dört adet testi (Kat. No: 2-6, 2-7, 2-8, 2-9), Tavşanlı Müzesi'nde ETÇ III'e tarihlenen çanak çömlek formlarının benzerleri şu merkezlerde görülür; depas (Kat. No: 2-1), formunun benzerleri; Seyitömer Höyük, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi, Küllüoba, fincan (Kat. No: 2-2, 2-3), formunun benzerleri; Tepecik Höyük, Seyitömer Höyük, Yortan, tankard (Kat. No: 2-4, 2-5), formunun benzerleri; Seyitömer Höyük, Küllüoba, Kaklık Mevkii, testi (Kat. No: 2-6, 2-7, 2-8, 2-9), formunun benzerleri; Tavşanlı Höyük, Seyitömer Höyük, Bozüyük, Yortan mezarlığı, Kaklık Mevkii, Demirci Höyük-Sarıket'te görülür.

OTÇ'ye tarihlendirilen çanak çömleğin tamamı kahverengi astarlı ve perdahlı mal grubu özelliği göstermektedir. Formlar arasında, bir çanak (Kat. No: 3-1), bir

çömlekçik (Kat. No: 3-2), ve beş adet testi (Kat. No: 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7), yer almaktadır. Tavşanlı Müzesi'nde OTÇ'ye tarihlenen çanak çömlek formlarının benzerleri şu merkezlerde görülür; çanak (Kat. No: 3-1), formunun benzerleri; Tavşanlı Höyük, Seyitömer Höyük, Demirci Höyük-Sarıket, çömlekçik (Kat. No: 3-2), formunun benzerleri; Tavşanlı Höyük, testi (Kat. No: 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7), formunun benzerleri; Tavşanlı Höyük, Afyonkarahisar Dede Mezarı, Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi, Yanarlar, Ağızören, Çavlum Mezarlığı, Demirci Höyük-Sarıket, gibi yerleşim merkezlerinde görülür.

Ayrıca tez kapsamında değerlendirilen, Tavşanlı Höyük, Tepecik Höyük ve Kuruçay-Kayıköy höyükten yüzey araştırmaları sonucunda ele geçen çanak çömlek parçaları tez kapsamında değerlendirilmiştir. Tavşanlı höyük ve Tepecik Höyük'ten ele geçen çanak çömlek ETÇ II dönemine tarihlendirilmiştir ve belirlenen mal gruplarıyla uyum göstermektedir. Kuruçay-Kayıköy höyükten ele geçirilen çanak çömlek ise ETÇ II ve ETÇ III dönemlerine tarihlendirilmiştir. Bu çanak çömlek formlar açısından değerlendirildiğinde ise çanak, çömlekçik, çömlek, ilmik kulp, yatay ve dikey kulplar ve üçayaklar tespit edilmiştir.

Tavşanlı Müzesi'nde sergilenen 22 adet çanak çömleğin form yönünden gelişimi, sayı ve formun kısıtlı olmasından dolayı kültür bölgeleri ve çanak çömlek grupları ile gelişim aşamaları bağlamında, tüm özellikleri ile detaylı bir biçimde araştırmak mümkün olmamıştır. Fakat bazı formların göstermiş olduğu genel özelliklere bakılarak tez kapsamında yer alan çanak çömlekler anahatları ile ortaya konulabilmektedir.

Tez kapsamında yapılan bu çalışmanın Tavşanlı Müzesi'nde yer alan eserlerin tarihlendirilmesine ve sergilenmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Tavşanlı Müzesi'nde yer alan çanak, çömlek formları diğer uzak yerleşim merkezleri ile benzerlikler gösterse de kendi içinde farklı formlar oluşturan örnekleri de mevcuttur. İncelenen çanak çömleklerin kendine has ve farklı bir formda yapıldıklarına en açık kanıt olarak "Kat. No: 1-2" örneği gösterilebilir. Tavşanlı Müzesi'nde yer alan eserlerin yakın bölgelerden getirilme ihtimali göz önünde bulundurulursa, tez kapsamında değerlendirilen çanak çömleklerin, yapımı açısından tamamen diğer uzak yerleşim merkezlerine bağlı kalınmadığı bölgeye ait üretim çeşitliliğinin olduğu görülür. Bu çanak çömlek içinde özellikle ETÇ III'e tarihlenen çanak çömleğin, Tavşanlı'ya kuş

uçumu 33 km mesafede bulunan ve bu dönemde çanak çömlek üretiminin yapıldığı bir merkez olan Seyitömer Höyük'ten gelme ihtimalleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle yan kalıp tekniği ile üretilmiş olan gaga ağızlı testinin yapım tekniği açısından Seyitömer Höyük'te de üretildiği önemli bir husustur. Ancak çanak çömleğin, döneminde Tavşanlı'ya ticaret yoluyla mı yoksa yakın geçmişte kaçak kazı yoluyla mı geldiği sorusunu maalesef cevaplamak mümkün değildir. Yine Seyitömer Höyük'te OTÇ tabakalarının varlığı da tespit edilmiştir. Tavşanlı Höyük'te gerçekleştirilecek olan arkeolojik kazıların bu hususlara da ışık tutacağı düşünülmektedir.

İncelenen çanak çömleğe ve bu çanak çömleğin Tavşanlı'da yer alan höyük veya mezarlıklardan ele geçtiği tezine dayanarak, Tavşanlı'nın ETÇ II-III ve OTÇ dönemlerinde, bağlı olduğu Kütahya, Afyonkarahisar ve Eskişehir'i de içine alan İç Batı Anadolu, Göller Bölgesi, Ege Bölgesi, Kuzeybatı Anadolu, Orta Anadolu ve Batı Anadolu yerleşimleriyle etkileşimde olduğunu söylemek mümkündür. Tavşanlı'nın konum itibarıyla Batı Anadolu'ya ve Kuzeybatı Anadolu'ya giden yollar üzerinde yer alıyor olmalıdır. Tavşanlı Müzesi'nde yer alan çanak çömlek grubu tabakadan ele geçmemiş olmasına rağmen ileride yapılacak bilimsel çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

EKLER

Ek-1: Katalog

KATALOG 1 (ETÇ II)

Kat. No: 1-1

Çizim: 17

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi

Müze Env. No: 27

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 13 Eylül 1988

Ölçüler: Ağız Çap: 15,9 cm Dip Çap: 4,6 cm Yük: 4,8 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru az gözenekli, mikalı, yoğun kireç taşcık katkılıdır. Kırmızı renk (2.5 Y 5/8) hamurlu ve yüzeylidir. Az perdahlıdır.

İçe çekik basit ağız kenarlı, düz diplidir.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük (Efe, 1988: 190-23. Phasen K1 K2. M. I:3). Aızanoi (Lochner, Ay 2001 Abb. 14. Kat.1-18. M. 1:3-9). Küllüoba (Sarı, 2004: Levha31 III F Evresi-6). Kaklık Mevkii (Topbaş, Efe, İlaslı, 1998: 50 Fig. 38-23). Höyüktepe (Ünan, N. 2015: 265. Kat. No: 001; 2015: 269: Kat. No: 021; 2015: 269. Kat. No: 022). Tepecik Höyük (Efe, 1990: 8. Res.6. 1.). Tavşanlı Höyük (Fidan, vd., 2019a: 30. Şekil. 12).

Kat. No: 1-2

Çizim: 11

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi

Müze Env. No: 7

Adı: Kesik gaga ağızlı testi.

Dönem: ETÇ II

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Gövde Çap: 8,3 cm Yükseklik: 14,5 cm

Mal: 2

Tanım: Hamuru az gözenekli, küçük taşcık ve kireç katkılıdır. Koyu kahverengi (7.5 YR 3/2) hamur, kahverengi (7.5 YR 5/4) yüzeysidir. Kabın yüzeyinde kahverengi astar, az perdah bulunmaktadır.

Kesik gaga ağızlı, boyundan başlayıp gövde üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur. Kulpun altından başlayıp boyuna kadar devam eden oluk ile iki küresel gövde birleştirilmiştir. Oluk ile ayrılan gövde her iki yüzde basık küresel formludur.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: -

Kat. No: 1-3

Çizim: 1

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 77

Adı: Gaga ağızlı testi

Dönem: ETÇ II

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 17 Mart 1989

Ölçüler: Gövde Çap: 8,3 cm Yük: 11,5 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, mikalı, yoğun kireç az taşcık katkılıdır. Kırmızı renk (2.5 YR 5/8) hamur ve yüzeylidir. Yüzeyi astarlı ve perdahlıdır.

Gaga ağızlı, ağızdan başlayıp omuz üzerinde sonlanan tek şerit kulplu, küresel gövdeli üçayaklıdır. Ayakları kırık ve eksik durumdadır. Ağız kenarı da eksiktir.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 97. 167. Shape IX. Fig.45). Tavşanlı (Güneysu, 2015: Tablo 2.9 G3-G5).

Kat. No: 1-4

Çizim: 3

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi

Müze Env. No: 120

Adı: Kesik gaga ağızlı testi

Dönem: ETÇ II

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Mümtaz Serdaroğlu tarafından hibe edilmiştir. 19. 04. 2008

Ölçüler: Dip Çap: 3,8 cm Gövde Çap: 10,2 cm Yük: 13 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru az gözenekli, küçük taşcık, kireç ve bitki katkılıdır. Kırmızımsı sarı (5 YR 7/8) hamur renkli ve yüzeylidir. Yüzeyinde ince bir astar bulunmaktadır.

Kesik gaga ağızlı, ağızdan başlayıp omuzda sonlanan tek dikey kulplu, basık şişkin gövdeli, düz diplidir. Gövde üzerinde yuvarlak bir kırık bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 97. 164. Shape IX. Fig.45). Höyüktepe (Ünan, N. 2015: 290. Kat. No: 124). Küllüoba (Sarı, 2004: Levha. 19 IIIH evresi. 3).

Kat. No:1-5

Çizim: 5

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 1

Adı: Boyunlu çömlek.

Dönem: ETÇ II

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Ağız Çap:11,1 cm Dip Çap: 8,3 cm Gövde Çap:18,1 cm Boyun Çap: 8,4 cm Yük: 22,4 cm.

Mal: 2

Tanım: Hamuru az gözenekli, yoğun kireç, küçük taşcık katkılıdır. Açık kahverengi (7.5 YR 6/4) hamurlu ve yüzeylidir. Yüzeyinde orta kalınlıkta bir astar ve perdahlıdır. Gövde üzerinde yanmadan dolayı alacalanmalar mevcuttur. Dışa açılan yuvarlak ağızlı silindir boyunlu basık küresel gövdelidir. Halka diplidir. Omuz üzerinde karşılıklı ortası hafif bastırılmış çift ip delikli yatay tutamaktır. Bu ip deliklerinin hizasında ağız kenarında iki dairesel ip deliği bulunmaktadır. Kapaklı bir kap olduğu düşünülmektedir. Gövde üzerinde kazıma bezeme ile yapılmış birbirine paralel dört çizgi gövdeyi zikzak yaparak dolaşmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Küllüoba (Sarı 2004: Levha: 36-71. III F Evresi 3-4; Efe, Türkteki, 2011: 303. Kat. No: 260. IV F Evresi; Efe, 2014: 123-125. Fig.4-12;). Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 107. 259. Class B Pottory. Fig. 77. 1982: 108. 270. Class C Pottory. Fig. 79). Demircihöyük-Sarıket (Efe, 1982: 206.T-35-3; Seeher. 2000: 135-a; 2000: Tafel 18-3). Seyitömer (Kuru, 2016: 75. Tablo: 3.17; 2016: 101. Tablo: 3.37).

Kat. No: 1-6

Çizim: 4

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 33

Adı: Kapak

Dönem: ETÇ II

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 20 Ocak 1989

Ölçüler: Ağız Çap: 11 cm Yükseklik: 3,8 cm

Mal: 3

Tanım: Hamuru orta gözenekli, kireç taşı ve bitki katkılıdır. Hamur ve yüzey rengi (7.5 YR 5/1) gridir.

Basit ağız kenarlı, yuvarlak diplidir. Ağız kenarı altında karşılıklı dairesel ip deliklidir. Bu sebeple kapak olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Seyitömer Höyük (09.01.2021 tarihinde kazı başkanlığından alınan bilgi)

Kat. No: 1-7

Çizim: 48

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Tutamaklı çömlek gövde parçası

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 4

Tanım: Hamuru, orta elenmiş kum, mika, kireç, bitki ve taşcık katkılıdır. Hamur rengi (2.5 YR 3/2) koyu kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 4/4) kırmızımsı kahverengi, yüzeyinde kahverengi, ince mat bir astar bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El Yapımı

Benzerleri: -

Kat. No: 1-8

Çizim: 49

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek ağız parçası

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 40 cm Yük: 6,2 cm

Mal: 2

Tanım: Hamuru orta gözenekli, yoğun kireç, taşcık ve bitki katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 5/4) kırmızımsı kahverengi, yüzeyi (2.5 YR 4/4) kırmızımsı kahverengidir. Yüzeyinde kahverengi bir astar yer almaktadır. Hafif perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: -

Kat. No: 1-9

Çizim: 50

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek ağız parçası

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 30 cm Yük: 6,1 cm

Mal: 4

Tanım: Hamuru orta gözenekli, kum, taşcık, kireç katkılıdır. Hamuru (7.5 YR 5/4) kahverengi Yüzey rengi (7.5 YR 4/4) kahverengidir. Yüzeyinde kahverengi ince mat bir astar bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: -

Kat. No: 1-10

Çizim: 51

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlekcik

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 26 cm Yük: 6,7 cm

Mal: 4

Tanım: İçe kapanan ağızlı çömlekcik. Hamuru kum, kireç, mika, taşcık ve çok az bitki katkılıdır. Hamur rengi (5 YR 5/3) kırmızımsı kahverengi, yüzeyi (5 YR 6/6) kırmızımsı sarıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük-Sarıket: (Scheer, 2000: 138, G.85/e). Küllüoba: (Sarı, 2004: L.13/1). Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb. 16/40,41).

Kat. No: 1-11

Çizim: 36

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Yatay Kulp

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 4

Tanım: Hamuru gözenekli, kum, mika, kireç ve taşcık katkılıdır. Hamur ve yüzey rengi (2.5 YR 4/3) kırmızımsı kahverengidir. Yüzeyinde ince bir astar bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Küllüoba: (Sarı, 2004: L.11/1).

Kat. No: 1-12

Çizim: 37

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Burgu Kulp

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 1

Tanım: Sıkı hamurludur. İnce elenmiş kum, mika ve kireç katkılıdır Yüzeyde kırmızı bir astar vardır. Hamur rengi (7.5 YR 5/4) kahverengi, yüzeyi (2.5 YR 4/8) kırmızı astarlı ve perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük: (Efe, 1998: 175. 6) Küllüoba: (Sarı, 2004: L. 15/2,3.) Höyüktepe: (Ünan, 2015: 302/221,222).

Kat. No: 1-13

Çizim: 38

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: İlmik Kulp

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 2

Tanım: Hamuru ince elenmiş kum, mika, taşcık ve çok azda bitki katkılıdır. Hamur rengi (7.5 YR 4/2) kahverengi. Yüzeyi (7.5 YR 5/3) kahverengi. Yüzeyinde kahverengi astar ve perdah bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük-Sarıket: (Scheer, 2000: 170, Abb. S4/12).

Kat. No: 1-14

Çizim: 39

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak (Black Topped)

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 5

Tanım: Hamuru orta gözenekli, İyi elenmiş kum, çok az mika ve kireç katkılıdır. Hamuru (5 YR 4/1) koyu gri, yüzeyi (5 YR 6/3) açık kırmızımsı kahverengi, İç (Gley 1 2.5 N) siyah renktir. “S” profilli basit ağız kenarlı ilmik kulplu çanak.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük: (Efe, 1988: 199/24).

Kat. No: 1-15

Çizim: 40

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 14 cm Yük: 3,6 cm

Mal: 1

Tanım: “S” profilli çanak. Hamuru az gözenekli, kum, kireç ve çok az bitki katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 5/6) kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 4/8) kırmızı astarlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Küllüoba: (Sarı, 2004: L.10/1).

Kat. No: 1-16

Çizim: 41

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 17 cm Yük: 3,1 cm

Mal: 1

Tanım: İçe çekik basit ağız kenarlı çanak. Hamuru orta gözenekli, sıkı hamurlu kum, kireç ve bitki katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 5/6) kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 6/6) açık kırmızı ve astarlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Höyüktepe: (Ünan, 2015: 273/40).

Kat. No: 1-17

Çizim: 42

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 18 cm Yük: 2,8 cm

Mal: 1

Tanım: Dik basit ağız kenarlı çanak. Kum, kireç ve bitki katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 6/6) açık kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 5/6) kırmızıdır. Yüzeyinde orta kalınlıkta astar ve perdah bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Höyüktepe: (Ünan, 2014: 273/44). Küllüoba: (Sarı: 2004: L. 31/2).

Kat. No: 1-18

Çizim: 43

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 18 cm Yük: 3,3 cm

Mal: 6

Tanım: Dik basit ağız kenarlı çanak parçası. İçi ve dışı astarlı ve perdahlıdır. Hafif gözenekli hamurlu, orta elenmiş kum, kireç, mika, çok az taşcık ve bitki katkılıdır. Hamuru (7.5 YR 4/4) kahverengi, yüzeyi (Gley 1 2.5 N) siyah astarlı ve perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Höyüktepe: (Ünan, 2014: 273/44). Küllüoba: (Sarı: 2004: L. 31/2).

Kat. No: 1-19

Çizim: 44

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 16 cm Yük: 3 cm

Mal: 6

Tanım: Hafif dışa çekik ağız kenarlı çömlek. Hamuru sıkı gözeneklidir. İnce elenmiş kum, kireç, çok az taşcık ve bitki katkıdır. Hamuru (7.5 YR 4/4) kahverengi, yüzeyi (Gley 1 2.5 N) siyah astarlı ve perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri:

Kat. No: 1-20

Çizim: 45

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 16 cm Yük: 2,8 cm

Mal: 2

Tanım: Basit ağız kenarlı çanak. Hamuru orta gözenekli, ince elenmiş kum, kireç ve bitki katkılıdır. Hamur ve yüzey rengi (7.5 YR 4/2) kahverengi astarlı ve perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük: (Efe, 1988: 173,5). Höyüktepe: (Ünan, 2015: 267/12).

Kat. No: 1-21

Çizim: 46

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 28 cm Yük: 4,6 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru orta gözenekli kireç taşı ve bitki katkıdır. Yüzeyinde kalın bir astar bulunmaktadır. Hamuru (2.5 YR 5/3) kırmızımsı kahverengi, yüzeyi (10 R 4/8) kırmızı astarlı ve perdahlıdır.

Yapım tekniği: El Yapımı

Benzerleri: Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb, 15/24).

Kat. No: 1-22

Çizim: 47

Buluntu Yeri: Tepecik Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlekcik

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 30 cm Yük: 5 cm

Mal: 4

Tanım: Orta gözenekli kireç, taşcık, bitki ve kum katkılıdır. Hamuru ve yüzeyi (10 R 5/3) zayıf kırmızı. Hamur ve yüzeyi aynı renkte, asstarsız ve perdahsızdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük: (Efe, 1988: 198/1).

Kat. No: 1-23

Çizim: 26

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 15 cm Yük: 3,6 cm

Mal: 1

Tanım: İçe çekik ağızlı çanak. Hamuru az gözenekli kireç, kum, taşcık ve bitki katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 6/6) açık kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 5/8) kırmızıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Küllüoba: (Sarı, 2004: L.31/4).

Kat. No: 1-24

Çizim: 27

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 22 cm Yük: 3,9 cm

Mal: 1

Tanım: Dik basit ağız kenarlı çanak. Orta gözenekli kireç, kum, bitki katkıdır. Hamuru (7.5 YR 5/4) kahverengi. Yüzeyi rengi (7.5 YR 6/8) kırmızımsı sarı. Yüzeyinde astar ve perdah bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Höyüktepe: (Ünan, 2015: 271/29)

Kat. No: 1-25

Çizim: 28

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 22 cm Yük: 2,7 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru az gözenekli kum, kireç, taşcık ve bitki katkılıdır. Hamuru (7.5 YR 7/4) pembe. Yüzeyi (2.5 YR 4/8) kırmızı. Yüzeyinde kırmızı bir astar bulunmaktadır. Hafif perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Höyüktepe: (Ünan, 2014: 273/44). Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb. 15/24).

Kat. No: 1-26

Çizim: 29

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 16 cm Yük: 2,3 cm

Mal: 2

Tanım: Dik basit ağız kenarlı çanak. Sıkı gözenekli hamurlu, kum, çok az taşcık katkılıdır. Hamuru (7.5 YR 6/4) açık kahverengi, yüzeyi (7.5 YR 4/4) kahverengidir. Yüzeyinde ince bir astar ve perdah bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Küllüoba: (Sarı, 2004: L. 41/6). Höyüktepe: (Ünan, 2015: 266/21).

Kat. No: 1-27

Çizim: 30

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlekcik

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 22 cm Yük: 2,7 cm

Mal: 4

Tanım: Hamuru orta gözenekli, yoğun taşcık ve mika katkılıdır. Hamur ve yüzeyi (2.5 YR 4/8) kırmızıdır. Yüzeyinde hamuru ile aynı renkte mat ince bir astar bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb. 16/42).

Kat. No: 1-28

Çizim: 31

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek ağız parçası

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 30 cm Yük: 3,4 cm

Mal: 4

Tanım: Dışa açılan ağızlı çömlek. Hamuru orta gözenekli olup kireç, taşcık ve mika katkılıdır. Hamur rengi (2.5 YR 5/4) Kırmızımsı kahverengi, yüzey rengi (2.5 YR 4/6) kırmızı, yüzeyinde yer yer korunmuş kırmızı renkli mat bir astar bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Küllüoba: (Sarı, 2004: L.37/5). Demircihöyük: (Efe, 1988: 207/9).

Kat. No: 1-29

Çizim: 32

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 21 cm Yük: 2,5 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, kum ve mika katkılıdır. Hamuru (5YR 7/4) pembe, yüzeyi (10 R 4/6) kırmızıdır. Yüzeyinde orta kalınlıkta kırmızı bir astar bulunmaktadır. Hafif perdahlıdır. Dik basit ağız kenarlı çanak.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb. 14/2).

Kat. No: 1-30

Çizim: 33

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: Çap: 18 cm Yük: 3,3 cm

Mal: 1

Tanım: Dik basit ağızlı çanak. Hamuru orta gözenekli olup mikalı, kireç taşı ve kum katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 5/6) kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 5/8) kırmızı, içi ve dışı perdahlıdır. Yüzeyinde orta kalınlıkta kırmızı bir astar bulunmaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Demircihöyük: (Efe, 1988: 190,22). Küllüoba: (Sarı, 2004: L.30/5).

Kat. No: 1-31

Çizim: 34

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek üç ayağı

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 4

Tanım: Hamuru gözenekli, kireç, mika ve taşcık katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 6/6) açık kırmızı, yüzeyi 2.5 YR 4/6 kırmızıdır. Yüzeyinde kırmızı bir astar bulunmaktadır. Az perdahlıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb. 17/63).

Kat. No: 1-32

Çizim: 35

Buluntu Yeri: Tavşanlı Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek üç ayağı

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 4

Tanım: Gözenekli hamurlu, İri taşcık, kireç ve bitki katkılıdır. Hamuru ve yüzeyi (2.5 YR 5/6) kırmızıdır. Yüzeyinde astar ve perdah bulunmamaktadır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Aizonai: (Louchner-Ay, 2001: Abb. 17/63).

Kat. No: 1-33

Çizim: 25

Buluntu Yeri: Kuruçay Höyük – Kayı köy Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Üç ayak

Dönem: ETÇ II

Ölçüler: -

Mal: 4

Tanım: Hamuru (2.5 YR 6/4) açık kırmızımsı kahverengi. Yüzeyi (2.5 YR 5/8) kırmızı. Yüzeyinde kırmızı astar bulunmaktadır ve perdahlıdır. İnce elenmiş kum mika ve bitki katkılıdır.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Höyüktepe: (Ünan, 2015: 302/219).

KATALOG 2 (ETÇ III)**Kat. No:** 2-1**Çizim:** 2**Korunduğu yer:** Tavşanlı Müzesi.**Müze Env. No:** 102**Adı:** Depas**Dönem:** ETÇ III**Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi:** Hibe, 18 Mart 1989**Ölçüler:** Ağız Çap: 13,9 cm Dip Çap: 4,3 cm Yük: 11 cm**Mal:** 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, mikalı, kum ve küçük kireç katkılıdır. Pembe (5 YR 7/4) hamur renkli olup kırmızı (2.5 YR 4/8) yüzeylidir. Yüzeyinde ince bir astar vardır. Astar kabın içinde 1 cm genişliğinde devam etmektedir.

Dışa açılan basit ağız kenarlı, ağız kenarı altından başlayan, gövdenin altında sonlanan karşılıklı çift dikey kulpludur. Düz diplidir.

Yapım tekniği: Çarkta yapılmıştır.

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen, Kapuci, 2019: 127. Fig. 28). Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi (Topbaş, Efe, İlaslı, 1998: 84. Fig. 64. Kat. No: 197). Küllüoba (Türkteki, 2004: Lev. 34 Yüzey ve Çukur Malzemesi-1.).

Kat. No: 2-2

Çizim: 14

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 10

Adı: Fincan

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 18 Eylül 1988

Ölçüler: Ağız Çap: 6,5 cm Dip Çap: 2,6 cm Yükseklik: 5cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, kireç ve küçük taşcık katkılıdır. Kırmızımsı sarı (7.5 YR 6/6) hamur ve yüzeylidir.

Dışa çekik ağız kenarlı, konik gövdeli düz diplidir. Korunmamış ağız kenarından başlayıp gövde üzerinde biten dikey tek kulpludur.

Yapım tekniği: El yapımı

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen, Kapuci, 2019: 55. Tablo 3.11. B Evresi). (Kuru, 2016: 259. Kat. No: 105). Tepecik (Efe, 1990: 9. Res. 7 - 1). Yortan (Özgüç, 1946: Lev.LXXVIII-15-16).

Kat. No: 2-3

Çizim: 16

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 26

Adı: Fincan

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 13 Eylül 1988

Ölçüler: Dip Çap: 10,8 cm Gövde Çap: 4,4 cm Yükseklik: 6 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, kireç katkılıdır. Açık kırmızımsı kahverengi – devetüyü- (5 YR 6/4) hamur renkli olup sarımsı kırmızı (5 YR 5/8) yüzeylidir. Yüzeyinde ince bir astar bulunmaktadır.

Dışa açılan basit ağız kenarlı, karınlı düz diplidir. Ağız kenarından başlayıp karın üzerinde sonlanan tek dikey şerit kulpludur. Çark izleri kabın dışında da belli olmaktadır.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen, Kapuci, 2019: 60 Çizim. 3:3).

Kat. No: 2-4

Çizim: 12

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 8

Adı: Tankard.

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Ağız Çap: 7,5 cm Dip Çap: 3,5 cm Gövde Çap: 8,8 cm Yükseklik: 7,5 cm

Mal: 2

Tanım: Gri (7.5 YR 5/1) hamur renkli olup koyu gri (7.5 YR 3/1) yüzeylidir. Gri astarlı olup perdahsızdır. Astar yer yer yer dökülmüştür.

Hafif dışa dönük ağızlı, silindir boyunlu, şişkin yuvarlak gövdeli, halka diplidir. Boyun ile gövdenin birleştiği yerden gövdeye bağlanan oluklu tek kulpludur. Ağız ve boyun kısmında kırık ve eksikler vardır.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Kaklık Mevkii (Topbaş, Efe, İlaslı, 1998: 71. Fig. 54. Kat. No: 137; 1998: 72. Fig. 55. Kat. No: 140). Küllüoba (Türkteki, 2004: Lev.4: III C Evresi: 7).

Kat. No: 2-5

Çizim: 13

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 9

Adı: Tankard

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Ağız Çap:6,5 cm Dip Çap: 3 cm Yükseklik: 7,4 cm

Mal: 2

Tanım: Hamuru az gözenekli, küçük kireç ve taşcık katkılıdır. Koyu kahverengi (7.5 YR 3/4) hamur olup koyu gri (10 YR 4/1) yüzeylidir.

Dışa açılan basit ağız kenarlı gövdenin altına kadar daralarak inmekte ve basık şişkin gövdeye birleşmektedir. Hafif konkav diplidir. Ağız kenarı altından başlayıp gövde üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen, Kapuci, 2019: 130. Tablo 3.59). (Kuru, 2016: 120. Tablo:3,59). Kaklık Mevkii (Topbaş, Efe, İlaşlı, 1998: 68. Fig. 52. 125; 1998: 64. Fig. 49.100).

Kat. No: 2-6

Çizim: 6

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 2

Adı: Gaga ağızlı testi.

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Dip Çap: 4,7 cm Gövde Çap: 13,5 cm Yükseklik: 20,7 cm

Mal: 2

Tanım: Hamuru gözeneksiz, küçük kireç ve kum katkılıdır. Gri renk (2.5 Y 6/1) hamurlu ve yüzeylidir.

Gaga ağızlı, küresel gövdeli, düz diplidir. Ağız kenarı altından başlayan omuz üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur. Omuz üzerinde ikisi karşılıklı biri gaga hizasında olmak üzere üç kabartma bezeme bulunur.

Yapım tekniği: -

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Kuru, 2016: 87. Tablo: 3.28; Bilgen, Kapuci, 2019: 87. Tablo 3.27). Demirci Höyük-Sarıket (Efe. Efe-Ay. 2011: 182. Res. 2).

Kat. No: 2-7

Çizim: 7

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 3

Adı: Kesik gaga ağızlı testi.

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Gövde Çap: 15,5 cm Yük: 28,5 cm

Mal: 2

Tanım: Hamuru gözeneksiz, küçük taşcık ve kireç katkılıdır. Açık kahverengi (7.5 YR 6/3) hamur olup kahverengi (7.5 YR 5/8) yüzeylidir.

Kesik gaga ağızlı, silindir boyunlu, küresel gövdeli, yuvarlak diplidir. Boynun ortasından başlayıp omuz üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur. (Mataralar gibi boyun kalıp tekniğinde yapılmıştır) Gövde üzerinde merkezde ortası bastırılmış kabartma memecik bezeme etrafından başlayan yine kabartma olarak yapılmış gövdeye açılan altı adet hat bulunmaktadır.

Yapım tekniği: Kalıp

Benzerleri: Yortan Mezarlığı (Kamil, 1982: 108. 277. PL.XVI). Seyitömer (Kuru, 2016: 85. Tablo: 3.25).

Kat. No: 2-8

Çizim: 10

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 6

Adı: Gaga ağızlı testi.

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Satın alma, 10 Ağustos 1988

Ölçüler: Dip Çap: 4,2 cm Gövde Çap: 10,1 cm Yükseklik: 15,3 cm

Mal: 3

Tanım: Gözeneksiz sıkı hamurlu, az kireç ve kum katkılıdır. Açık kahverengi (10 YR 6/3) hamur renkli olup kahverengi (10 YR 5/3) yüzeylidir.

Gaga ağızlı, silindirik boyunlu, oval gövdeli düz diptir. Ağız altından başlayıp omuz üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur. Omuz üzerinde ikisi karşılıklı, biri gaganın hizasında kabartma memecik bezemelidir.

Yapım tekniği: -

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen. Bilgen. Çıraklıoğlu., 2015a: Fig. No: 180). Bozüyük (Efe, Efe-Ay. 2011: 184. Res.10).

Kat. No: 2-9

Çizim: 15

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 12

Adı: Gaga ağızlı testi.

Dönem: ETÇ III

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Satın alma, 10 Ağustos 1988

Ölçüler: Dip Çap: 5,3 cm Gövde Çap: 14,3 cm Yükseklik: 19,9 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru az gözenekli, kireç ve kum katkılıdır. Kırmızı (2.5 YR 5/8) hamur renkli ve yüzeylidir. Yüzeyinde ince bir mat astar bulunmaktadır.

Kesik gaga ağızlı, basık şişkin gövdeli, ağız kenarından başlayıp omuz üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur.

Yapım tekniği: -

Benzerleri: Tavşanlı Höyük: (Özgüç, 1944: Lev. XXIV – Lev. VI, 12- 13). Kaklık Mevkii: (Topbaş, Efe, İlaslı, 1998: 68. Fig. 52. Kat. No: 129; Efe, Türkteki, 2011: 343. Kat. No: 464). Demirci Höyük-Sarıket (Efe, Efe-Ay. 2011: 182. Res. 3).

Kat. No: 2-10

Çizim: 23

Buluntu Yeri: Kuruçay Höyük – Kayı köy Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çanak

Dönem: ETÇ III

Ölçüler: Çap: 12 cm Yük: 2,1 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru orta gözenekli, İnce elenmiş kum katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 5/6) kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 4/8) kırmızıdır. Ağız kenarında korunmuş kırmızı astar izleri görülmektedir.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri:

Kat. No: 2-11

Çizim: 24

Buluntu Yeri: Kuruçay Höyük – Kayı köy Höyük

Korunduğu yer: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Prof. Dr. Turan EFE Laboratuvarı

Adı: Çömlek (Dip)

Dönem: ETÇ III

Ölçüler: Dip Çap: 6 cm Yük: 2 cm

Mal: 4

Tanım: Gözenekli hamurlu, İnce elenmiş kum, kireç ve çok az mika ve de bitki katkılıdır. Hamuru (2.5 YR 6/6) açık kırmızı, yüzeyi (2.5 YR 5/6) kırmızı renk astarlıdır. Düz diplidir.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri:

KATALOG 3 (OTÇ)**Kat. No:** 3-1**Çizim:** 21**Korunduğu yer:** Tavşanlı Müzesi.**Müze Env. No:** 32**Adı:** Çanak**Dönem:** OTÇ**Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi:** Hibe, 20 Ocak 1989**Ölçüler:** Ağız Çap: 21,5 cm Dip Çap: 7,4 cm Yükseklik: 10,5 cm**Mal:** 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, küçük kireç ve taşcık katkılıdır. Açık kahverengi (7.5 YR 7/2) hamur renkli ve yüzeylidir. Yüzeyinde mat ince bir astar bulunmaktadır.

İçe çekik ağız kenarlı, dışta kalınlaştırılmış çanak. Halka diptir.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Seyitömer Höyük (Bilgen. Bilgen. 2015b: 96 Fig. 101). Demirci Höyük-Sarıket (Seeher, 2000: 2013, G.567-6). Tavşanlı Höyük (Efe, 1990: 10. Res. 9; Fidan, vd., 2019a: 31. Şekil. 13). Kayıköy-Kuruçay Höyük (Özgüç, 1946, LXXVII-9-13).

Kat. No: 3-2

Çizim: 20

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 31

Adı: Çömlekçik.

Dönem: OTÇ

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 20 Ocak 1989

Ölçüler: Ağız Çap: 10,1 cm Dip Çap: 5,3 cm Gövde Çap: 14,2 cm Yük: 9,5

cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, mikalı, küçük kireç ve kum katkılıdır. Kahverengi (7.5 YR 5/2) hamur renkli ve yüzeylidir.

Dışta kalınlaştırılmış, basit ağız kenarlı, bikonik gövdeli, düz diplidir. Ağız kenarı altında karşılıklı dairesel ip deliklidir.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Tavşanlı Höyük (Fidan, vd., 2019a: 31. Şekil. 13).

Kat. No: 3-3

Çizim: 8

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 4

Adı: Yonca ağızlı testi.

Dönem: OTÇ

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Bilinmiyor, 1988

Ölçüler: Dip Çap: 4.2 cm Gövde Çap: 8.5 cm Yükseklik: 11.9 cm.

Mal: 1

Tanım: Hamuru orta gözenekli olup, mikalı, kireç ve taşcık katkılıdır. Pembe (7.5 YR 7/3) hamur renkli olup kırmızımsı sarı (7.5 YR 6/6) yüzeylidir. Yüzeyinde ince bir astar ve perdah bulunmaktadır.

Yonca ağızlı, keskin karınlı, halka diplidir. Ağız kenarından başlayıp karın üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Çavlum Mezarlığı (Bilgen, 2005: LXXV-4). Afyonkarahisar Dede Mezarı (Üyümez, Koçak, İlaslı, Çay, İşcan, 2007: 18. Çizim18-BI-I). Yanarlar (Emre, 1978: Lev-PL. XXXI-1). Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi (Koçak, Bilgin, Küçükbezci, 2019: 217. Lev. 29. 242).

Kat. No: 3-4

Çizim: 9

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 5

Adı: Yonca ağızlı testi.

Dönem: OTÇ

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 1988

Ölçüler: Dip Çap: 3,5 cm Gövde Çap: 8,3 cm Yükseklik: 8,5 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru az gözenekli, mikalı, küçük kireç, kum ve bitki katkılıdır. Kahverengi (7.5 YR 6/4) hamurlu ve yüzeylidir. Yüzeyi perdahlıdır.

Dörtlü yonca ağızlı, ağız kenarından başlayıp gövde üzerinde sonlanan tek dikey kulplu, keskin karınlı, halka diplidir.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Çavlım Mezarlığı (Bilgen, 2005: LXXVII-1). Yanarlar (Emre, 1978: Lev-PL. XXXI-2). Ağızören (Ünan, 2018: 252. Kat. No: 23; 2018: 253. Kat. No: 25).

Kat. No: 3-5

Çizim: 18

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 28

Adı: Yonca ağızlı testi.

Dönem: OTÇ

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Bilgi yok

Ölçüler: Dip Çap: 5,4 cm Gövde Çap: 10 cm Yük: 12,3 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, mikalı, küçük kireç katkılıdır. Açık kırmızımsı kahverengi (Devetüyü), (5 YR 6/4) hamur renkli olup kırmızımsı sarı (kahverengi), (7.5 YR 6/6) yüzeylidir. Yüzeyinde ince bir astar ve perdah mevcuttur.

Yonca ağızlı, keskin karınlı, halka diplidir. Ağız kenarından başlayıp omuz üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: : Çavlum Mezarlığı (Bilgen, 2005: LXXV-7). Yanarlar (Emre, 1978: Şek.-Fig. 57-61-59). Tavşanlı Höyük (Fidan, 2019b: 109. Fot. 2:C). Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi (Koçak, Bilgin, Küçükbezci, 2019: 217. Lev. 29-243). Demirci Höyük-Sarıket (Seeher, 2000: 208-G-47).

Kat. No: 3-6

Çizim: 19

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 29

Adı: Yonca ağızlı testi.

Dönem: OTÇ

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 20 Ocak 1989

Ölçüler: Dip Çap:6 cm Gövde Çap: 14,5 cm Yükseklik: 17,9 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru gözeneksiz, küçük kireç ve taşcık katkılıdır. Kahverengi (7.5 YR 5/2) hamur renkli ve yüzeylidir. Yüzeyi hamur renginde ince astarlı ve hafif perdahlıdır.

Yonca ağızlı, keskin karınlı, halka diplidir. Ağız kenarından başlayan omuz üzerinde sonlanan tek dikey kulpludur. Omuzu çevreleyen birbirine paralel iki adet kabartma bezeme vardır.

Yapım tekniği: Çark yapımı

Benzerleri: Çavlum Mezarlığı (Bilgen, 2005: LIV-2). Yanarlar (Emre, 1978: Lev-PL.XXVII-4).

Kat. No: 3-7

Çizim: 22

Korunduğu yer: Tavşanlı Müzesi.

Müze Env. No: 74

Adı: Yonca ağızlı testi.

Dönem: OTÇ

Buluntunun Müzeye Geliş Şekli ve Tarihi: Hibe, 10 Şubat 1989

Ölçüler: Dip Çap: 3,8 cm Gövde Çap: 7,1 cm Yükseklik: 8,2 cm

Mal: 1

Tanım: Hamuru orta gözenekli, kireç ve taşcık katkılıdır. Kırmızımsı sarı (7.5 YR 6/6) hamur renkli olup açık kırmızımsı kahverengi (5 YR 6/4) yüzeylidir. Yüzeyinde mat ince bir astar bulunmaktadır.

Yonca ağızlı testi? (olduğu düşünülen), keskin karınlı, halka diplidir. Ağız kenarından başlayıp omuz üzerinde biten dikey tek kulpludur.

Yapım tekniği: Çarkta yapılmıştır.

Benzerleri: Çavlum Mezarlığı (Bilgen, 2005: LXXVI-9). Yanarlar (Emre, 1978: Şek. Fih. 48-51-50). Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi (Koçak, Bilgin, Küçükbezci, 2019: 217. Lev. 29-245).

Ek-2 Resimler**Resim: 1****Resim: 2**

Resim: 3

Resim: 4

Resim: 5

Resim: 6

Tavşanlı Höyük

Resim:7

Resim:8

Resim:9

Resim:10

Resim:11

Resim: 12

Resim:13

Resim:14

Resim:15

Resim:16

Resim:17

Resim:18

Resim:19

Resim:20

Resim:21**Resim:22**

Resim:23

Resim:24

Resim:25

Resim:26

Resim:27**Resim:28**

Resim:29

Resim:30

Resim:31

Resim:32

Resim:33

Resim:34

Resim:35

Resim:36

Resim:37

Resim:38

Resim:39**Resim:40**

Resim:41

Resim:42

Resim:43**Resim:44**

Resim:45

Resim:46

Resim:47

Resim:48

Resim:49

Resim:50

Resim:51

Resim:52

Resim:53

Resim:54

Resim:55**Resim:56**

Resim:57

Resim:58

Resim:59

Resim:60

Resim:61

Resim:62

Resim:63

Resim:64

Resim:65

Resim:66

Resim:67

Resim:68

Resim:69

Resim:70

Resim:71**Resim:72**

Resim:73

Resim:74

Resim:75

Resim:76

Resim:77

Resim:78

Resim:79

Resim:80

Resim:81

Resim:82

Resim:83

Resim:84

Resim:85

Resim:86

Resim:87

Resim:88

Resim:89

Resim:90

Resim:91**Resim:92**

Resim:93**Resim:94**

Resim:95

Resim:96

Resim:97

Resim:98

Resim:99

Resim:100

Resim:101

Resim:102

Resim:103

Resim:104

Resim:105

Resim:106

Resim:107

Resim:108

Resim:109

Resim:110

Resim:111**Resim:112**

Resim:113

Resim:114

Resim:115

Resim:116

Resim:117

Resim:118

Resim:119

Resim:120

Resim:121**Resim:122**

Resim:123

Resim:124

Resim:125

Resim:126

Resim:127

Resim:128

Resim:129

Resim:130

Resim:131

Resim:132

Resim:133

Resim:134

Resim:135

Resim:136

Resim:137

Resim:138

Resim:139

Resim:140

Resim:141

Resim:142

Resim:143

Resim:144

Resim:145

Resim:146

Resim:147**Resim:148**

Resim:149

Resim:150

Resim:151

Resim:152

Resim:153

Resim:154

Resim:155

Resim:156

Resim:157

Resim:158

Resim:159

Resim:160

Resim:161

Resim:162

Resim:163

Resim:164

Resim:165

Resim:166

Resim:167

Resim:168

Resim:169**Resim:170**

Resim:171

Resim:172

Resim:173

Resim:174

Resim:175

Resim:176

Resim:177

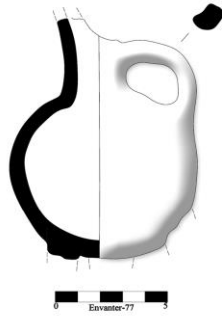

Resim:178

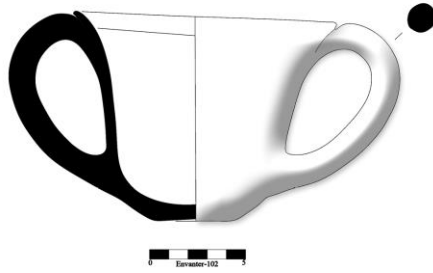

Resim:179

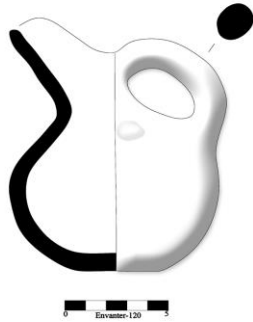
Ek- 3: Çizimler

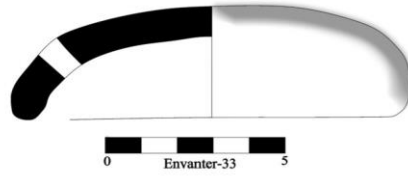
Çizim: 1

Çizim: 2

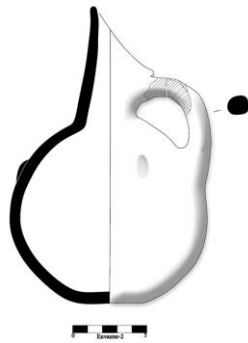
Çizim: 3

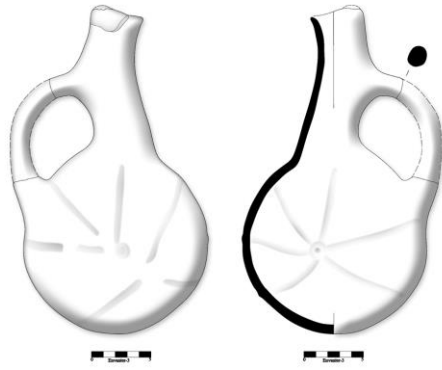
Çizim: 4

Çizim: 5

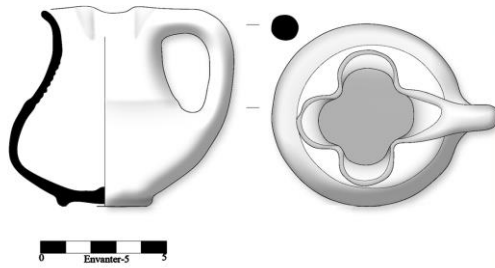
Çizim: 6

Çizim: 7

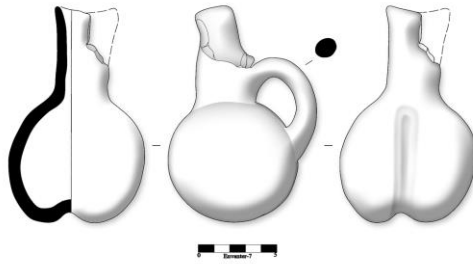
Çizim: 8

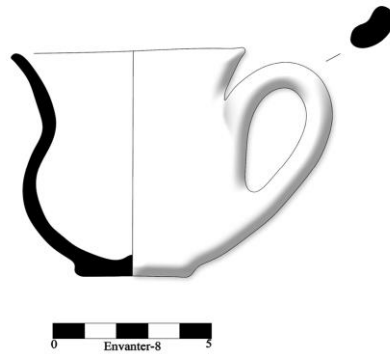
Çizim: 9

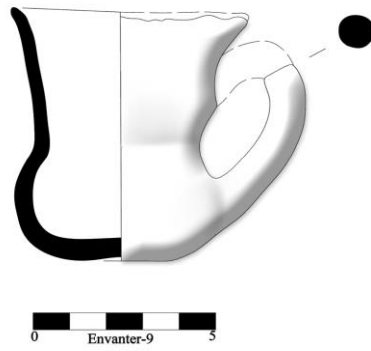
Çizim: 10

Çizim: 11

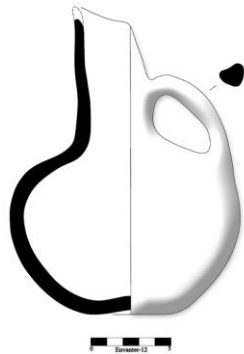
Çizim: 12

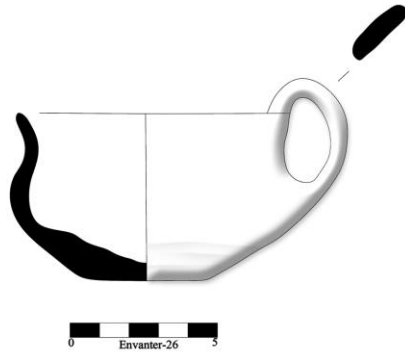
Çizim: 13

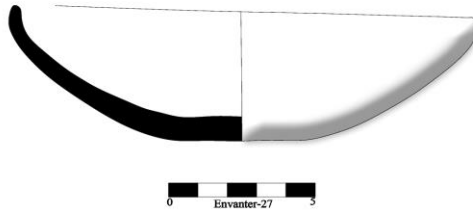
Çizim: 14

Çizim: 15

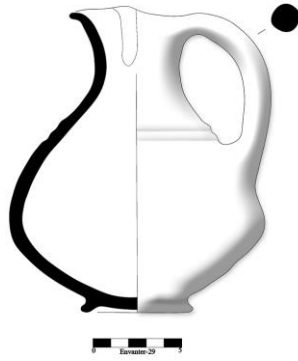
Çizim: 16

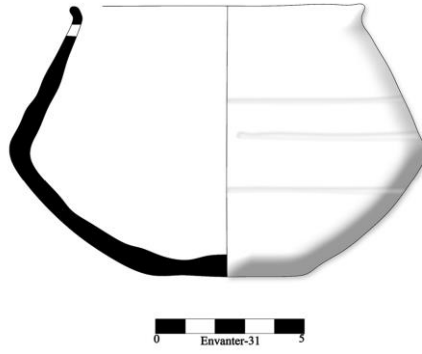
Çizim: 17

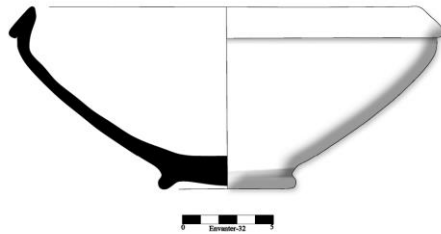
Çizim: 18

Çizim: 19

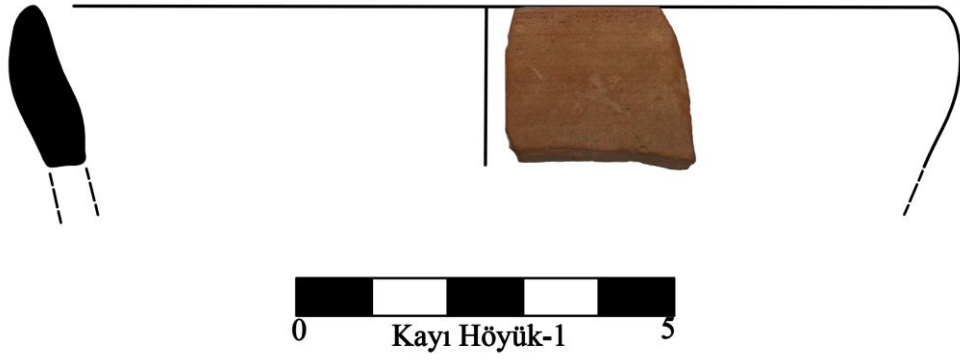
Çizim: 20

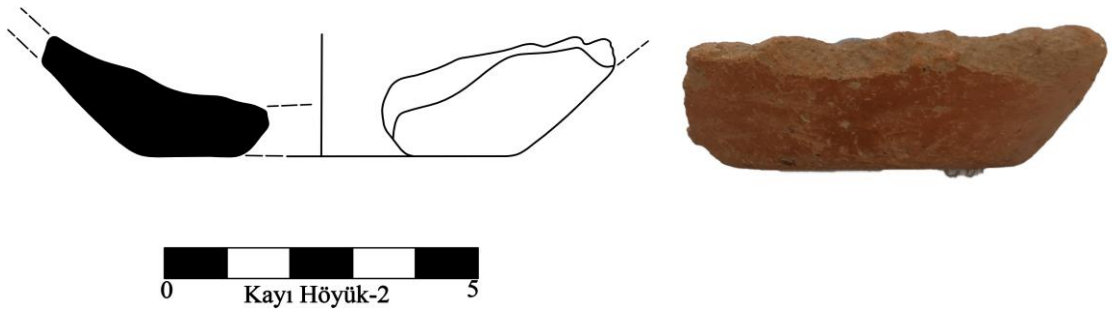
Çizim: 21

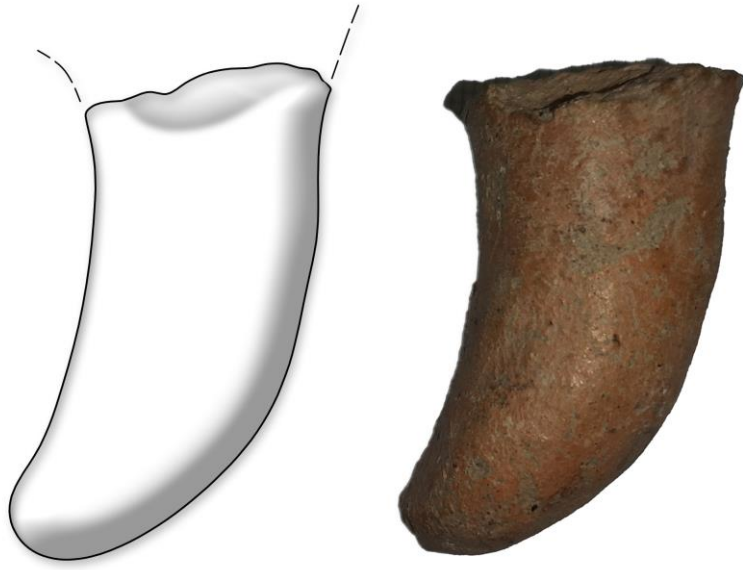
Çizim: 22

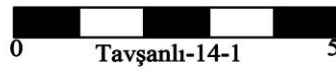
Çizim: 23

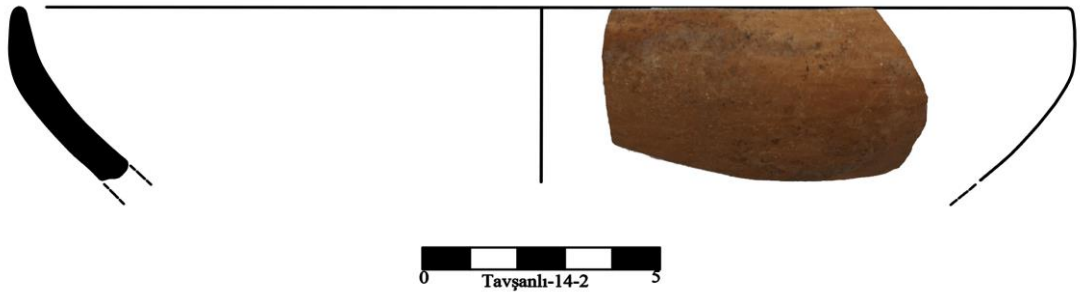
Çizim: 24

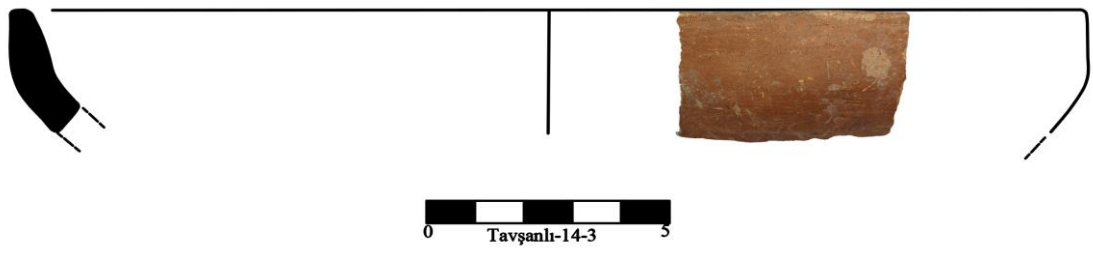
Çizim: 25

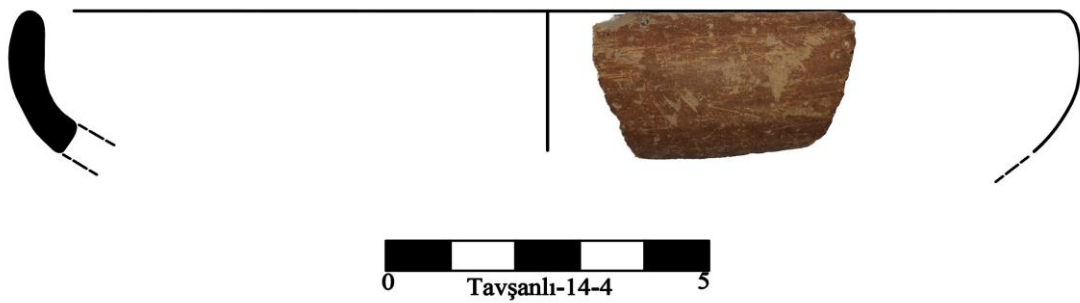
Çizim: 26

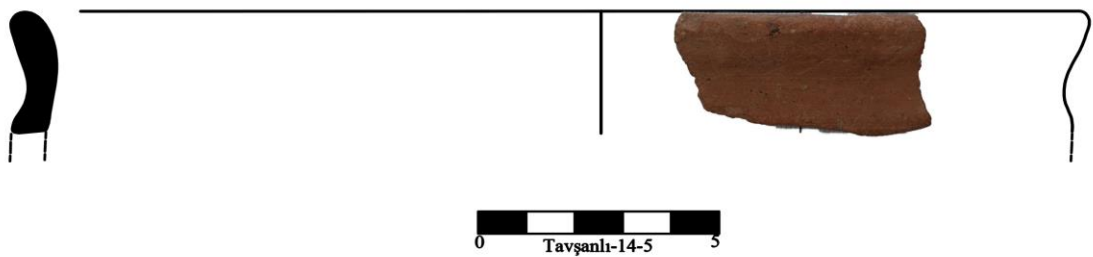
Çizim: 27

Çizim: 28

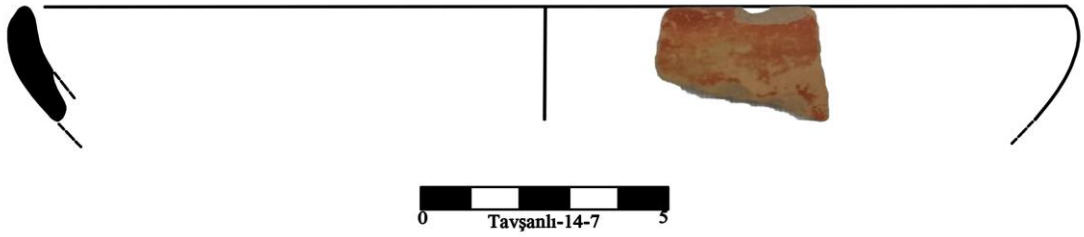
Çizim: 29

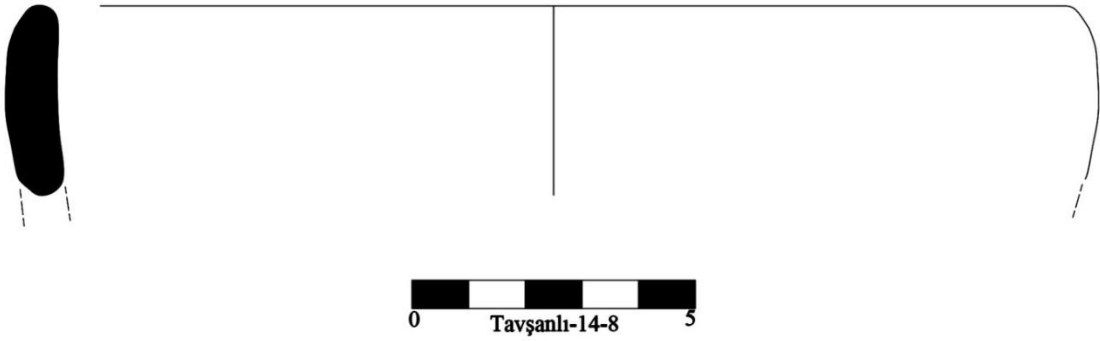
Çizim: 30

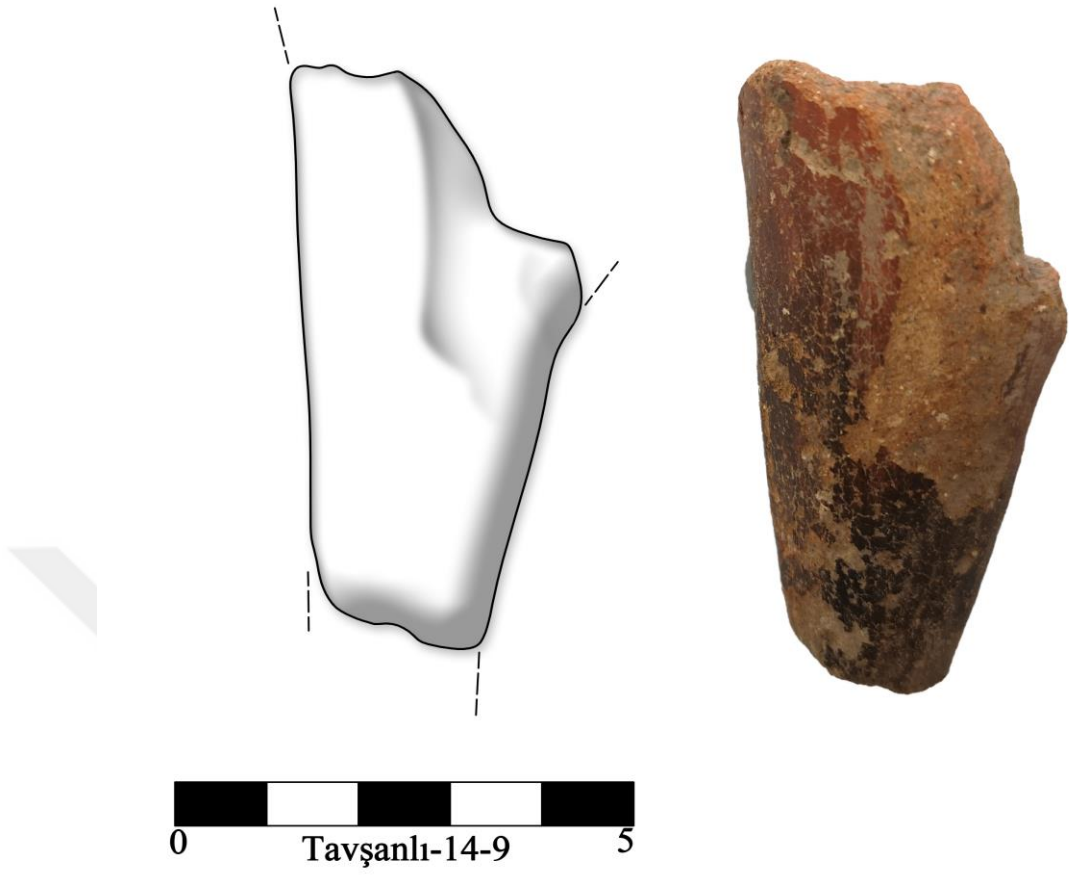
Çizim: 31

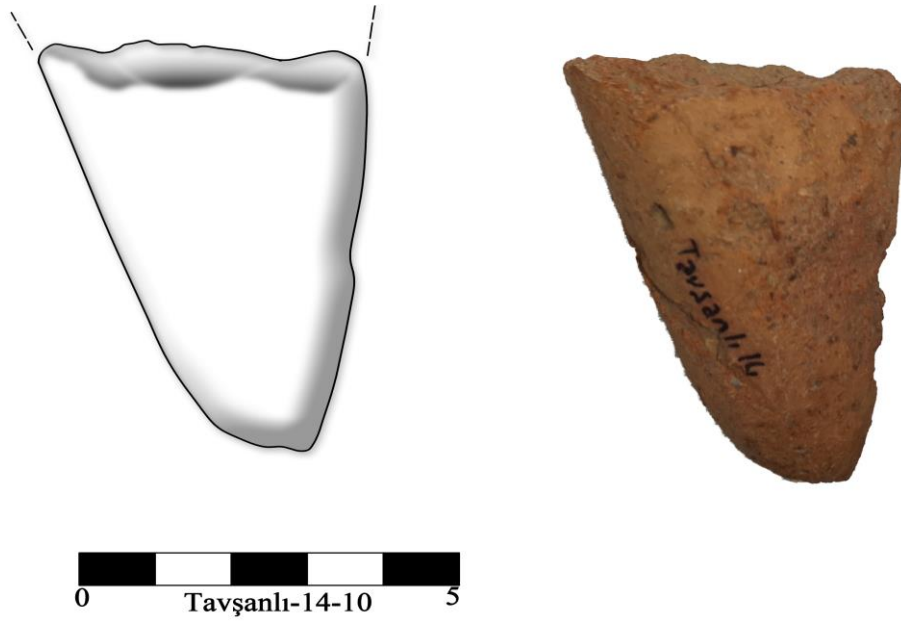
Çizim: 32

Çizim: 33

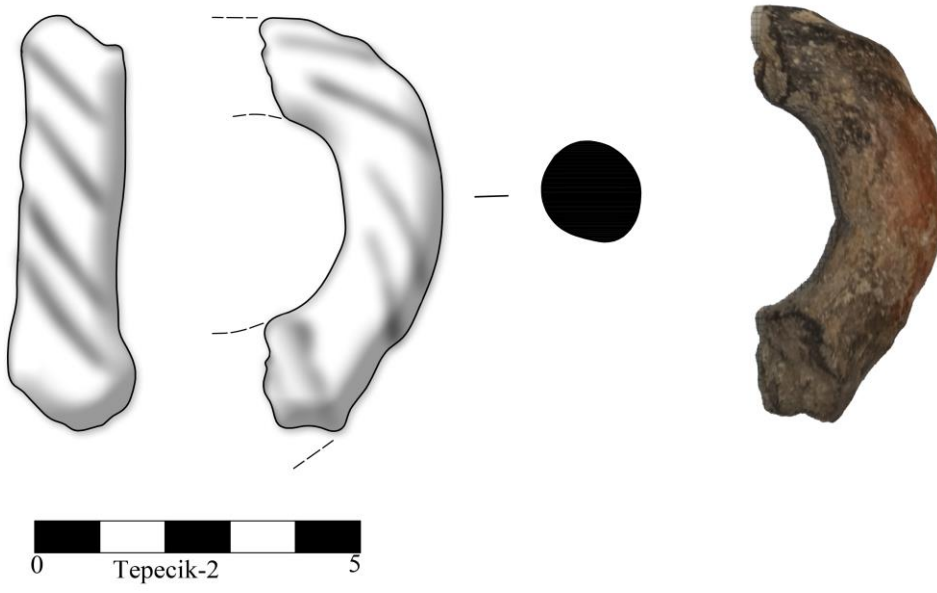
Çizim: 34

Çizim: 35

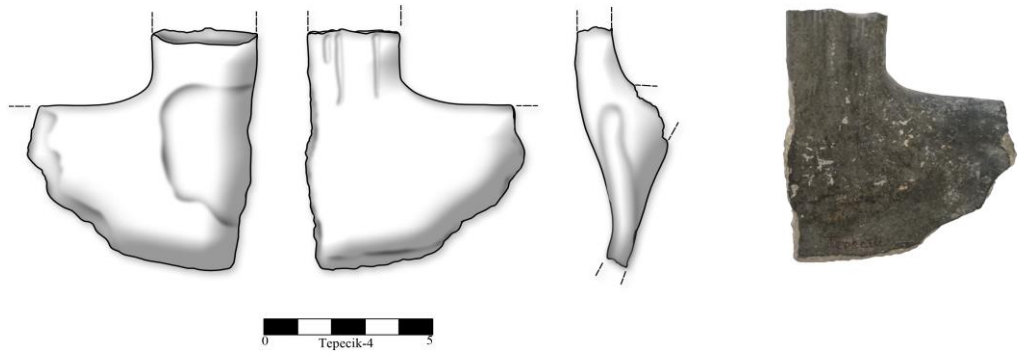
Çizim: 36

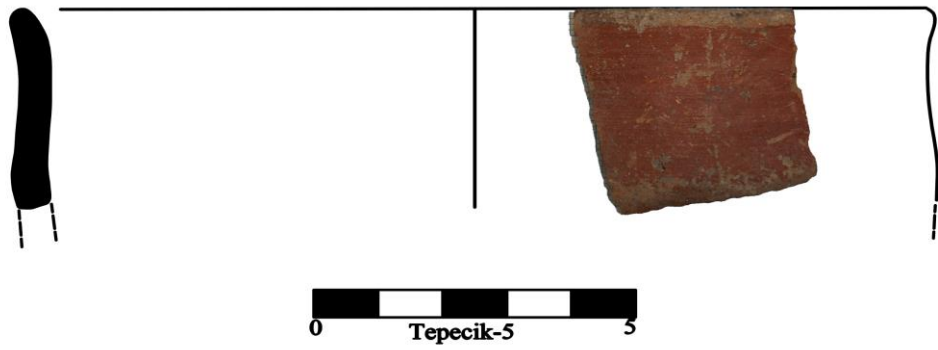
Çizim: 37

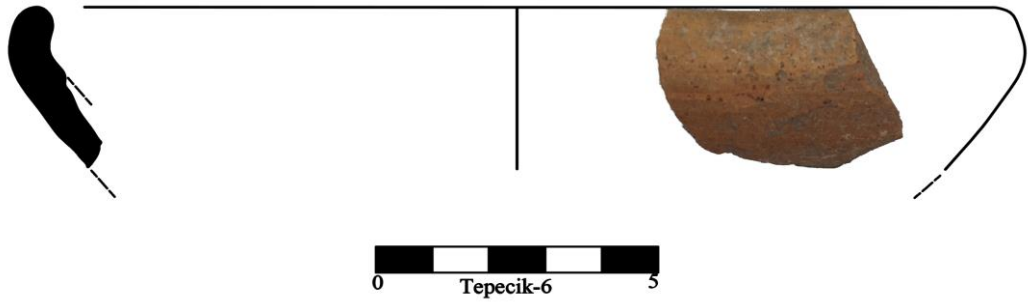
Çizim: 38

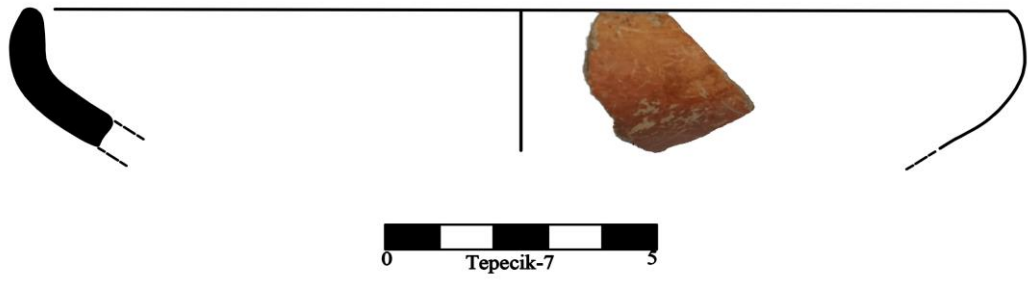
Çizim: 39

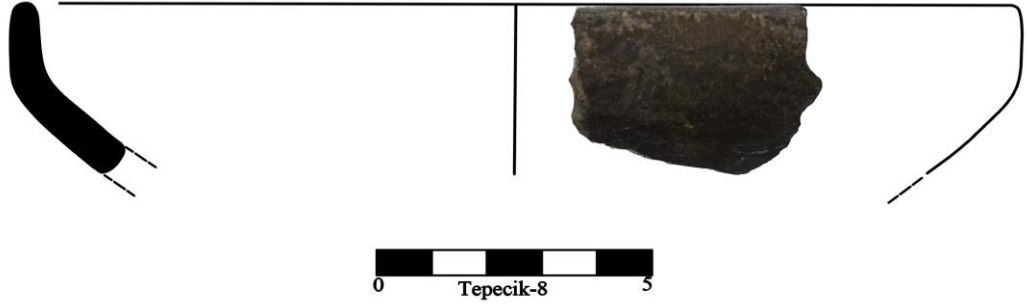
Çizim: 40

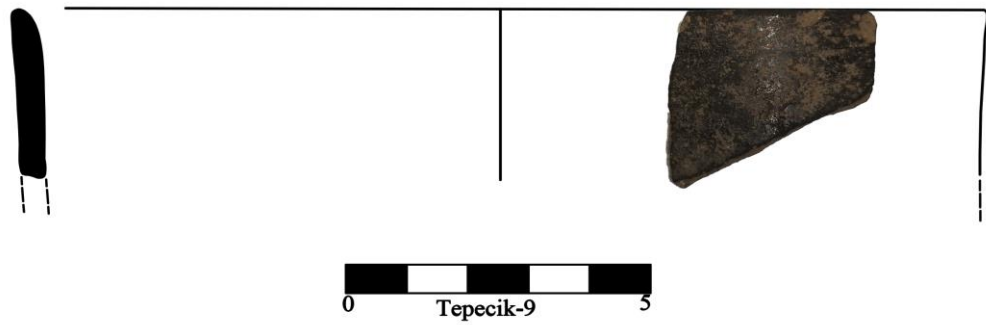
Çizim: 41

Çizim: 42

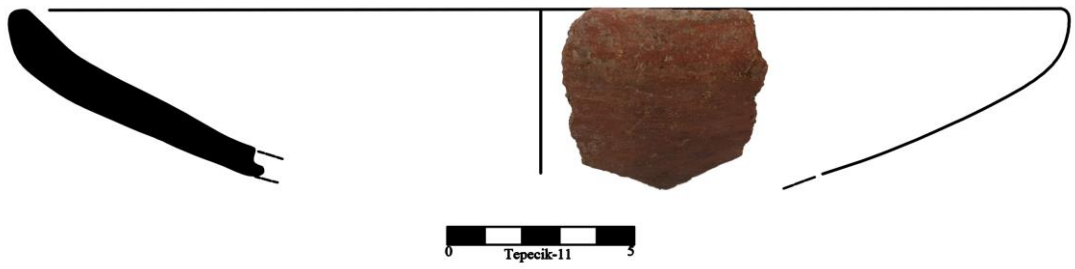
Çizim: 43

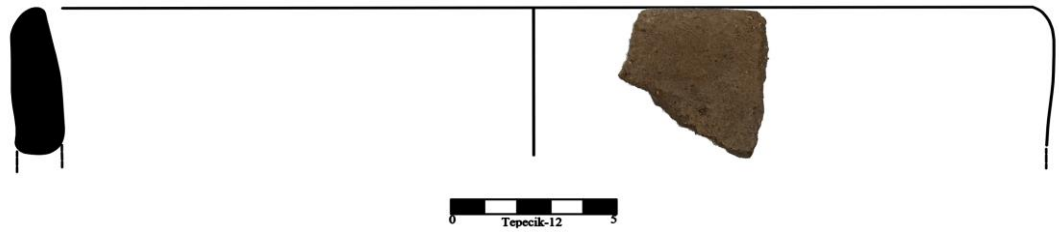
Çizim: 44

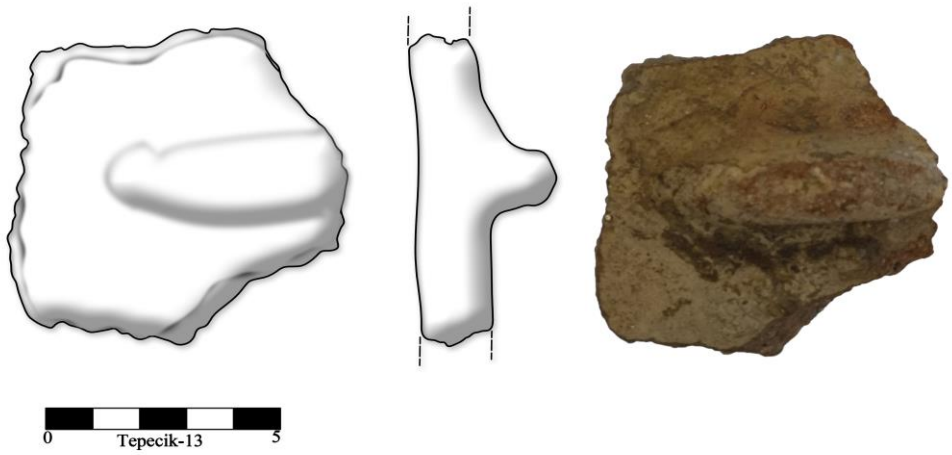
Çizim: 45

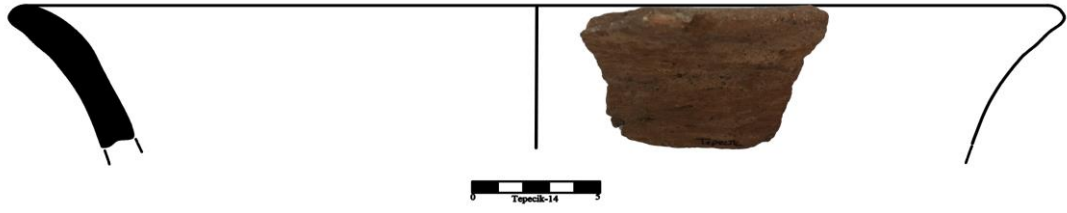
Çizim: 46

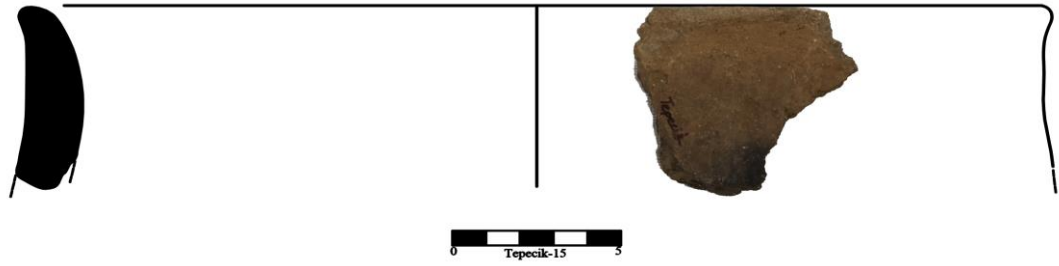
Çizim: 47

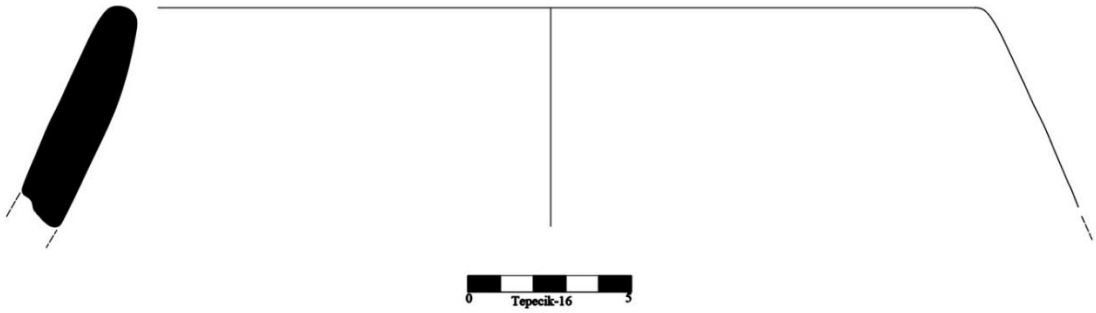
Çizim: 48

Çizim: 49

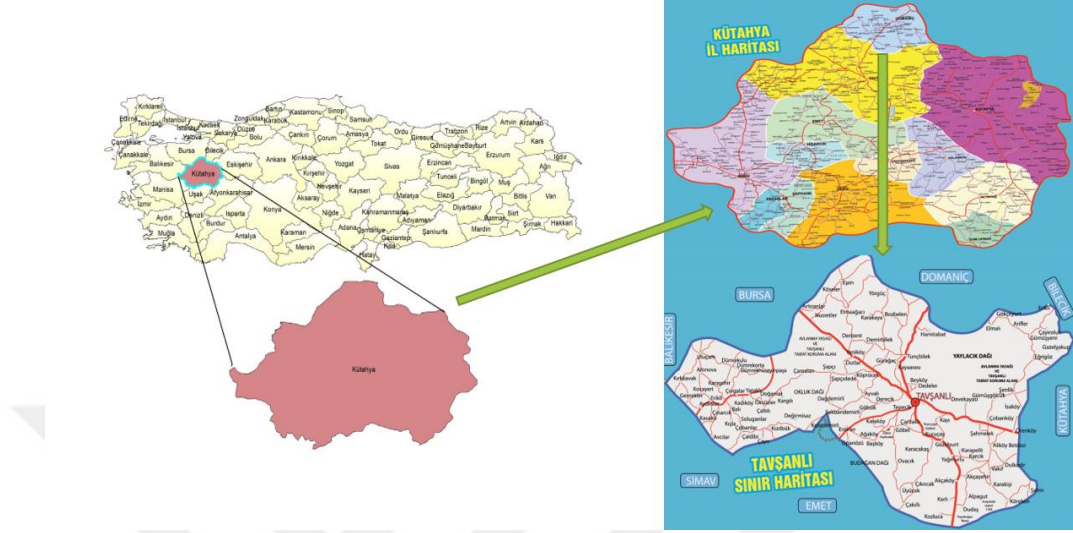

Çizim: 50

Çizim: 51

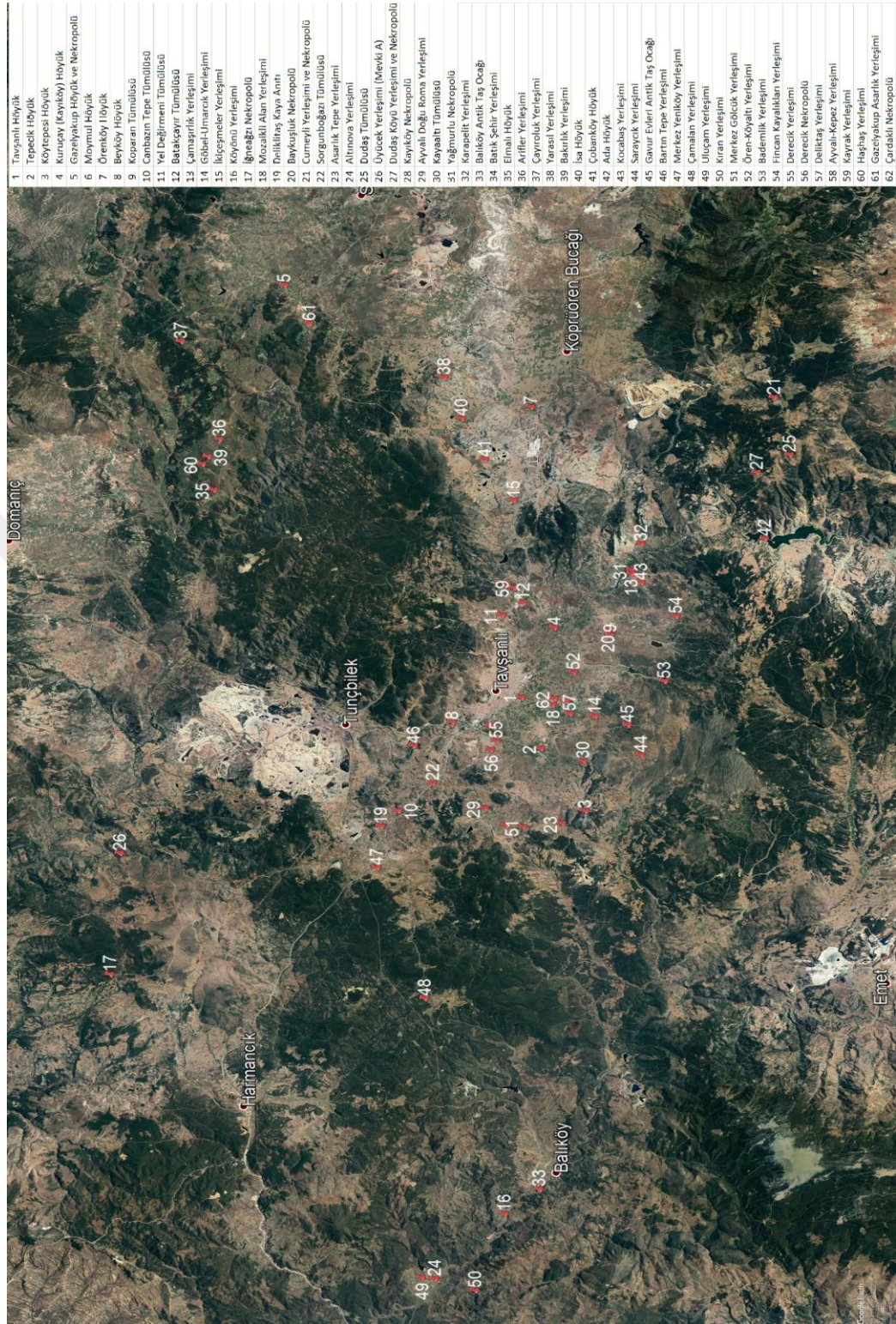
Ek-4: Haritalar

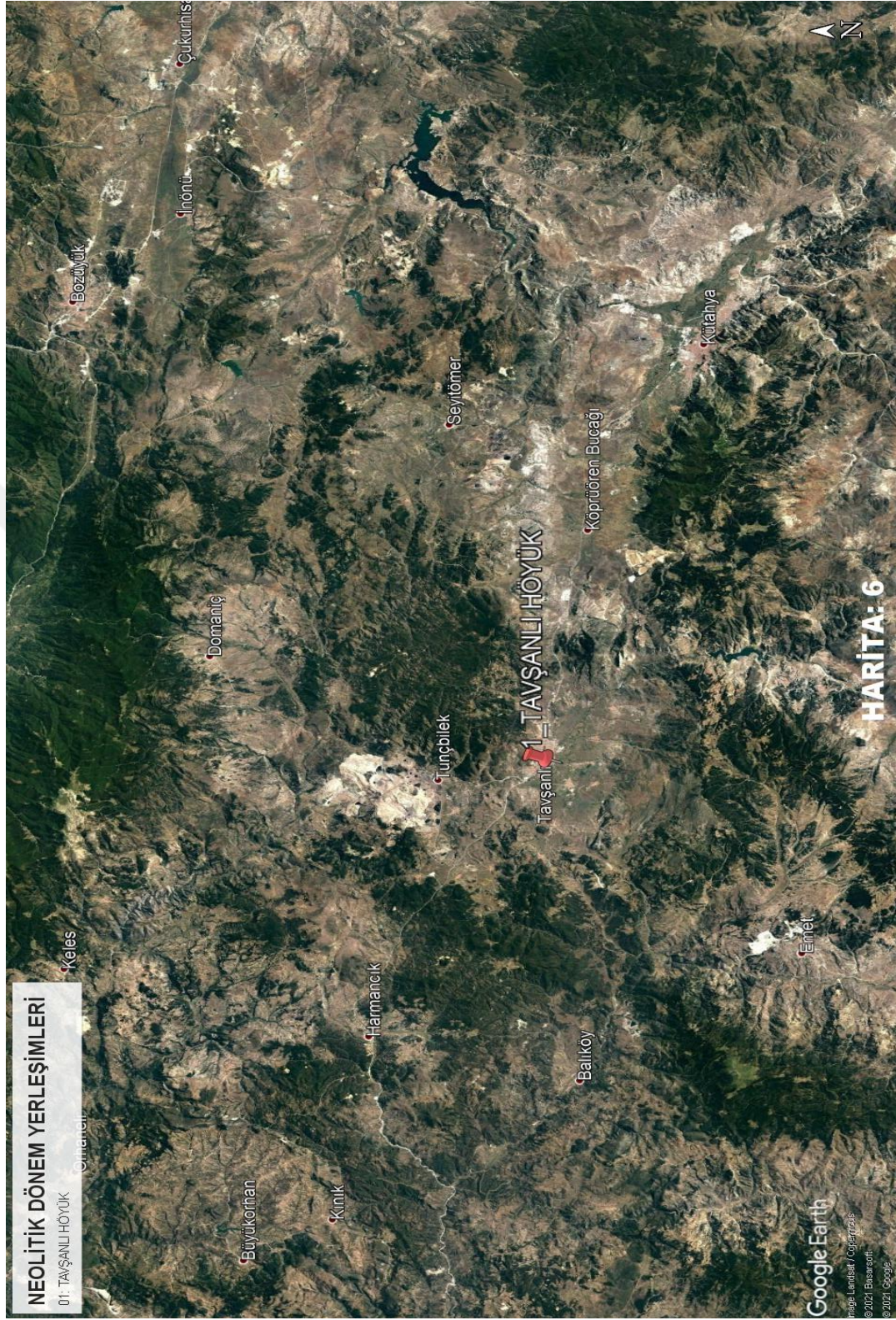
Harita: 1

Harita: 2

Harita: 5

Harita: 6

Harita: 7

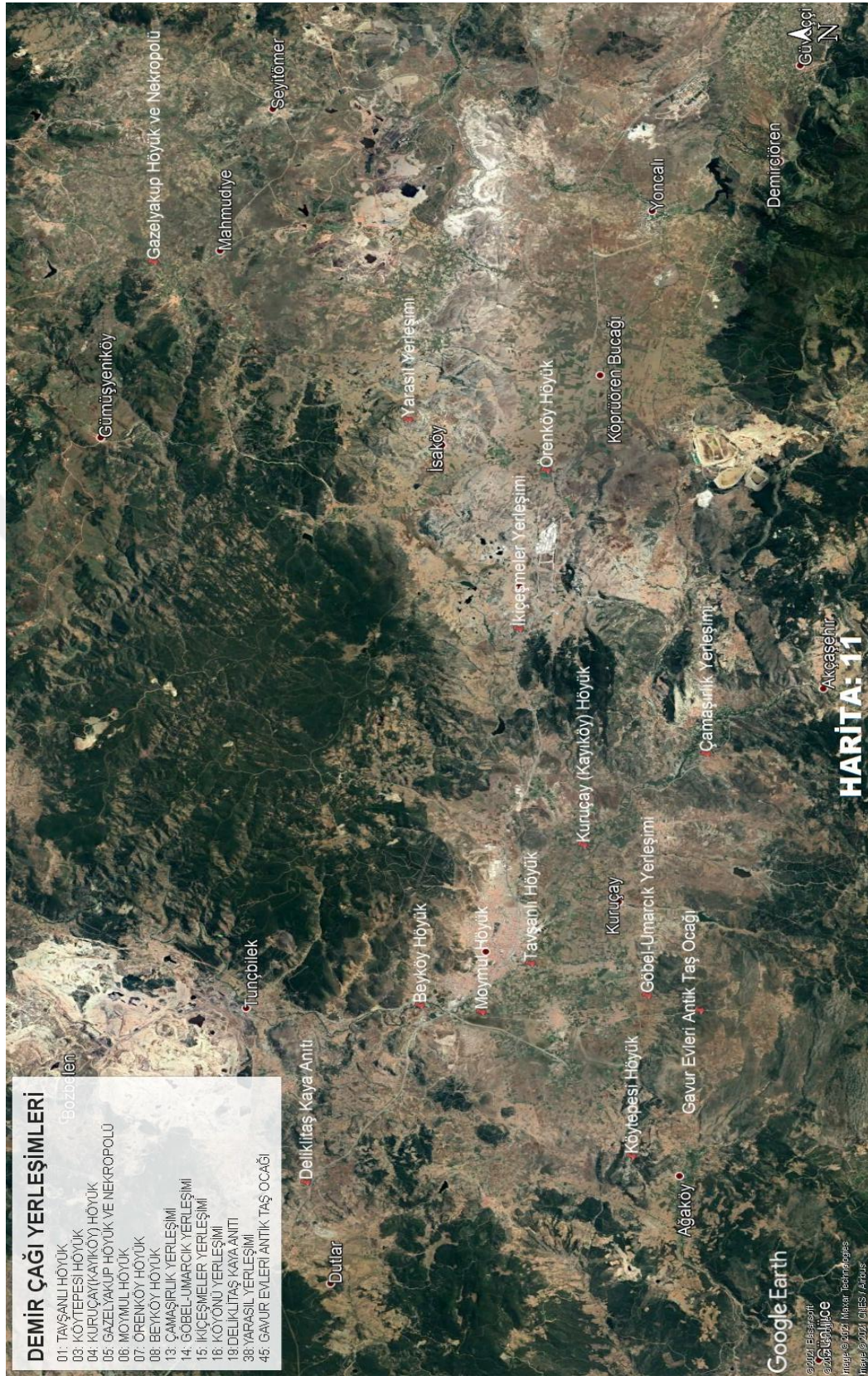
Harita: 8

Harita: 9

Harita: 10

Harita: 11

Harita: 12

Ek -5: Tablolar

N o	Arkeolojik Alanın Adı	Bulunduğu Belde, Köy, Mahalle ve/veya Mevki	Çağı ve/veya Dönemi							Tescil	Referans	Buluntu veya Kalıntı
			Neolitik	Kalkolitik	Erken Tunç	Orta Tunç	Geç Tunç	Demir	Hellenistik Roma-D. Roma			
1	Tavşanlı Höyük	Merkez (Çardaklı Mah. Yolu)								Var	Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 407; Efe, 1990: 8-11; Efe, 2010: 9; Efe, 2014: 24-25; Efe, 1989: 407; Fidan, vd., 2019b: 20; Ünan, S. 2018: 107; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik, Cüraf
2	Tepecik Höyük	Tepecik Beldesi (Emet Yolu)								Var	Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 406-407; Efe, 1990: 4-5; Fidan, vd., 2019a: 22; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik, Cüraf
3	Köytepesi Höyük	Başköy								Var	Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 407; Efe, 1990: 5; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
4	Kuruçay (Kayıköy) Höyük	Kayı Köy								Var	Çöl, 1992: I-c; Efe, 1989: 407-408; Efe, 1990: 5; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
5	Gazelyakup Höyük ve	Gazelyakup Köyü								Var	Sarı, 2011: 138; Doğal ve	Seramik

	Nekropolü										Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
6	Moymul Höyük	Merkez (Moymul Mah.)								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
7	Örenköy Höyük	Ören Köy								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
8	Beyköy Höyük	Beyköy								Var	Efe, 1989: 406; Efe, 1990: 5; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
9	Koparan Tümülüsü	Karacakaş Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
10	Canbazın Tepe Tümülüsü	Köprücek Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
11	Yel Değirmeni Tümülüsü	Kayı Köy								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları	

											Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
1 2	Batakçıyır Tümülüsü	Kayı Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
1 3	Çamaşırılık Yerleşimi	Yağmurlu Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
1 4	Göbel- Umarcık Yerleşimi	Göbel Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
1 5	İkiçeşmeler Yerleşimi	Devekayası Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
1 6	Köyöntü Yerleşimi	Karaşehir Mah. (Balıköy Beldesi)								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
1 7	İğneazgı Nekropolü	Eşen Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları	Seramik

										ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
18	Mozaikli Alan Yerleşimi	Merkez (Çardaklı Mah.)							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
19	Deliklitaş Kaya Anıtı	Köprücek Köyü							Var	Efe, 1990: 11; Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
20	Baykuşlar Nekropolü	Karacakaş Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
21	Cumeyli Yerleşimi ve Nekropolü	Köreken Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
22	Sorgunboğaz 1 Tümülüsü	Ayvalı Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
23	Asarlık Tepe Yerleşimi	Karaköy							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü.	Seramik

										Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
2 4	Altınova Yerleşimi	Altınova Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
2 5	Dudaş Tümülüsü	Dudaş Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
2 6	Üyücek Yerleşimi (Mevki A)	Kızılçukur Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
2 7	Dudaş Köyü Yerleşimi ve Nekropolü	Dudaş Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
2 8	Kayıköy Nekropolü	Kayı Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
2 9	Ayvalı Doğu Roma Yerleşimi	Ayvalı Köyü							Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
3	Kayaaltı	Göbel Köyü							Var	Doğal ve	

0	Tümölüsü										Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	
3 1	Yağmurlu Nekropolü	Yağmurlu Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
3 2	Karapelit Yerleşimi	Karapelit Köyü								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Seramik
3 3	Balıköy Antik Taş Ocağı	Balıköy								Var	Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri (D.K.V.K.E). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. Kütahya Müze Müdürlüğü Arşivi)	Mermer
3 4	Batık Şehir Yerleşimi	Merkez (Çardaklı Mah.)								Yok	Yeni Tespit Dinçel, 2012a: 65-67; Efe, 2010: 8; Erdinç, 2020: 10-17; Kocaman, 2006: 22; MAMA IX: xix, P99; Tavşanlı Belediyesi, 2016a: 24; Tavşanlı Belediyesi, 2016b: 19-20.	Seramik, Mermer
3 5	Elmalı Höyük	Elmalı Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Tezgah ağırlığı
3 6	Arifler Yerleşimi	Arifler köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
3 7	Çayıroluk Yerleşimi	Çayıroluk Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
3 8	Yarasıl Yerleşimi	İsa Köy								Yok	Yeni Tespit	Seramik
3 9	Bakırlık Yerleşimi	Gökçeyurt Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Demir Cürufu
4 0	İsa Höyük	İsa Köy								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Dilgi
4 1	Çobanköy Höyük	Çobanköy								Yok	Yeni Tespit	Seramik
4	Ada Höyük	Dudaş Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik

2		(Alpagut Mah.)										
4	Kocabaş Yerleşimi	Yağmurlu Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Öğütme taşı
4	Saraycık Yerleşimi	Başköy								Yok	Yeni Tespit	Seramik
4	Gavur Evleri Antik Taş Ocağı	Ovacık Köyü								Yok	Yeni Tespit	Mermer
4	Bartın Tepe Yerleşimi	Kayaarası Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
4	Merkez Yeniköy Yerleşimi	Merkez Yeniköy								Yok	Yeni Tespit	Seramik
4	Çamalan Yerleşimi	Çamalan Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Cürufu
4	Uluçam Yerleşimi	Uluçam Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Kıran Yerleşimi	Altınova Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Merkez Gölcük Yerleşimi	Merkez Gölcük Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Ören-Köyaltı Yerleşimi	Kuruçay Beldesi								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Bademlik Yerleşimi	Kuruçay Beldesi								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Fincan Kayahıkları Yerleşimi	Kuruçay Beldesi (Güzelyurt Mah.)								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Tezgah ağırlığı
5	Derecik Yerleşimi	Derecik Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Derecik Nekropolü	Derecik Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Cam
5	Deliktaş Yerleşimi	Göbel Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Ayvalı-Kepez Yerleşimi	Ayvalı Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
5	Kayrak Yerleşimi	Kayı Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
6	Haşhaş Yerleşimi	Gökçeyurt Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik
6	Gazelyakup Asarlık Yerleşimi	Gazelyakup Köyü								Yok	Yeni Tespit	Seramik, Bronz iğne
6	Çardaklı Nekropolü	Merkez (Çardaklı Mah. Yolu)								Yok	Yeni Tespit	Seramik

Tablo: 1

	1-Kırmızı Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu	2-Kahverengi Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu	3-Yalın Mal Grubu	
Çanak		Kat. No: 1-1		
Testi	Kat. No: 1-3, 1-4	Kat. No: 1-2		
B. Çömlek		Kat. No: 1-5		
Kapak			Kat. No: 1-6	

Tablo: 2

	1-Kırmızı Astarlı Mal Grubu	2-Gri Astarlı Mal Grubu	3-Kahverengi Astarlı Mal grubu	
Depas	Kat. No: 2-1			
Fincan	Kat. No: 2-2, 2-3			
Tankard		Kat. No: 2-4, 2-5		
Testi	Kat. No: 2-9	Kat. No: 2-6, 2-7	Kat. No: 2-8	

Tablo: 3

	1-Kahverengi Astarlı ve Perdahlı Mal Grubu	
Çanak	Kat.No: 3-1	
Çömlekcik	Kat.No: 3-2	
Testi	Kat.No: 3-3, 3-4, 3-5, 3-6, 3-7	

Tablo: 4

MAHALLE ADI	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ADA MAHALLESİ	1005	1018	1029	1039	1031	1006	1009	1047	1017	1013	1005	987	973	949
BAĞLIK MAHALLESİ	2224	2224	2248	2263	2218	2196	2289	2284	2266	2254	2210	2220	2175	2167
BEYKÖY MAHALLESİ	1155	1121	1126	1143	1153	1164	1155	1156	1158	1154	1144	1149	1135	1121
ÇARDAKLI MAHALLESİ	714	673	665	647	693	681	692	681	690	701	705	704	679	704
ÇİRCİRÇEŞME MAHALLESİ	768	798	812	854	894	869	952	987	1041	1085	1176	1328	1463	1601
ÇUKURKÖY MAHALLESİ	2700	2702	2708	2744	2958	3010	2966	2900	3059	3602	3607	3682	3655	3541
DAĞÇEŞME MAHALLESİ	2119	2169	2407	2461	2478	2621	2690	2719	2634	2794	3140	3376	3581	3691
DEDELER MAHALLESİ	414	415	414	422	408	404	416	391	402	411	409	442	416	383
DURAK MAHALLESİ	5042	5202	5407	5399	5343	5480	5493	5600	5616	5554	5416	5106	5135	5204
HANIMÇEŞME MAHALLESİ	4141	4148	4351	4576	4898	5183	5356	5565	5776	5983	6197	6348	6712	6808
İSTASYON MAHALLESİ	3984	3869	3920	3948	3958	3968	3932	3918	3917	3942	3903	3806	3879	3928
KARAKOVA MAHALLESİ	723	742	762	766	769	795	749	794	783	798	777	765	794	796
KAVAKLI MAHALLESİ	2856	2915	3021	2993	2952	2874	2801	2781	2805	2790	2695	2761	2815	2826
MOYMUL MAHALLESİ	6382	6476	6601	6864	6994	7212	7259	7483	8088	8380	8237	8070	8302	8639
ÖMERBEY MAHALLESİ	808	803	781	753	775	790	783	770	821	827	834	796	813	792
SUBAŞI MAHALLESİ	2993	2914	2890	3240	3458	3608	3670	3771	3854	3773	3759	3617	3670	3710
ULUCAMI MAHALLESİ	8003	7843	7851	7810	7970	7877	7942	7980	7996	8030	8011	7946	7872	7877
YENİ MAHALLE	12264	12176	12352	12147	12139	12402	12450	12747	13096	13273	13267	12973	13142	13487
YILDIRIM BEYAZIT MAHALLESİ	3438	3832	3845	4622	4695	4681	4622	4642	4638	4690	4665	4554	4489	4499
TOPLAM NÜFUS :	55240	62040	63190	64691	65784	66821	67226	68216	69657	71054	71157	70630	71700	72723
	6800	1150	1501	1093	1037	405	990	1441	1397	103	-424	543	+1023	

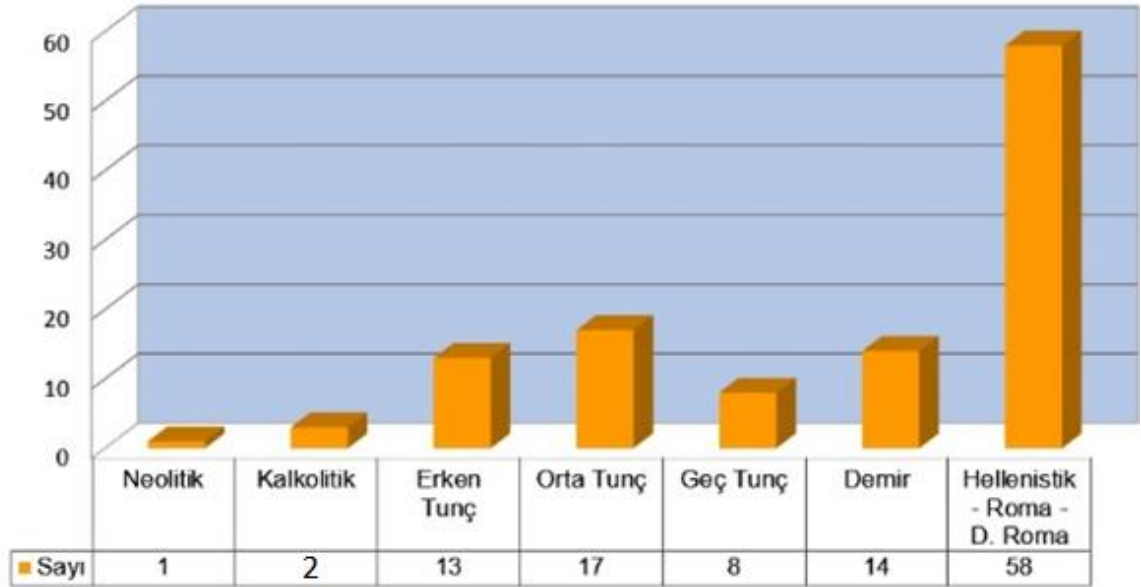
Tablo: 5

TAVŞANLI KÖY NÜFUSLARI - 2020											
	Köyün Adı	Muhtarın Adı Soyadı		İlçeye Uzaklığı	Nüfus		Köyün Adı	Muhtarın Adı Soyadı		İlçeye Uzaklığı	Nüfus
1	AĞAKÖY	Mustafa YERLİKAYA		15 Km.	151	45	M.GÖLCÜK	Mehmet ALTIN		11 Km.	129
2	AKÇAKÖY	Saban KUMRU		21 Km.	135	46	G.GÖLCÜK	İrfan GÜNER		21 Km.	121
3	AKÇAŞEHİR	Mustafa DALLI		21 Km.	197	47	G.YENİ	Ömer BAŞ		37 Km.	101
4	ALIKÖY	İsmail BAŞARAN		17 Km.	457	48	İSAKÖY	Kadir YEŞİL		26 Km.	334
5	ALTINOVA	Osman GÖKTAS		62 Km.	90	49	KARACAKAŞ	Mustafa KAYABAŞI		11 km.	140
6	ARIFLER	Zekeriya BİLGİLİ		40 Km.	45	50	KARAKIŞI	Mehmet ARSLAN		32 Km.	69
7	ARTIRANLAR	Yusuf YUMUŞAK		28 Km.	104	51	KARAKAYA	İsa UZUN		29 Km.	38
8	AVCILAR	Nazır TUNA		61 Km.	74	52	KARAKÖY	İsmail YERLİKAYA		9 Km.	183
9	AYDINLAR	Şevki GÜRE		57 Km.	76	53	KARAPELİT	Mustafa MERT		17 Km.	278
10	AYVALI	Yakup ÖZLÜ		9 Km.	1207	54	KARCIK	Hasan KARTAL		18 Km.	62
11	BAŞKÖY	Cemalettin ÇINAR		17 Km.	344	55	KARGILI	Ramazan ALTINDAŞ		35 Km.	123
12	BOZBELEN	Sadık KAPTAN		26 Km.	269	56	KARLIKÖY	H.Hüseyin DİLEK		27 Km.	276
13	BURHAN	Recep ELMA		39 Km.	97	57	KAYAARASI	Engin CEYHAN		9 Km.	691
14	ÇAKILLI	Muzafer YAVUZ		25 Km.	93	58	KAVAKLI	Ahmet ELDES		57 Km.	135
15	ÇALDIBI	Okyat ÜSTÜN		34 Km.	184	59	KAYIKÖY	Mehmet Ali BALI		9 Km.	285
16	ÇALTILI	Mustafa KOÇYİĞİT		40 Km.	312	60	KIRIKKAVAK	Abdurrahman ÖZEL		65 Km.	137
17	ÇAMALAN	Bekir GÜRBÜZ		28 Km.	111	61	K.DEMİRLİ	İsmail YİĞİT		22 Km.	170
18	ÇAYIRKÖY	İsmail ERDAL		33 Km.	67	62	KIZILÇUKUR	Recep YİĞİT		48 Km.	464
19	ÇAYIROLUK	Mustafa DİNÇ		53 Km.	18	63	KIZILBÜK	Ali Rıza ÇALIŞKAN		29 Km.	71
20	ÇIKRICAK	Sait ASLAN		17 Km.	116	64	KOCAYERİ	Hidayet DÖNMEZ		65 Km.	36
21	ÇINARCIK	Recep ÖZTÜRK		53 Km.	62	65	KOZLUCA	Mustafa YAVUZ		31 Km.	80
22	ÇOBANKÖY	Murat HAVA		36 Km.	562	66	KÖPRÜCEK	İsmail AÇAR		16 Km.	555
23	ÇOBANLAR	Ahmet TOKMAN		17 Km.	126	67	KÖREKEN	Saban BAŞ		36 Km.	44
24	DAĞDEMİRLİ	Ahmet ÖZUYGUN		19 Km.	66	68	KÖSELER	Halil DAYAN		35 Km.	374
25	DEĞİRMİSAZ	Fazlı ARSLAN		25 Km.	86	69	MADANLAR	Mustafa ELEVİLİ		57 Km.	28
26	DERBENT	Muzafer AKDOĞAN		20 Km.	317	70	NUSRATLAR	Mehmet ASA		27 Km.	100
27	DERECİK	İbrahim DEMİRKIRAN		5 Km.	1070	71	OPANOZU	Osman SOLMAZ		16 Km.	264
28	DEVEKAYASI	H.Hüseyin TEKİN		14 Km.	173	72	OVACIK	H.Hüseyin KAYAN		14 Km.	330
29	DOĞANLAR	Ahmet ERBEY		42 Km.	118	73	ÖKSÜZLER	Ahmet Ali AKKUŞ		43 Km.	30
30	DUDAŞ	Mustafa ALTINTAŞ		28 Km.	119	74	ÖRENKÖY	Diler ÖZDEN		21 Km.	67
31	DUTLAR	Mustafa ARSLAN		19 Km.	88	75	S.DEMİRLİ	İlyas KURT		15 Km.	184
32	DÜMREKHÜSE	Nihat Süleyman BURKAY		53 Km.	105	76	ŞAHİN	İdris KARADAĞ		37 Km.	321
33	DÜMREKORTA	Süleyman KAYMAN		55 Km.	33	77	SAHMELEK	İsmail CANDAN		16 Km.	103
34	DÜMREKULUKU	Ali İhsan BAŞIKARA		54 Km.	127	78	SAPCI	Turan KURU		20 Km.	194
35	EĞRİÖZ	Ali KARACA		30 Km.	126	79	SAPCIDEDE	Murat AYDIN		17 Km.	95
36	ELMAAĞACI	Ahmet TAŞDEMİR		37 Km.	275	80	ŞENLİK	İbrahim KUTLU		25 Km.	161
37	ELMALI	Mehmet AKDAĞ		48 Km.	8	81	ULUÇAM	İbrahim UZUN		65 Km.	97
38	EMİRLER	Hüseyin YAŞAR		14 Km.	196	82	ÜYÜCEK	Hüseyin ŞEN		22 Km.	127
39	ERİKLİ	Ramazan YİĞİT		56 Km.	120	83	VAKİF	Ahmet Ali BİLGE		28 Km.	26
40	EŞEN	Mustafa SALIN		36 Km.	450	84	YAĞMURLU	Veysel BİLGİLİ		13 km.	172
41	GAZELYAKUP	Mehmet Ali İNCE		59 Km.	202	85	YATAKLI	Halil ÇETİN		45 Km.	193
42	GEVREKLER	Ahmet Ali PALA		61 Km.	70	86	M.YENİKÖY	Süleyman YAVUZ		16 Km.	440
43	GÖBEL	Yakup ÖZBEY		6 Km.	766	87	YÖRGÜÇ	Ahmet AY		31 Km.	398
44	GÖKÇEYURT	Oğuz KOCA		48 Km.	30						
					9.442		TOPLAM KÖY NÜFUSU				17.668

Tablo: 6

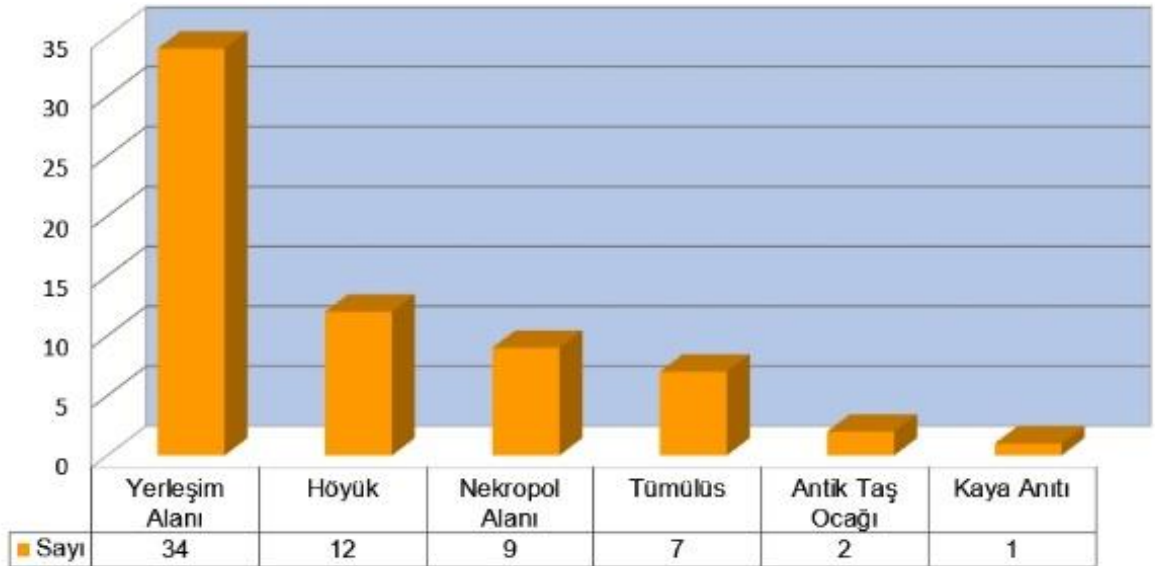
Ek -6: Grafikler

**ÇAĞ VE DÖNEMLERE GÖRE
TAVŞANLI'DAKİ ARKEOLOJİK ALAN SAYILARI**

Grafik: 1

**TÜRLERİNE GÖRE
TAVŞANLI'DAKİ ARKEOLOJİK ALAN SAYILARI**

Grafik: 2

E7- 1: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nden alınan izin belgesi

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIğI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Sayı : 94949537-161.05[161.05]-E.422255

19.06.2020

Konu : Öğrenci  alışması (Mehmet Ali
KOCABAŞ)

DAğITIM YERLERİNE

İlgi : Mehmet Ali KOCABAŞ'nın 16.06.2020 tarihli başvurusu.

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans programı  ğrencisi Mehmet Ali KOCABAŞ'nın Prof. Dr. A. Nejat BİLGEN'in danışmanlığında "Tavşanlı Arkeolojik buluntuları ve  zel Tavşanlı Müzesi Eserlerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezi kapsamında yürütmek istediği arazi çalışmasına ilişkin ilgi yazı ve ekleri incelenmiştir.

"14/01/2020 tarih ve E.39797 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Yapılacak Yüzey Araştırması, Sondaj ve Kazı  alışmalarının Yürütülmesi Hakkında Yönerge" nin 6. Maddesi kapsamında 2020 yılı Kütahya İli, Tavşanlı İlçesi ve Köyleri sınırlarında yapılacak  ğrenci  alışması Bakanlığımız, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünce uygun g r lm ştir.

Söz konusu çalışmanın; ilgili Müze Müdürlüğü denetiminde yapılması ve Müze Müdürlüğünün belirleyeceği şartlara uyulması, alanda bulunan kültür varlıklarına fiziki müdahalede bulunulmaması, kazı ve araştırma başkanlarının yayın haklarının saklı kalması koşullarıyla 2020 yılında gerçekleştirilmesinde sakınca görülmemektedir.

 alışmalara ilişkin olarak "Kültür Ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Yapılacak Yüzey Araştırması, Sondaj ve Kazı  alışmalarının Yürütülmesi Hakkında Yönerge, (Ek 6, Ek 7)" kapsamında hazırlanacak " ğrenci  alışması Müze Raporu ve  ğrenci  alışması Raporu" nun çalışmanın tamamlamasını takiben 3 ay içinde Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Yapılacak çalışmanın yayımlanması söz konusu olduğunda, tez çalışmasının ilgili jüri tarafından onaylanmasının ardından, talep Bakanlığımızca ayrıca değerlendirilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imza
Yahya COŞKUN

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

İl. TBMM Binası Yanı, ULUS - ANKARA
Telefon: (312) 470 62 31 Fax: (312) 4706540
www.kulturvarliklari.gov.tr, kazilar@kulturturizm.gov.tr

Bilgi için: Veysi GÜN
Arkeolog
Telefon No:(312) 470 62 03

1 / 2

Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

Dağıtım:

Sayın Mehmet Ali KOCABAŞ
(e posta)
KÜTAHYA VALİLİğİNE
(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü)

Ek- 8: Kütahya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Müze Müdürlüğü'nden alınan izin belgesi.

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Müze Müdürlüğü

Sayı : E-93226932-155.01-996374

30.12.2020

Konu : Yerli Araştırmacılar

Sayın Mehmet Ali KOCABAŞ

İlgi : Mehmet Ali KOCABAŞ'ın 28.12.2020 tarihli başvurusu.

Tavşanlı İlçe sınırları ile köylerinde yer alan yüzeyde görülebilen tüm arkeolojik dönemlere ilişkin bulgularla ilgili araştırma konulu Yüksek Lisans Tezi çalışmanız Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmiş olup çalışma öncesi Müdürlüğümüzce irtibata geçilmesi ve çalışmanın bir kopyasının Müdürlüğümüz arşivine iletilmesi hususunda bilgilerinize sunulur.

Seher ALTUNKAYNAK DUĞAN
Müze Müdür V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : UORLOWNM

Belge Doğrulama Adresi: <http://belgedogrulama.kultur.gov.tr/>

Pasam Sultan Mah. Gediz Cad Ulu Cami yanı No:4

Telefon No : (274) 223 69 90 Belgegeçer No : (274) 224 26 38

e-posta : kutahyamuzesi@kultur.gov.tr internet adresi :

www.kutahyamuzesi.gov.tr

Bilgi için: Yavuz OKTAY
Tekniker

Ek- 9: Tavşanlı Belediye Başkanlığı İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin belgesi.

T.C.
TAVŞANLI BELEDİYE BAŞKANLIĞI
İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 58421174-804.01-E.313/2051
Konu : Mehmet Ali Kocabaş Hk.

27/05/2020

Sayın Mehmet Ali KOCABAŞ

İlgi :15.05.2020 tarihli ve 26326 numaralı dilekçeniz.

İlgi dilekçede, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Yüksek Lisans Programının 201891250014 no'lu öğrencisi olduğunuzu, "Tavşanlı Arkeolojik Bulguları ve Özel Tavşanlı Müzesi Eserlerinin değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezinin danışmanı olan Prof. Dr. A. Nejat BİLGİN ile istişare halinde Kütahya ili, Tavşanlı ilçe sınırları ile köylerinde yer alan, yüzeyde görülebilen tüm arkeolojik dönemlere ilişkin bulgularla ilgili bir araştırmanın yanı sıra Tavşanlı Özel Müzesi koleksiyonunda yer alan arkeolojik eserlere ilişkinde bir yüksek lisans tezi hazırlamak istediğinizi ve söz konusu yüksek lisans tezi konunuz ile ilgili olarak Belediyemizden tarafınıza gerekli iznin verilmesini istediğinize dair dilekçeniz incelenmiş olup, izin talebiniz uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Mustafa GÜLER
Belediye Başkanı
(e-imzalıdır.)

5070 sayılı kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Yeni Mah. Cumhuriyet Meydanı No:1 Pk:43430 Tavşanlı/Kütahya
Tel No: 0(274) 614 15 10 Fax No: 0(274) 614 86 50
E-posta: İnternet Adresi: www.tavsanli.bel.tr

Bilgi İçin: Veli Çelebi
İnsan Kaynakları ve Eğitim Md. V.
Birim Dahili Tel No: 2300

Doküman Adresi: <https://e-hizmet.tavsanli.bel.tr/ebelediye/sifresiz/belge?p=844M2Hoq3G>

Ek- 10: Orman Genel Müdürlüğü Kütahya Orman Bölge Müdürlüğü. Tavşanlı Orman İşletme Müdürlüğü. Tavşanlı'nın orman arazisi varlığı hakkında ki resmi belge.

T.C.
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Kütahya Orman Bölge Müdürlüğü
Tavşanlı Orman İşletme Müdürlüğü

Sayı : E-87438605-622.03-148996

20.01.2021

Konu : Tavşanlı'nın Orman Arazisi Varlığı Hk.

TAVŞANLI BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
(İmar ve Şehircilik Müdürlüğü)

İlgi : Tavşanlı Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 18.01.2021 tarihli ve E-21574849-622.03-56/185 sayılı yazınız.

Tavşanlı'nın Geçmişten Günümüze Tarihli Proje ile ilgili Tavşanlı'nın orman arazisi varlığı tespiti amacıyla güncel ormanlık, koru, bataklık alanları, endemik türleri ve özellikleri tabiat koruma alanları ile dağların toplam yüz ölçüm bilgileri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Sinan ÖZDAĞ
İşletme Müdürü

Ek: Tavşanlı'nın Orman Varlığı (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : SATVHUWP

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ogm-ebys>

Kavaklı Mah. Tunçbilek Cad. No: 4 Tavşanlı-KÜTAHYA
Telefon No: +90 274 614 49 95 Belge Geçer No: +90 274 614 49 70
internet adresi: kutahyaobm.ogm.gov.tr

Bilgi için: Hakan BEKTAS
Sözleşmeli Personel

Ek- 11: Tavşanlı Kaymakamlığı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü. Tavşanlı İlçesine ait toplam tarım alanı hakkında ki resmi belge.

T.C.
TAVŞANLI KAYMAKAMLIĞI
İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü

GIDANI KORU
SOFRANA SAHİP ÇIK

Sayı : E-44154418-622.03-200832

20.01.2021

Konu : Bilgi ve Belge Talepleri

TAVŞANLI BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
(İmar ve Şehircilik Müdürlüğü)

İlgi : 15.01.2021 tarihli ve 21574849-184 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda istenilen Tavşanlı İlçemize ait toplam tarım alanı 468.650,00 dekar, toplam çayır-mera ve otlakiye alanı 22.610,00 dekadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Ahmet TEMEL
İlçe Müdürü

KAYNAKÇA

- Acar, M. S. (2007). *Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesi*. Eskişehir: Zeytinoğlu Eğitim, Bilim ve Kültür Vakfı Yayını.
- Akkurt, D.S. (2019). *Eski Tunç Çağı'nda Anadolu'nun siyasal yapısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alaş, A. ve Solak, K. (1999). Kayaboğazı Baraj Gölü (Tavşanlı-Kütahya)'nın Bazı Faunistik Özellikleri. *Dumlupınar Üniversitesi, Fen Bilimleri Dergisi*, 1, 51-57.
- Altunel, E. ve Yalçiner, C. Ç. (2017). Mülayim Tepe (Tavşanlı/Kütahya) Yeraltı Radarı (GPR) Çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi. Tavşanlı Belediyesi'nin Almış Olduğu Danışmanlık Hizmeti Raporu*. Sayı: 53571114/060.07.02-49. Eskişehir.
- Arslan, M. ve Çelebi, Y. (2011). Öğretmen Fevzi Çoşkun. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 1(2), 36-43.
- Aşık, M. (2020). *Kütahya merkezde bulunan Bizans dönemi taş eserleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Atar, A. (2007). *Maliye Nezareti temettüat defterlerine göre tavşanlı nahiyesinin sosyo-ekonomik yapısı* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Aydın, N. (1991). Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989. *I. MKKS*, 19- 20 Nisan 1990 Ankara. 191-203.
- Baykasoğlu, N. ve Bahar, T. (2014). Needle Laces in the Museum of Tavşanlı Municipality. *Global Journal of Arts Education*, 4(2), 29-36.
- Bernabò Brea, L. (1964). *Poliochni: Città preistorica nell'isola di Lemnos*, Roma.
- Bilgen, A. N. (2009). Seyitömer Höyüğü 2007 Yılı Kazısı. *30. KST*, 2, 26- 30 Mayıs 2008 Ankara, Ankara. 71-88.
- Bilgen, A. N. ve Bilgen, Z. (2015b). Orta Tunç Çağ Yerleşimi (IV. Tabaka). *Seyitömer Höyük I*, A. N. Bilgen (ed.), İstanbul, 61-118.

- Bilgen, A. N. (2005). *Çavlum Eskişehir Alpu Ovası'nda Bir Orta Tunç Mezarlığı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Bilgen, A. N. (2008). Seyitömer Höyüğü 2006 Yılı Kazısı. 29. *KST*, 1, 28 Mayıs- 1 Haziran 2007 Kocaeli. Ankara. 321-332.
- Bilgen, A. N. ve Coşkun F. Ç. (2015a). Roma Dönemi Yerleşimi (I. Tabaka). *Seyitömer Höyük I*, A. N. Bilgen (ed.), İstanbul, 9-18.
- Bilgen, A. N. ve Coşkun F. Ç. (2015b). Hellenistik Dönem Yerleşimi (II. Tabaka). *Seyitömer Höyük I*, A. N. Bilgen (ed.), İstanbul, 19-34.
- Bilgen, A. N. ve Kapuci, A. (2019). *Seyitömer Höyük II*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Bilgen, A. N., Bilgen. Z. ve Çırakoğlu, S. (2015a). Erken Tunç Çağ Yerleşimi (V. Tabaka). *Seyitömer Höyük I*, A. N. Bilgen (ed.), İstanbul, 119-186.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G. ve Bilgen, Z. (2010). Seyitömer Höyüğü 2008 Yılı Kazısı. 31. *KST*, Cilt: 1, 25- 29 Mayıs 2009 Denizli, Ankara, 341-354.
- Bilgen. A. N. (2011). *Seyitömer Höyük*. In: V. Şahoğlu & P. Sotirakopoulou, eds. *Across: The Cyclades and Western Anatolia during the 3rd Millenium BC*. Istanbul: Sabancı University Sakıp Sabancı Museum, 208–213.
- Bilgen. A. N. (2012). *Seyitömer Höyük Kazısı Ön Raporu (2011–2012)*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Yayınları.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Kuru, A., Yüzbaşıoğlu, N., Özcan, F.Ç., Çırakoğlu, S. ve Silek, S. (2012). Seyitömer Höyüğü 2010 Yılı Kazısı. 33. *KST*, 1, 23-28 Mayıs 2011 Malatya, Ankara, 234-255.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Özcan, F.Ç., Kuru, A. ve Kuzu, Z. (2013). Seyitömer Höyük 2011 Yılı Kazısı. 34. *KST*, 1, 28 Mayıs- 1 Haziran 2012 Çorum, Ankara, 201-216.
- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Ünan, N., Silek, S., Çırakoğlu, S., Özcan, F.Ç., Kuru, A. ve Erdinç, Z. (2014). Seyitömer Höyüğü 2012 Yılı Kazısı. 35. *KST*, 1, 27- 31 Mayıs 2013 Muğla, Ankara, 349-360.

- Bilgen, A. N., Coşkun, G., Bilgen, Z., Yüzbaşıoğlu, N. ve Kuru, A. (2011). Seyitömer Höyüğü 2009 Yılı Kazısı. 32. KST, 1, 24- 28 Mayıs 2010 İstanbul, Ankara, 367-380.
- Bittel, K. (1939). *Ein Gräberfeld der Yortan-Kultur bei Babaköy, Archiv für Orientforschung*. XIII.1-31.
- Bittel, K. Otto., H. (1939). *Demirci-höyük. Eine Vorgeschichtliche Siedlung an der Phrygisch-Bithynischen Grenze*, Berlin.
- Bittel, K. (1942). *Kleinasiatische Studien*, Istanbuler Mitteilungen 5.
- Blegen, C.W., Caskey, J.L., Rawson, M. & Sperling, J. (1950). *Troy: General Introduction The First And Second Settlements*. 1-2: Text – Plates. Princeton Universty Press. New Jersey.
- Coşgun, F. (1978). *Dün ve Bugün Bütün Yönleriyle Tavşanlı*.
- Coşgun, F. (1997). *Tavşanlı'da Zaman*. Ankara: Uyum Ajans.
- Çelebi, Y. (2011). Başarılı Bir İnsanın Hayatından Dönüm Noktaları. *Tavşanlı Ticaret ve Sanayi Odası Kıvılcım Dergisi*, 4(21), 12-13.
- Çelebi, Y. (2012). *Dava Adamı, Doğa Aşığı Fevzi Coşgun*. Ankara: Uyum Ajans.
- Çelebi, Y. (2015). Mevlana'nın babası Bahaddin Veled: Cennet Bu Topraklarda. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 5(8), 54.
- Çetinkaya, M. (2004). *Tavşanlı Sanatçılar Ansiklopedisi*. Tavşanlı: Nesil Matbaacılık.
- Çöl, N. (1992). *Tavşanlı kent dokusu* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dinçel, Ö. F. (2007). *Milli Mücadelede Tavşanlı ve Emet – Cevizdere Zaferi*. Ankara: Uyum Ajans.
- Dinçel, Ö. F. (2009). *Tavşanlı*. Tavşanlı Sanayi ve Ticaret Odası. Ankara: Uyum Ajans.
- Dinçel, Ö. F. (2010). Tavşanlı İptidai Mektebi. Tavşanlı Ticaret ve Sanayi Odası. *Kıvılcım Dergisi*, 3(19), 17.
- Dinçel, Ö. F. (2011a). Tavşanlı Tarihi. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 1(1), 14-29.

- Dinçel, Ö. F. (2011b). Tavşanlı Ulu Cami. Tavşanlı Ticaret ve Sanayi Odası, *Kıvılcım Dergisi*, 3(20), 10.
- Dinçel, Ö. F. (2012a). *Tavşanlı Tarihi*. Tavşanlı: Tavşanlı Kaymakamlığı.
- Dinçel, Ö. F. (2012b). Tavşanlı Müzesi ve Milli Egemenlik Parkının Açılışı. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 2(3): 54-55.
- Dickinson, O. (1994). *The Aegean Bronze Age*. Cambridge University Press.
- Dönmez, Y. (1982). *Kütahya ve Çevresinin Fiziki Coğrafyası*. Atatürk'ün Doğumunun 100.Yılına Armağan, Kütahya. 1-15. İstanbul.
- Efe, H. (2010). *Tavşanlı Tarihi I*. Tavşanlı: Anıt Matbaa.
- Efe, H. (2011). Tavşanlı 3 Eylülde mi Kuruldu?. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 1(1), 40-41.
- Efe, H. (2013). Tavşanlı İsminin Menşesi Üzerine Mülâhazalar. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 3(6), 8-10.
- Efe, H. (2014). Türklerden Önce Tavşanlı'nın Tarihi. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 4(7), 23-29.
- Efe, H. (2015). Osmanlı Döneminde Tavşanlı'da Eğitim. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 5(8), 10-14.
- Efe, T. (1988). *Demircihüyük III. 2*, Verlag Philipp Von Zabern, Mainz am Rhein.
- Efe, T. (1989). 1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları. *T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, VII. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 405-424. Antalya.
- Efe, T. (1990). 1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları. *Anadolu Araştırmaları*, 12: 1- 19.
- Efe, T. & Ay-Efe, D. (2000). *Early Bronze Age I Pottery from Küllioba Near Seyitgazi, Eskişehir*. *Anatolia Antiqua*, 8: 1-87.

- Efe, T. (2003). Pottery Distribution Within the Bronze Age of Western Anatolia and its Implications upon Cultural, Political (and Ethnic?) Entities”, *Archaeological Essays in Honour of Homo amatus: Güven Arsebük için Armağan Yazılar*, (Ed. M. Özbaşaran, O. Tanındı, A. Boratav), İstanbul, 87-105.
- Efe, T. (2004a). Kültür Gruplarından Krallıklara: Batı Anadolu’nun Tarihöncesi Kültürel ve Siyasal Gelişim Profili, *Colloquium Anatolicum III*, İstanbul:15-29.
- Efe, T. (2007). The Theories of the ‘Great Caravan Route’ between Cilicia and Troy: The Early Bronze Age III Period in Inland Western Anatolia. *Anatolian Studies*, 57: 47–64.
- Efe, T. Fidan., E. (2008). Complex II in the Early Bronze II Upper Town of Küllioba Near Eskişehir. *Anatolica*, 34: 67–102.
- Efe, T. (2014). *Eskişehir Küllioba’da Yanmış İki Odada Ele Geçen Seçilmiş İTÇ II Seramiği*. Engin Özgen’e Armağan. 115-128. Ankara.
- Efe, T. ve Ay-Efe, D. (2011). Eskişehir Bölgesinin İlk Tunç Çağı’na Özgü Geriye Yatık Boyunlu Gaga Ağızlı Testileri. *Özsait Armağanı. Mehmet ve Nesrin Özsait Onuruna Sunulan Makaleler*. Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.
- Efe, T. ve Türkteki, M. (2011). İç Batı Anadolu Bölgesi Erken Tunç Çağı Seramiği. *Karşıdan Karşıya: MÖ 3. Bin’de Kiklad Adaları ve Batı Anadolu*. 214-223. İstanbul.
- Ekiz, A. (2010). *Profesyonel bir takımın şehrin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısına etkisinin araştırılması (Tavşanlı örneği)* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Emre, K. (1968). "Acemhöyük Seramiği", *Anadolu (Anatolia)* 10. 53-98. Ankara.
- Emre, K. (1978). *Yanarlar Afyon Yöresinde Bir Hitit Mezarlığı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Erden, M. (1974). *Tavşanlı Ağzı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyat Bölümü Yayınları.

- Erdoğan, Z. (2020). *Aizaitis bölgesi mezar taşları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Arkeoloji Enstitüsü, Denizli.
- Erdoğan, B. ve Çevik, Ö. (2015). Batı Anadolu Kronolojisi ve Terminolojisi: Sorunlar ve Öneriler. *Anadolu Tarih Öncesi Araştırmalar Dergisi – Anadolu Prehistorya Araştırmaları Dergisi*, 29-45.
- Ergen, Y. B. (1986). *Tarihi çevrede yapılaşma biçimlerini belirleyen uygulanabilir bir yöntem önerisi, Kütahya, Tavşanlı ilçesi kent merkezi sit alanındaki yapılaşma biçimleri üzerine bir deneme* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Fidan, E. (2012). *Küllüoba İlk Tunç Çağı Mimarisi*. M.A.S.R.O.P. E-Dergi, (Mimarlar, Arkeologlar, Sanat Tarihçileri, Restoratörler Ortak Platformu), 7:1–44.
- Fidan, E., Sarı, D., Türkteki, M. (2015). An Overview of the Western Anatolian Early Bronze Age. *European Journal of Archaeology*, 18(1), 60-89.
- Fidan, E. (2018). Kütahyanın Tarih Öncesi: Kazı ve Yüzey Araştırmaları, *Kütahya Müzesi 2017 Yıllığı*. S. Ünan (ed.), 121-129. Ankara.
- Fidan, E. (2020). Kütahya’da Tarih Öncesi Dönem Yüzey Araştırmaları, Ekar 2017-2019 Çalışmaları. Kütahya Yüzey Araştırması 2019 Yıllığı. *Kütahya Arkeoloji, Sanat Tarihi ve Tarih Araştırmaları*. Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları. Sayı VII. 129-144.
- Fidan, E. ve Fidan, S.S. (2019b). *Kütahya Yüzey Araştırması 2018. Kütahya Müzesi 2018 Yıllığı. Kütahya Arkeoloji, Sanat Tarihi ve Tarih Araştırmaları*. Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları. VI. 101-107.
- Fidan, E., Türkteki, M., Oğuzhanoglu U., vd. (2019a). Eskişehir ve Kütahya İlleri Tarih Öncesi Dönem Yüzey Araştırmaları (EKAR) 2018 Yılı Çalışmaları. 37. *Araştırma Sonuçları Toplantısı 2*. 15-34. Diyarbakır.
- Fidan, E., Türkteki, M., Türkteki, S., Oğuzhanoglu, U., Fidan, S. ve Tuna, Y. (2019). Eskişehir ve Kütahya İlleri Tarih Öncesi Dönem Yüzey Araştırmaları (Ekar) 2018 Yılı Çalışmaları. 37. *Araştırma Sonuçları Toplantısı 2*. Diyarbakır.

- Fidan, E. (2021a). Yüzey Araştırmalarında Disiplinlerarası Bir Çalışma: Tavşanlı Höyük. *Arkeoloji Bilimleri Dergisi*. Duru G.- Özbaşaran. M. (ed.). 67-78. İstanbul.
- Fidan, E. (2021b). “Geo-Archaeological and Geophysical Investigation on the Early Bronze Age Layers of Tavşanlı Höyük (Inland Westwern Anatolia)”, *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 21(2): 211-225.
- French, D.H. (1969). *Anatolia and the Aegean in the Third Millenium B.C., Anatolia and the Aegean in the Third Millenium B.C*, 1, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Cambridge.
- Goldmann, H. (1956). *Excavations at Gözlükule*, Tarsus From the Neolithic Through the Bronze Age, Princeton.
- Goney, O. (2014). Tavşanlı Belediyesi Müzesi. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 4(7), 30-31.
- Göçmen, N. (2019). *Seramik ve küçük buluntular ışığında Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu ve Orta Anadolu ilişkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Günel, S. (1999). *Panaztepe II. MÖ. 2. Bine Tarihlendirilen Panaztepe Seramiğinin Batı Anadolu ve Ege Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Güneysu, A. (2015). *İç Kuzeybatı Anadolu'da İlk Tunç Çağı'nda gaga ağızlı testi formunun gelişimi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.
- Gündoğan, Ü. (2019). *Bakla Tepe buluntuları ışığında M.Ö. 3. binin ilk yarısında Batı Anadolu sahil kesimi mimarisi ve yerleşim modelleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürer, M. (2014). *Dünden Bugüne Moymul*. İstanbul: Şahıs Yayını.
- Güvenç, A. K. (1965). *Dikenli Bahçe I. Kısım*. Tavşanlı: Güvenç Matbaası.
- Güvenç, A. K. (1972). *Tavşanlı Adı Nereden Geliyor*. Tavşanlı: Güvenç Matbaası.
- Hamilton, W. J. (1842). *Researches in Asia Minor, Pontus and Armenia I*. London.

- Has, E. (2012). *Tavşanlı Zeytinoğlu Kütüphanesi'nde bulunan el yazması Kur'an-ı Kerimler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.
- Hoffman, A. (1987). Arbeiten in Aizanoi 1986. *IX. KST*, II, 6-10 Nisan 1987. 59-62. Ankara.
- Hoffman, A. (1988). Aizanoi 1987, Arbeiten im Stadion. *X. KST*, 2. 23-27 Mayıs 1988. 305-318. Ankara.
- Hoffman, A. (1989). Aizanoi 1988, Arbeiten im Stadion. *XI. KST*, II. 18-23 Mayıs 1989. 261-274. Antalya.
- Hoffman, A. (1991). Die Ausgrabungen in Aizanoi 1990. *XIII. KST*, II. 27-32 Mayıs 1991. 323-340. Çanakkale.
- İlaslı, A. (1996). Seyitömer Höyüğü 1993 Yılı Kurtarma Kazıları. *6. MKKS*, 24- 26 Nisan 1995 Didim. 1-15. Ankara.
- İşcan, N. (2009). *Sivil Mimarlık Örneği Evlerimiz*. Eskişehir: İşcan Yayınları.
- İşleyen, T. (2017). *Sülyebala'dan Sülye'ye Sülye'den Günlüce'ye*. İstanbul: Kitap Kulübü Yayınları.
- Kamil, T. (1982). *Yortan Cemetery in The Early Bronze Age Of Western Anatolia*. Bar International Series 145.
- Karabağ, S. (1997). *Tavşanlı İlçesi'nin beşeri ve ekonomik coğrafyası* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kartal, İ. (2006). 1845 (H. 1261) *Tarihli temettu'ât defterlerine göre Hüdâvendigâr Eyâleti dahilinde Kütahya Sancağına Tâbî' Tavşanlı Nahiyesine Bağlı Kuruçay, Çardaklı ve Bey Kariyelerinin transkripsiyon ve edisyon kritiği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Kıymacı, M. (2020). *Tavşanlı ilçesinin fiziki coğrafyası* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

- Korfmann, M. (1983). *Demircihüyük Die Ergebnisse Der Ausgrabungen 1975–1978 Band I, Architektur, Stragraphie und Befunde*. Mainz am Rhein: Verlag Philipp von Zabern.
- Kocabaş, M. (2020). Batı Anadolu’nun Kalbi; Tavşanlı Höyük. *Tavşanlı’nın Sesi*.
- Kocabaş, M. (2021). Tavşanlı Belediye Müzesi. *Tavşanlı’nın Sesi*.
- Kocaman, M. (2006). *1845 (H. 1261) Tarihli temettü’ât defterlerine göre Hüdavendigâr Eyaleti Kütahya Kazası Tavşanlı nahiyesine bağlı Moymul Tepecik ve Kara Köylerinin iktisâdî ve içtimâî durumu* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Kocaman, M. (2011). Zeytinoğlu Kütüphanesi. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 1(2), 30-31.
- Koçak, Ö., Bilgin, M. ve Küçükbezci, H. G. (2019). *MÖ II. Binyılda Afyonkarahisar ve Çevresi Kültürleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Konyar, E. (2007). *Eski Anadolu Tarihi – I*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Köse, M. (2011). Kültürel Miras Tavşanlı Mozaigi. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 1(1), 36.
- Kulakoğlu, F. & Kangal, S. (Eds.). (2010). *Anadolu'nun Önsözü: Kültepe Kaniş-Karumu Asurlular İstanbul'da*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi.
- Kull, B. (1988). *Demircihüyük. Die Ergebnisse der Ausgrabungen von 1975-1978*, Mainz.
- Kull, B. (1998). "Middle Bronze Age Occupation at Demircihüyük", *Uluslararası Assiriliyoloji Kongresi XXXIV*. 699-706. Ankara.
- Kuru, A. (2016). *Seyitömer Höyük Erken Tunç Çağ III seramiğinin Batı Anadolu Erken Tunç Çağı'na katkıları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Lamb, W. (1936). *Excavations at Thermi in Lesbos*, Cambridge.
- Lamb, W. (1938). "Ecavations at Kusura Near Afyon Karahisar II", *Archaeologia* 87, Oxford: 217-273.

- Lloyd, S. & Mellaart, J. (1962). *Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, British Institute of Archaeology at Ankara. London.
- MAMA IX: B. Levick, S. Mitchell, J. Potter ve M. Waelkens, (Ed.) Kayıt altına alanlar: C. W. M. Cox, A. Cameron ve J. Cullen, *Monumenta Asiae Minoris Antiqua*, IX: *Monuments From the Aezanitis*, London: Gloucester Printed in Great Britain, 1988.
- Manisalı, S. (2004). *Teori ve uygulamalar ışığında Tavşanlı tarımının verimlilik analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Mellart, J. (1958). "The End of the Early Bronze Age in Anatolia and the Aegean", *American Journal of Archaeology*, 62(1), 9-33.
- Mellart, J. (1954). "Preliminary Report on a Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey", *Anatolian Studies IV*, Londra:175-240.
- Mellink, M. J. (1989) "Anatolia and Foreign Relations of Tarsus in the Early Bronze Age", *Anatolia and the Near East*. Studies in the Honor of Tahsin Özgüç, (Ed. K. Emre), 319-329.
- Naumann, R. & Naumann, F. (1984). Aizanoi Bericht Über Die Ausgrabungen und Untersuchungen 1981 und 1982. *Archäologischer Anzeiger*. 453-530.
- Naumann, R. & Naumann, F. (1987). Aizanoi Bericht Über Die Ausgrabungen und Untersuchungen 1983 und 1984. *Archäologischer Anzeiger*. 301-358.
- Naumann, R. (1978). Aizanoi Bericht Über Die Ausgrabungen und Untersuchungen 1978. *Archäologischer Anzeiger*.123-136.
- Naumann, R. (1979). *Der Zeustempel Zu Aizanoi*, Deutsches Archäologisches Institut, Band 12. Berlin.
- Naumann, R. (1980). Aizanoi 1979. *II. KST*, 11-15 Şubat 1980. 135-138. Ankara.
- Naumann, R. (1982a). Die Ausgrabungen in Aizanoi 1981. *IV. KST*, 8-12 Şubat 1982. 183-192. Ankara.
- Naumann, R. (1982b). Aizanoi Bericht Über Die Ausgrabungen und Untersuchungen 1979 und 1980. *Archäologischer Anzeiger*. 345-382.

- Naumann, R. (1983). Die Ausgrabungen in Aizanoi 1982. *V. KST*, 23-27 Mayıs 1983. 195-198. İstanbul.
- Naumann, R. (1984). Ausgrabungen in Aizanoi 1983. *VI. Kazı Sonuçları Toplantısı*. 16-20 Nisan 1984. 379-384. İzmir.
- Naumann, R. (1985). Ausgrabungen in Aizanoi 1984. *VII. KST*, 20-24 Mayıs 1985. 311-324. Antalya.
- Orthmann, W. (1963). *Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien*, Berlin.
- Oral, H. (2011). Kurum Tarihi: Zeytinoğlu Kütüphanesi. *Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları*, 1(1), 55-56.
- Öcalan, H. B. (2016). Germiyan Sarayından Bursa Sarayına Bir Gelin Gider: Devlet Hatun. *Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(30), 57-73.
- Özer, E. (2013a). Aizanoi Kazısı 2011 Yılı Çalışmaları. *34. KST*, 3, 28 Mayıs- 1 Haziran 2012 Çorum, Ankara, 277-288.
- Özer, E. (2013b). Aizanoi Kuzey Nekropolis 2012 Sezonu. *Aizanoi I*, E. Özer (ed), İstanbul, 25-58.
- Özer, E. (2014). Aizanoi 2012 Yılı Çalışmaları. *35. KST*, 2, 27- 31 Mayıs 2013 Muğla, Muğla, 324-342.
- Özer, E. (2015). Aizanoi Kazısı 2013 Yılı Çalışmaları. *36. KST*, 3, 02- 06 Haziran 2014 Gaziantep, Ankara, 159-184.
- Özer, E. (2016). Aizanoi 2012-2015 Yıllarında Yapılan Çalışmaların Genel Değerlendirilmesi. *Aizanoi -II*, Ankara, 1-14.
- Özer, E. (2017). Aizanoi 2014-2015 Sezonu Kazı ve Araştırmaları. *38. KST*, 3, 23-27 Mayıs 2016 Edirne, Ankara, 275-296.
- Özgüç, T. (1944). Yortan Mezarlık Kültürüne Ait Yeni Buluntular. *Belleten Dergisi*, 29, 52-70.
- Özgüç, T. (1946). Anadolu Araştırmaları I. *Belleten Dergisi*, 40, 557-624.

- Özgüç, T. (1991). “1988 Yılı Kültepe-Kaneş Kazıları”. Türk Tarih Kurumu Basımevi. *Höyük Dergisi*. 1. 11-13. Ankara.
- Öztürk, A. (2013). *Milli Mücadele’de Zor Yıllar (1919-1922) Tavşanlı-Emet*. Tavşanlı Ticaret Odası.
- Pehlivan, H. (2017). *Marmara Denizi Güneyi (Kocasu Deltası) sedimentlerinde ağır metal kirliliğinin araştırılması* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Rheidt, K. ve Ateş, G. (2006). Aizanoi 2003 ve 2004 Yılı Çalışmaları. 27. *KST*, 2, 30 Mayıs-3 Haziran 2005, Antalya, 401-408.
- Rheidt, K. (1992). Die Ausgrabungen in Aizanoi 1991. *XIV. KST*, II, 25-29 Mayıs 1992, Ankara, 289-340.
- Saldık, S. (2019). *Simav ve Tavşanlı’nın iklim özellikleri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarı, D. (2004). *Küllüoba İlk Tunç Çağı II çanak çömleği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarı, D. (2011). *İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı’nda Batı Anadolu’nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Sarı, D. (2012). İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı’nda Batı Anadolu’nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi. *Masrop E-Dergi*, 7, 112-249.
- Şahin, F. (2013). *Küllüoba Höyüğü Orta Tunç Çağı’na geçiş dönemi (Übergangsperiode): Mimari ve Çanak Çömlek* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Istanbul University).
- Şahoğlu, V. (2005). “The Anatolian trade Network and the Izmir Region during the Early Bronze Age”, *Oxford Journal of Archaeology* 24(4), 339- 361.
- Seeher, J. (2000). *Die Bronzezeitliche Nekropole Von Demircihöyük-Sarıket*. İstanbuler Forschungen Band 44. Tübingen.
- Starke, F. (1997). “Troia im Kontext des Historisch-Politischen und Sprachlichen Umfeldes 2. Jahrtausend”. *Studia Troica* 7, 447-487.

- Tavşanlı Belediyesi. (2016a). *Osmanlı Belgelerinde Tavşanlı*. İstanbul: Tavşanlı Belediyesi Yayınları.
- Tavşanlı Belediyesi. (2016b). *Osmanlı Nüfus Defterinde Tavşanlı*. İstanbul: Tavşanlı Belediyesi Yayınları.
- Tayşi, M. (2007). *Tavşanlı ve yöresi ağız incelemeleri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Tel, A. Z. (2012). Bazı Endemik Bitkilerin Kütahya'daki (Türkiye) Yayılış Alanları ve Yeni IUCN Tehlike Kategorilerine Göre Yeniden Değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(1), 88-108.
- Topbaş, A. (1992). Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 Yılı Kurtarma Kazısı. *II. MKKS*, 29- 30 Nisan 1991 Ankara, Ankara, 11-27.
- Topbaş, A. (1993). Seyitömer Höyüğü 1991 Yılı Kurtarma Kazısı. *III. MKKS*, 27- 30 Nisan 1992 Efes, Ankara, 1-30.
- Topbaş, A. (1994). Seyitömer Höyüğü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı. *IV. MKKS*, 26- 29 Nisan 1993 Marmaris, Ankara, 297-301.
- Topbaş, A., Efe, T. ve İlaslı, A. (1998). *Salvage Excavations of The Afyon Archaeological Museum*. Part 2: The Settlement of Karaoğlan Mevkii and The Early Bronze Age Cemetery of Kaklık Mevkii. *Anatolia Antiqua* VI. 21-94.
- Tugrul, L. (1964). Tavşanlı ve Civarından Buluntular. *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı*, XI-XII. 34-50, 147-165. İstanbul.
- Türkteki, M. (2004). *Küllüoba ilk tunç çağı III çanak çömleği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkteki, M. (2010). Batı ve Orta Anadolu'da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Türkteki, M. (2012). Batı ve Orta Anadolu'da Çark Yapımı Çanak Çömleğin Ortaya Çıkışı ve Yayılımı. *M.A.S.R.O.P. E-Journal*, 7:45–111.
- Türktüzün, M. (2002). *Frigler (Kütahya Bölgesi)*. N. İşcan (Der.), Frigya, Eskişehir: İşcan Yayınları.

- Uçar, S. (2019). *Tavşanlı orman işletmesinde tüplü ve çıplak köklü dikilen Karaçam'ın (Pinus Nigra Arnold. Subsp Pallasiana) 5 yıllık dikim başarısının değerlendirilmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Isparta.
- Urfalı, A. (2004). *Efsane Kent Tavşanlı*. Eskişehir: Çağrı Ofset.
- Urfalı, A. (2008). *Bir Zamanlar Tavşanlı*. Ankara: Tavşanlı Belediyesi Yayınları.
- Uyanık, Ü. (2020). *Kütahya Vahid Paşa ve Tavşanlı Zeytinoğlu Kütüphaneleri'nde bulunan yazma eserlerin tezhip sanatı açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ünan, N. (2015). *Kureyşler Barajı Kurtarma Kazıları 2014. Höyüktepe 2014 Yılı Erken Tunç Çağı Çanak Çömleği*. Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları. (Edt. S. Ünan). 223-308.
- Ünan, N. (2018). Ağızören Orta Tunç Çağı Mezarlığı Buluntuları. *Kütahya Müzesi 2017 Yıllığı*. Bilgin Kültür Sanat Yayınları. (Edt. S. Ünan). 229-254. Ankara.
- Ünan, S. (2018). Göbel Köyü Kurtarma Kazısı. *Kütahya Müzesi 2017 Yıllığı*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları. (Edt. S. Ünan). V. 107-120. Ankara.
- Ünan, S. Ünan, N. Bilgiç, H. ve Andaç, M. (2020). Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 2019". *Kütahya Yüzey Araştırması 2019 Yıllığı. Kütahya Arkeoloji, Sanat Tarihi ve Tarih Araştırmaları*. Bilgin Kültür Sanat Yayınları. (Edt. S. Ünan). VII. 1-17. Ankara.
- Üyümez, M., Koçak, Ö., İlaslı, A., Çay, T. ve İşcan, F. (2007). Afyonkarahisar'ın Doğusunda Önemli Bir Orta Tunç Çağı Nekropolü: Dede Mezarı. *Belleten*, 71, 811-842.
- Van Den Hoff, R. & Rheidt, K. (2008). Aizanoi 2007, 30. *KST*, I, 26-30 Mayıs 2008, Ankara, 497-506.
- Van Den Hoff, R. (2010). Aizanoi 2009. 32. *KST*, II, 24-28 Mayıs 2010, İstanbul, 1-13.
- Von Den Hoff, R. (2009). Aizanoi 2008. 31. *KST II*, 25-29 Mayıs 2009, Denizli, 451-461.

- Waelkens, M. W. (1986). *Die Kleinasiatischen Türsteine: typologische und Epigraphische Untersuchungen der Kleinasiatischen Grabreliefs mit Scheintür*, Mainz am Rhein: Philipp von Zabern, 1986.
- Warner, L. J. (1994). *Elmalı-Karataş II The Early Bronze Age Village Of Karataş*. USA.
- Yalçın, O. (1972). *Kütahya*. İstanbul: Özyürek Yayınları.
- Yarar, S. (2019). Fotoğrafların Işığında Eski Tavşanlı İstasyon Yolcu Binası ve Diğer Tescilli İstasyon Yapılarının Mimari Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, IX(1), 387-400.
- Yavuz, S. ve Şenel, M. (2013). Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 8(8), 2239-2254.
- Yediyıldız, B. (1984). Türkiye’de Yer Adları Verme Usulleri. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, (11-13 Eylül 1984), 25-41, Ankara.
- Yeşil, M. (1938). *Kütahya İlinin Kısa Coğrafyası*.
- Yılmaz, D. (2010). Erken Tunç Çağı’nda Batı ve Orta Anadolu Kültürel İlişkileri Işığında Depas Ve Tankard Türü Kaplar. *Anadolu*, (36) , 45-64.
- Yılmazel, E. (2019). *Kütahya Tavşanlı yerleşiminde geleneksel konut mimarisi ve koruma sorunları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yücel, İ. E. (2011). *Tavşanlı’da eski Türk inançlarının izleri* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Zıllıoğlu, M. (1985). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. İstanbul: Üçdal Neşriyat.

DİZİN

-A-

Antik Taş Ocağı, 25, 44, 54, 256, 257
 Arkeoloji, vi, ix, v, vii, viii, 2, 6, 7, 19,
 20, 26, 47, 79, 80, 81, 82, 83, 84,
 120, 133, 135, 137, 267, 270, 271,
 278, 279

-C-

Cüruf, 251

-Ç-

Çanak, 30, 65, 70, 74, 75, 80, 87, 100,
 101, 102, 103, 104, 106, 107, 109,
 110, 111, 112, 115, 116, 129, 131,
 266, 273, 277, 278, 279
 Çömlek, 75, 94, 95, 105, 114, 117, 118,
 130, 277

-D-

Demir Çağı, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,
 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43,
 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56,
 57, 58, 59, 60, 61, 62

-E-

Erken Tunç Çağı, v, xvi, 1, 2, 19, 27, 28,
 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38,
 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51,
 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61,
 62, 64, 65, 66, 68, 69, 270, 274, 279,
 280

-G-

Gaga Ağızlı, 270
 Geç Tunç Çağı, 26, 27, 28, 29, 30, 31,
 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41,
 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62

-H-

Höyük, viii, 3, 6, 7, 17, 18, 19, 20, 24,
 25, 26, 27, 28, 29, 30, 34, 49, 51, 52,
 66, 68, 75, 76, 79, 80, 81, 82, 83, 84,

85, 87, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99,
 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,
 107, 108, 119, 120, 121, 122, 124,
 125, 127, 128, 129, 130, 131, 135,
 251, 252, 256, 266, 267, 274, 276,
 279

-K-

Kalkolitik, 18, 19, 27, 28, 29, 30, 31,
 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41,
 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 67, 78,
 251
 Klasik Çağlar ve Sonrası, 27, 28, 29, 30,
 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40,
 41, 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53,
 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62

-M-

Müze, vii, 3, 6, 7, 20, 21, 22, 24, 27, 28,
 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38,
 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 82, 87,
 88, 89, 90, 91, 92, 120, 121, 122,
 123, 124, 125, 126, 127, 128, 131,
 132, 133, 134, 135, 136, 137, 251,
 252, 253, 254, 255, 256, 262

-N-

Neolitik, 18, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,
 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43,
 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56,
 57, 58, 59, 60, 61, 62, 251

-O-

Orta Tunç Çağı, v, 1, 27, 28, 29, 30, 31,
 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41,
 42, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 68, 69,
 70, 71, 80, 83, 272, 277, 279

-P-

Pişmiş Toprak, viii, v, 1, 3, 82

-T-

Tavşanlı, viii, ix, v, vi, vii, viii, 1, 2, 3,
 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,
 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26,
 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
 48, 52, 58, 59, 62, 70, 71, 75, 76, 78,
 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89,
 90, 91, 92, 109, 110, 111, 112, 113,
 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121,
 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128,
 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137,
 251, 256, 263, 264, 265, 266, 268,

269, 270, 271, 272, 273, 274, 276,
 277, 278, 279, 280

Tavşanlı Höyük, ix, v, vii, 3, 16, 18, 20,
 24, 25, 26, 27, 28, 30, 34, 48, 75, 79,
 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 109, 110,
 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117,
 118, 128, 131, 132, 135, 251, 271,
 273

Testi, 80, 83

Tümülüs, 24, 32, 33, 38, 40

-Y-

Yerleşim, 39, 55, 56, 57, 58, 60, 68

